

SRINIDHI EXCELLENCE

గుడివాడ,

కలశ్మా జిల్లా ph : , 7207386352, 9912954991

విజయంకన్నా దానికోసం చేసే ప్రయత్నం

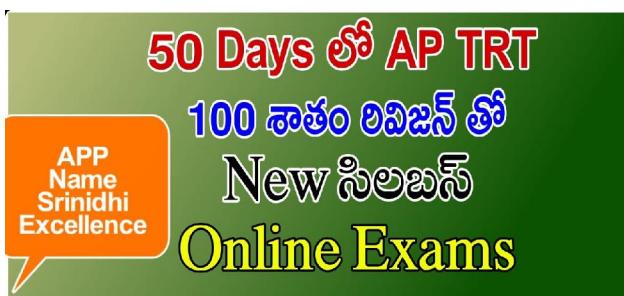
చాలా గొప్పది

మీ ప్రయత్నాన్ని మాత్రం ఆపోద్ధు మిత్రమా!

క్ర.సం	పారం	ప్రక్రియ	అతివ్యతం	కవి / రచయిత	మాసం	పుట
పద్యభాగం						
1.	ధర్మబోధ	ప్రాచీన పద్యం	కుటుంబ సంబంధాలు	నన్నయభట్టు	జూన్	02
2.	చైతన్యం	గేయ కవిత	సామాజిక బాధ్యత	తాపీ ధర్మారావు	జూలై	17
3.	హరివిల్లు	వర్షాన	ప్రకృతి	వివిధ కవులు	ఆగస్టు	29
4.	ఆత్మకథ	వచన కవిత	స్వయంకృషి	ఎండ్రారి సుధాకర్	సెప్టెంబర్	45
5.	స్నేహం	ప్రాచీన పద్యం	వ్యక్తిగత వికాసం	వివిధ కవులు	అక్టోబర్	58
6.	తీర్ము	ఆధునిక పద్యం	పరోపకారం	జంధూల పాపయ్యశాస్త్రి	నవంబర్	73
7.	మాటమక్కామ	ఆధునిక పద్యం	జీవన విధానం	కొలకలూరి స్వరూపరాణి	ఫిబ్రవరి	88
గద్యభాగం						
1.	ఇల్లలకగానే	కథానిక	ట్రై చైతన్యం	షిసత్యపతి	జూలై	103
2.	రంగస్థలం	వ్యాసం	సంస్కృతి	తనికెళ్ళి భరణి	ఆగస్టు	113
3.	ప్రియమైన నాన్నకు లేఖ		మానవసంబంధాలు	పింగళి బాలాదేవి	సెప్టెంబర్	128
4.	ఆశావాది	ముఖాముఖి	సాహితీ జీవనం	ఆశావాది ప్రకాశరావు	అక్టోబర్	141
5.	ఏ దేశమేగినా	యూత్రాసాహిత్యం	దేశభక్తి	ఉఱుకూరు లక్ష్మీకాంతమ్మ	డిసంబర్	154
6.	నా చదువు	స్వయంచరిత	సూర్యి	శ్రీపాద సుఖమ్మాయ్యశాస్త్రి	జనవరి	168
7.	ఆకుపచ్చశేకం	పర్మావరణ కవిత్వం	పర్మావరణం	డేవిడ్ లివింగ్స్టన్	ఫిబ్రవరి	183

ధర్త బోధ

- ధర్త బోధ పాల్యంశం రచయిత...నన్నయ భట్టు
- ధర్త బోధ పాల్యంశం ప్రక్రియప్రాచీన పద్యం
- ధర్త బోధ పాల్యంశ ఇతివృత్తం ...కుటుంబ సంబంధాల గురించి తెలియజేయడం
- ధర్త బోధ పాల్యంశంలో భాగంగా బీవెన అనే పద్యం రచించినది...దంతుల్ శర్తు
- **ఉద్దేశం:**
- మానవులు చేసే ప్రతి పనికి, ప్రతి సంకలనానికి వారి అంతరాత్మ అసలైన సాష్టి..అంతరాత్మను చంపుకుంటే మనిషి తనను తాను వంచించుకున్నట్లు అవుతుంది
- గృహాస్త ధర్తాన్ని, సంతాన ప్రాధాన్యాన్ని, సత్యం గొప్పతనాన్ని గురించి చెప్పడమే ఈ పాల్యంశం నిర్దేశం

Contact:- 9390856544

- **నేపథ్యం:**
- విశ్వామిత్రుడు బ్రహ్మలిఖి కావాలని తపస్సు చేస్తున్నాడు
- విశ్వామిత్రుని తపస్సు భద్రిం చేయడానికి దేవతలు మేసకను పంపారు. వారిద్దరికీ ఒక బాలిక జన్మించింది.
- ఈ బాలికను శకుంత అనే జాతి పక్కలు కాపాడాయి . అందువలన ఆమెను శకుంతల అని నామకరణం చేసి పెంచుకున్నారు
- శకుంతలకు నామకరణం చేసి పెంచుకున్నదికణ్ణ మహాముని
- ఒకరోజు దుష్యంతుడు వేట కోసం వెళ్తూ కణ్ణ మహాముని ఆశ్రమం దగ్గర ఆగాడు
- శకుంతలను చూసి ఆమెను గాంధర్వ వివాహాన్ని చేసుకుని రాజ్యానికి వెళ్ళపోయాడు
- శకుంతల దుష్యంతులకు భరతుడు జన్మించాడు
- తల్లి ,జిడ్డలను కణ్ణ మహాలిఖి అత్తవారింటికి పంపించాడు. నిండుకొలువులో దుష్యంతుడు ఆమెను తిరస్కరించాడు
- దుష్యంతుడు మాటలు విని కలత చెందిన శకుంతల రాజుకు ధర్త బోధ చేయడమే ఈ పాల్యంశం ఉద్దేశం
- **ప్రాచీన పద్యం:**

- ఇతివీసం అనే పదానికి ఈ విధంగా జరిగించి అని అర్థము .ఇతివీసంలో కథకు అధిక ప్రాధాన్యం ఉంటుంది.
- రామాయణ మహాభారతములను ఇతివీసాలు అంటారు
- ఇతివీసంలోని మూల కథను తీసుకొని వర్ణనలతో ,చందో బద్ధంగా పద్మాల రూపంలో కావ్యంగా మలచి రాయడమే ఇతివీస కావ్యం
- ఈ కావ్యాలు కవి ప్రతిభ, విశేషాలను వెల్లడిస్తాయి
- అద్భుత కథా గమనంతో పారకుల మనసుల్లో చెరగని ముద్రను వేస్తాయి
- **కవి పరిచయం:**
- నన్నయ్య 11వ శతాబ్దానికి చెందిన కవి
- రాజమహాంద్రవరాన్ని రాజధానిగా చేసుకుని ఆంధ్ర దేశాన్ని పరిపాలించిన తూర్పు చాటుక్క రాజు రాజరాజ నరేంద్రని అస్తాన కవి
- వేద వ్యాసుడు సంస్కృతంలో రచించిన మహాభారతాన్ని అంత్రీకరించిన కవిత్తయంలో మొదటి వాడు
- ఆచి, సభాపర్వాలను అరణ్యపర్వంలో సగభాగాన్ని అంత్రీకరించాడు
- అరణ్య పర్వం లో నాలుగవ ఆశ్వసంలో 142 వ పద్యం వరకు రచించాడు
- నన్నయ రచించిన కావ్యాలు...చాముండికా విలాసం, ఇంద్ర విజయం
- నన్నయ రచించిన వ్యాకరణ గ్రంథం...అంద్ర శబ్ద చింతామణి
- నన్నయ జిరుదులు ...అభికవి, వాగను శాసనుడు
- అక్షర రమ్యత, ప్రసన్న కథా కవి తార్థయుక్తి, నానారు చిరార్థ సూక్తి నిధిత్వం అన్నవి నన్నయ కవిత్వం లోని ప్రధాన లక్ష్ణాలు
- అసుపాద పద్ధతిలోనూ, శైలిలోనూ నన్నయ తర్వాతి కపులకు మార్గదర్శకుడు
- నన్నయ సమకాలీకులు.. నారాయణ భట్టు, పాశులూలి మల్లన, వేములవాడ భీమకవి, మల్లియ రేచన , అధర్వానుడు
- ధర్మబోధ అనే పాత్మాంశం శ్రీమదాంధ్ర మహాభారతంలోని ఆభిపర్వం చతుర్మా స్వాసంలోనిది
- **కలన పదాలకు అర్థాలు:**
- ఒరులు...ఇతరులు
- ధార్మకులు.. ధర్మాత్ములు
- విముల...నిర్మలమైన
- ధర్మవు...ధర్మ దూత
- స్తుచ్ఛవిత ... దొంగిలింపగా

- అవజ్ఞాన్విత... తిరస్కార
- అతి దుర్గతికి... మికెలి దుష్టుడు
- ఇహము... ఈ లోకము
- క్రియావంతుడు... కర్తృలను ఆచరించేవాడు
- దాంతుండు... ఇంటియ నిర్గ్రహం గలవాడు
- ఆకారము... నిలయము
- పరిష్కంగా... కొగెలించుకోవడం వల్ల కలిగే
- ఉర్వానాద... భూపతి
- గాత్ర... శలీరాన్ని
- సారమతి... మంచి బుధి గలవాడా
- ఉదార ధర్మ ప్రియ... ఉత్తమమైన ధర్మము నందు ఇష్టముగలవాడా
- దారకున్... పుత్రుడిని
- సూస్ట్రుత వాక్యము... సత్య వాక్యము
- సాధ్వి... ఉత్తమ ఎల్లాలు

DSC Pdfs ఉచితంగా మన WhatsApp group లో

అందించబడును

WhatsApp No . 9912954991, 7207386352

- **అపరాచిత పద్ధం:**
- 20వ శతాబ్దింలో తమ రచనల ద్వారా, ఆచరణ ద్వారా, సంఘ సేవ ద్వారా అంతర్జాతిని ప్రభావితం చేసిన వాలింగ్ కళాప్రపూర్జ చర్చ గణపతి శాస్త్రీ ఒకరు
- తమ రచనలను దేశ సేవకు వినియోగించాలని 1950 వ సంవత్సరంలో ఆర్ష విజ్ఞాన పరిషత్ ను స్థాపించారు
- ఉప్ప సత్య గ్రహం, విదేశీ వస్తు బహిాపురణ, క్షిత్ర ఇండియా ఉద్యమం, సహాయ నిరాకరణ ఉద్యమం మొదలైన వాటిలో చురుకుగా పాల్గొన్నాడు
- సర్వోదయమండలి ఉద్యమ నాయకులు వినోభాభావే అనుచరులుగా పాదయూత్ చేసి తన ఏదు ఎకరాల భూమిని దానం చేసిన త్వాగశీలి.

- స్వతంత్ర సమరయోధుల పించను, ఉద్యోగ పించను వద్దంటూ నా తల్లికి సేవ చేసి డబ్బు తీసుకుంటానా ! అని ప్రశ్నించాడు
- రాత్రిపూట ఒక లాంతరు తో గ్రామాలకు వెళ్లి వయోజన విద్య, పాలశుద్ధ్యం గురించి నేర్చి చైతన్యపరిచేశారు.

భాషాంశాలు

పదజాలం :-

అ)క్రింది వాక్యాలు చదివి ఎరువు రంగులో ఉన్న పదానికి అర్థం రాసి వాటిని ఉపయోగించి సాంత వాక్యాలు రాయండి .

ఉదా : కొరవ పాండవులకు ద్రోణుడు వీలు విద్య నేర్చిన ఆచార్యుడు

ఆచార్యుడు = గురువు

సాంతవాక్యం : గురువును గౌరవించాలి

1. కరోనాసమయంలో ప్రజలు విపత్తులకు గురిలాయారు

జ. విపత్తు = ఆపద

సాంతవాక్యం :- ఆపదలను అభిగమించాలి

2. శకుంతలరాజుతో సూస్మాత వాక్యం మేలు అన్నాచి.

జ.సూస్మాత = సత్యము

సాంతవాక్యం :- సత్యమునే పలకాలి

3. తెలుగు పద్యం హృదయంగా ఉంటుంది.

జ. హృదయం = ఆహారం

సాంతవాక్యం :- ఆహారంగా మాట్లాడాలి

4. గాంధీమహాత్మునియశస్త్రానికి బిగాంతాలకు వ్యాపించింది

జ.యశస్వి = కీర్తి

సాంతవాక్యం :- మంచి కీర్తని సంపాదించాలి

5. వృద్ధులకు చేతి కర్త ఊతగా ఉంటుంది

జ. ఉత్త = అసరా

నాంతవాక్యం :- తల్లిదండ్రులకు అసరా గా ఉండాలి

ఆ) కీంచి వాక్యాలు చదపండి. అదే అర్థం వచ్చే మరికొన్ని పదాలను గుర్తించి రాయిండి. (పర్యాయపదాలు)

1. రైతులు భూమిని నొగు చేస్తారు. పాడిపంటలకు నిలయమైన వసుధ మీద ఎన్నో జీవరాసులు నివసిస్తున్నాయి. ఈ పుడమిని కాపాడుకోవడం మన బాధ్యత

జ.భూమి,వసుధ, పుడమి

2. తల్లిదండ్రులకు పిల్లలు ఆసరాగా ఉండాలి .పెద్దతనంలో పిల్లలో ఆధారం.

జ.అసరా,ఆధారం, అండ

3. భార్య ఇంటిని అందంగా అలంకరిస్తుంది. సతిని కళత్తం అంటారు. భార్య పుత్రులతో ఇల్లు కళకళలాడుతూ ఉంటుంది.

జ.భార్య,సతి,దార

4. తనయుని ఆటపాటులను సూచి తల్లిదండ్రులు ములిసిపోతారు. పుత్రుడు పున్నామ నరకం నుండి తప్పిస్తాడని నమ్ముతారు. సుతుడు జన్మించాలని పూజలు చేస్తారు. కొడుకైన కూతురైన ఒకబే అని తెలుసుకోవాలి.

జ.తనయుడు, పుత్రుడు ,సుతుడు, కొడుకు

5.ఏనుగు భూమి మీద ఉన్న చిన్న సూబిని కూడా తన తొండంతో తీస్తుంది. వెలగపండును కలి తింటుంది. మతంగము మావటి వాని మాట వింటుంది.

జ.ఏనుగు, కలి ,మతంగము

ఆ) కీంచి వేరు వేరు అర్థాల నిచ్చే పదాలను గుర్తించి జతపరచండి. (నానార్థాలు)

1. క్రమము, నీటి చాలు, వితరణం ,కత్తి అంచు (ఆ) అఅశ

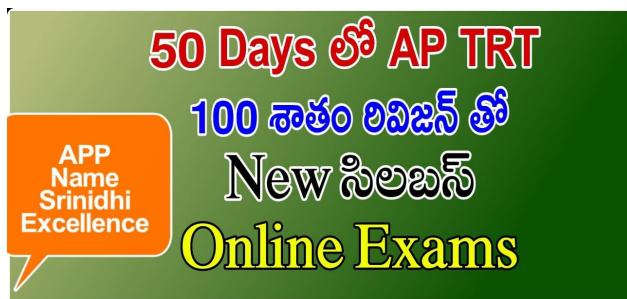
2. పుణ్యం, స్వభావం ,న్యాయం, ఆచారం ,నీతి. (ఇ) అ) ధార

3. మనవడు, అర్పనుడు (ఉ) ఇ) ధర్మం

4. దిక్కు, కోలక ,నమ్మకం (అ)ఉ) వంశం

5. కులం, వెదురు, పిల్లసగ్రోవ్

(ఈ) (ఉ) నరుడు

ఈ) కింది ప్రకృతిలకు - వికృతిలను ,వికృతులకు - ప్రకృతిలను రాయండి .

1. పుస్తకం 2. నీరము 3. జన్మము. 4. విద్యే

5.గృహము. 6. దివ్య. 7. సత్యము. 8. దమ్భము

9. రేడు. 10 . కావ్యం

ప్రకృతి. -. వికృతి

1. పుస్తకం. – పొత్తం

2. నీరము - నీరు

3. యజ్ఞము - జన్మము

4. విద్య - విద్యే , విభ్రియ

5. గృహము. -. గీము

6. చీపము – దివ్య

7. సత్యము – సత్తము

8. ధర్మము - ధర్మము

9. రాజు – రెడు

10. కావ్యం – కబ్బం

ఉ) కింది పదాలకు వ్యాతప్త్యర్థాలు రాయండి .

1. పుత్రుడు – పున్నామ నరకము నుండి తప్పించువాడు –కొడుకు

2. ధర్మం - భూమిని ధరించేబి - ధర్మము

3. పతిత్తత – పతి సేవయే ప్రతముగా కలబి – సాధ్య

4. జీవీత్తులు – కాంతులను వెదజల్లునబి - వెన్నెల

ఉసుక్కించి పదాలకు వ్యుతిరేక శ్రీయా రూపాలు రాయండి .

1. చేసి X చేయక

2. వస్తాడు X రాడు

3. తింటే X తినకుంటే

4. వినండి X వినకండి

5. చెప్పి X చెప్పవక

వ్యాకరణంశాలు :-

సంఘలు :-

అ) పిన్ని పదాలను విడటిసి, సంభి పేరు రాయండి

1. వొంతలెల్ల : వంతులు + ఎల్ల = ఉత్స్వ సంభి

2. క్రతువలి: క్రతువు + అబి = ఉత్స్వ సంభి

3. లేదని : లేదు + అని = ఉత్స్వ సంభి

4. భాషులేమిటి : భాషులు + ఏమిటి = ఉత్స్వ సంభి

5. పూరితంబులగు : పూరితంబులు + అగు = ఉత్స్వ సంభి

ఆ) క్రించి పదాలను కలిపి రాసి ,సంభి పేరు రాయండి .

1. కణ్ణ+ ఆత్మమం : కణ్ణాత్మమం – సవర్ణచీర్పు సంభి

2. తీర్థ + అభిగమనం : తీర్థాభిగమనం - సవర్ణచీర్పు సంభి

3. ధర + అధినాధుడు : దరాధినాధుడు – సవర్ణచీర్పు సంభి

4. సభా + అసదులు : సభాసదులు – సవర్ణచీర్పు సంభి

సమాసాలు:

అ)క్రింది సమాన పదాలకు విగ్రహ వాక్యాలు రాశి , ఏ సమానము రాయండి.

1. సూర్యచంద్రులు : సూర్యుడును, చంద్రుడును - ద్వంద్వ సమానం
2. ఇహపరాలు : ఇహమును, పరమును – ద్వంద్వ సమానం
3. రాత్రింబవట్లు : రాత్రియును, పగలును – ద్వంద్వ సమానం
4. శకుంతలాదుష్యంతులు : శకుంతలయును, దుష్యంతుడును – ద్వంద్వ సమానం

అలంకారాలు.

అ)ఉపమాలంకారం : ఒక వస్తువును ప్రసిద్ధమైన మరొక వస్తువుతో పోల్చి రమ్యంగా చెబతే అది ఉపమాలంకారం. దీనిలో ఉపమానం, ఉపమేయం, ఉపమావాచకం, సమాన ధర్మం అనే నాలుగు అంశాలు ఉంటాయి.

ఉపమేయం ఉపమానం ఉపమావాచకం సమాన ధర్మం

అమె ముఖం చంద్రజంబంవలే అందంగా ఉంది

నీ కీర్తి పాల వలె తెల్లగా ఉంది

కింది వాక్యాలలోని లలంకారాన్ని గుర్తించండి.

1. ఒకబీపంనుండిమరొకబీపంపుత్తివెలుగొందినట్లు తండ్రి రూపం పుత్తుని లో ఉంటుంది.

జ. ఇచ్చిన వాక్యంలో ఉపమాలంకారం ఉంది.

లక్షణం :- ఒక వస్తువును ప్రసిద్ధమైన మరొక వస్తువుతో పోల్చి రమ్యంగా వళించి చెబతే దానిని ఉపమాలంకారం అంటారు. దీనిలో ఉపమేయం ఉపమానం, సమాన ధర్మం, ఉపమావాచకం అనే నాలుగు అంశాలు ఉంటాయి

ఉపమేయం:- తండ్రి కొడుకులు

ఉపమానం :- దీపాలు

సమాన ధర్మం :- పుట్టడం

ఉపమావాచకం :- అట్లు, (ఆ విధంగా)

2. ఆకాశంలో మేఘం వెండి కొండలా తెల్లగా ఉంది.

జ. ఇచ్చిన వాక్యంలో ఉపమాలంకారం ఉంది.

లక్షణం :- ఒక వస్తువును ప్రసిద్ధమైన మరొక వస్తువుతో పోల్చి రమ్యంగా వల్లించి చెబితే దానిని ఉపమాలంకారం అంటారు. బీనిలో ఉపమేయం ఉపమానం, సమాన ధర్మం, ఉపమావాచకం అనే నాలుగు అంశాలు ఉంటాయి.

సమస్వయం :- మేఘాన్ని వెండికొండ తో పోల్చారు

ఉపమేయం :- మేఘం

ఉపమానం :- వెండి కొండ

సమాన ధర్మం :- తెల్లదనం

ఉపమావాచకం :- లాగా (వలె)

చందస్స :-

కింది తరగతిలో చంపకమాల పద్య లక్షణాలను తెలుసుకున్నారు కదా! ఇప్పుడు మత్తేభ పద్య లక్షణాలను గురించి తెలుసుకుండాం.

పారంలోని కింది పద్య పాదాలకు గురు – లఘువులను పరిశీలించండి. మధ్య లక్షణాలను అన్వయం చేయండి .

కింది పద్య పాదాలకు గణవిభజన చేసి, అవి ఏ పద్య పాదాలో తెలిపి లక్షణాలను రాయండి.

స భ ర న మ య వ

॥ స భ ర న మ య వ ॥

వి ప రీ త ప్ర తి భా ష లే మి టి కి ను ల్ప్స నా థియా పు త్ర గా

స భ ర న మ య వ

॥८ ॥ ९ ॥ १० ॥ ११ ॥ १२ ॥ १३ ॥

త్త ప ల ష్టం గ సు. ఖం బు సే కొ సు ము ము క్తా హి ర క ర్మా రసాం

స భ ర న మ య వ

॥८ ॥ ९ ॥ १० ॥ ११ ॥ १२ ॥ १३ ॥

ద్ర ప రాగ ప్ర స రం బుం జం ద న ముం జం ద్ర జీవ్ త్స్త యం బు త్త గా

స భ ర న మ య వ

॥८ ॥ ९ ॥ १० ॥ ११ ॥ १२ ॥ १३ ॥

త్త ప ల ష్టం గ ము న ట్లు జీ వులకు హృ ద్వం బే క డున్ సీ తమే

పై పద్య పాదాలు గమనించండి. ప్రతి పాదంలో వరుసగాన, భ, ర, న, మ, య, వ అనే గణాలు ఉన్నాయే కదా!

ప్రతిపాదంలోనూ 14వ అక్షరం (వి – ల్య్య , త్త – క్తాద్ర – ద్ర , త్త – ద్వం) లకుయతి చెల్లింది. ప్రతిపాదంలో ప్రాస 2వ అక్షరం ‘ ప ’ ఉంది. ఈ లక్షణాలు ఉంటే అది మత్తేభ పద్యం అనుమతింది.

మత్తేభ పద్య లక్షణాలు :-

1. మత్తేభం వృత్త జాతి పద్యం
2. నాలుగు పాదాలు ఉంటాయి
3. ప్రతిపాదంలో 20 అక్షరాలు ఉంటాయి.
4. ప్రాస నియమం ఉంది
5. ప్రతిపాదంలో స, భ, ర, న, మ, య వ అనే గణాలు వరుసగా వస్తాయి
6. ప్రతిపాదంలో 14వ అక్షరం యతి స్తానం

కీంది పద్య పాదాలకు గురు - లఫువులను గుర్తించండి. మత్తేభ పద్య లక్షణాలను సమన్వయం చేయండి.

1. స భ ర న మ య వ

॥८ ॥ ९ ॥ १० ॥ ११ ॥ १२ ॥ १३ ॥

అవసీ చక్రముసంచరిం పగబి వంబల్లా ద నాశా చయం

ఇది మత్తేభ పద్య పాదము.

లక్షణము :- మత్తేభం వృత్త జాతికి చెందిన పద్యం. బీనికి నాలుగు పాదాలు ఉంటాయి. ప్రతిపాదంలో వరుసగాస, భ, ర, న, మ, య, వ అనే గణాలు వరుసగా ఉంటాయి. యతి -14వ అక్షరం. ప్రాసనియమం కలదు.

సమన్వయం :- ఇచ్ఛిన పద్య పాదంలోనే స, భ, ర, న, మ, య, వ అనే గణాలు వరుసగా ఉంటాయి. యతి 14వ అక్షరం (అ - బు + అ)కు చెల్లినది. కనుక ఇచ్ఛిమత్తేభపద్యపాదం .

2.స	భ	ర	న	మ	య	వ
॥ స	స ఐ	ర స	న స	మ స	య స	వ స

తమ కా ర్యంబుం బ. లిత్య జిం చియుం బ రార్థ ప్రా పకుల్ సజ్జనుల్

ఇచ్చి మత్తేభ పద్య పాదము

లక్షణము :- మత్తేభం వృత్త జాతికి చెందిన పద్యం. బీనికి నాలుగు పాదాలు ఉంటాయి. ప్రతి పాదంలో వరుసగాస, భ, ర, న, మ, య, వ అదే గణాలు వరుసగా ఉంటాయి. యతి 14వ అక్షరం . ప్రాసనియమం కలదు.

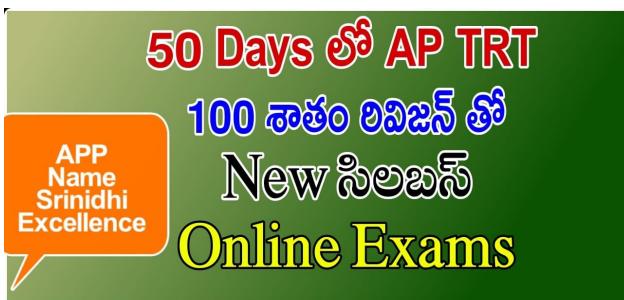
సమన్వయం :- ఇచ్ఛిన పద్య పాదం లోనే స, భ, ర, న, మ, య, వ అనే గణాలు వరుసగా ఉంటాయి. యతి 14వ అక్షరం. (త - ర్థ) కు చెల్లినది.

3.స	భ	ర	న	మ	య	వ
॥ స	స ఐ	ర స	న స	మ స	య స	వ స

అబిగో ద్వారక యాలమం ద లవి గోనందం దుం గోరా దు న(య్య)

ఇచ్చి మత్తేభ పద్య పాదము

లక్షణము :- మత్తేభం వృత్త జాతికి చెందిన పద్యం. బీనికి నాలుగు పాదాలు ఉంటాయి. ప్రతి పాదంలో వరుసగా స, భ, ర, న, మ, య, వ అదే గణాలు వరుసగా ఉంటాయి. యతి 14వ అక్షరం . ప్రాసనియమం కలదు. **సమన్వయం :-** ఇచ్ఛిన పద్య పాదం లో స, భ, ర, న, మ, య, వ అనే గణాలు వరుసగా ఉంటాయి. యతి 14 వ అక్షరం(అ - నం) కు చెల్లినది. కనుక ఇచ్చి మత్తేభపద్య పాదం .

చైతన్యం

- చైతన్యం పార్ట్యూంశ ప్రతీయ...గేయ కవిత
- చైతన్యం పార్ట్యూంశ ఇతివృత్తం ...సామాజిక బాధ్యత
- చైతన్యం పార్ట్యూంశ రచయిత ...తాపీ ధర్మరావు)
- పూలండోయ్ పూలు అనే గేయం రచించింది...ప్రసాదమూలి
- ఉద్దేశం:
 - ప్రతి మానవ సమాజంలోను అందరికీ అతీతంగా కొందరు ఉంటారు. వారు భవిష్యత్తును దర్శిస్తారు ముందుచూపుతో ఆలోచిస్తారు దాలిహిషమై ముందుకు సాగుతారు వారు తాత్కాలికులు
 - వారు తమ మాటల ద్వారా ,చేతల ద్వారా దిశా నిర్దేశం చేస్తారు ఈ పార్ట్యూంశ కవి కూడా ఈ కోవకు చెంబినవారే
 - ఇతను కవిత్వంలో సామాజిక చైతన్యం కలిగిస్తాడు. కవితలు , రచనల ద్వారా ప్రజలను ఆలోచింపుచేస్తాడు
 - ఒక పంక మనసులోని మంచితనాన్ని మెచ్చుకుంటూ, కుటీలత్వాన్ని ఎందగడతాడు .ఈ పద్ధతితోనే కవిత ద్వారా తన మనసులోని భావాలను లోకాలకు కవిత రూపంలో వెల్లడించారు
 - విద్యార్థులలో సామాజిక చైతన్యం కవిగించి సమాజాభవ్యద్దికి పాటుపడేలా చేయడమే ఈ పారం ఉద్దేశం
- నేపథ్యం:
 - కవిత్వానికి ఉండవలసిన ప్రథమ లక్షణం సామాజిక ప్రయోజనం
 - సమాజంలోని అసమానతలను రూపుమాపడానికి కవి తన కలాన్ని కలిపించాలి. ప్రజలకు కవి విసంబద్ధి
 - తోటి మానవాళికి అండగా నిలవాలంటే గుండె నిండా ఘైర్యం నింపుకోవాలి . సాంత లాభం కోసం కాకుండా పరుల మేలు కోల పని చేయాలి అని ప్రేరణ ఇస్తూ కవి తన అకాంక్షను వ్యక్తం చేసిన సందర్భంలో కవి కలం నుండి జాలు వాలంబి ఈ గేయ కవిత
- గేయ కవిత:

- పాదుకోడానికి అనుమతిని, మాత్రాఫందస్సును అనుసరిస్తుంది
- లయాత్తు కంగా సాగుతుంది
- మానవుల శ్రేయస్సును, సమాజ పురోగమనాన్ని, లోక కళాభాన్ని కాంక్షించే గేయాన్ని అభ్యుదయగేయం అంటారు

- **కవి పరిచయం:**
- తాపీ ధర్మ రావు జననం 1887 సెప్టెంబర్ 19
- తాపీ ధర్మ రావు మరణం 1973 మే 8
- తాపీ ధర్మ రావు అభ్యుదయ రచయిత, పత్రిక సంపాదకుడు, చలనచిత్ర సంఖాపణ రచయిత
- పత్రికా సంపాదకుడుగా బినుపత్రికలలో మొదటిసౌలిగా వ్యవహరించి భాషను ప్రవేశపెట్టడు
- పద్య కవిత్వంతో మొదలుపెట్టి నాటికలు, నాటకాలు నవలలు పరిశోధన వ్యాసాలూ ఎన్నో రాశాదు
- సుబోధక మైన , జన రంజక మైన సైలింగ్ రచనలు చేశాడు
- పాతపాళీ, కొత్త పాళీ, దేవాలయాల మీద బూతు బొమ్మ లెందుకు, పెళ్ళ దాని పుట్టు పూర్ణిమత్తరాలు, రాజ్య — రఘులు, ఇనుప కచ్చడాలు, సాహితీ మర్మరాలు మొదలైనవి ఈయన రచనలు
- చేమకూర వెంకట కవి రచించిన విజయ విలాసం అనే ప్రబంధానికి ఈయన వ్యాఖ్యానం రాశాడు
- విజయ విలాస మనే ప్రబంధానికి తాపీ ధర్మ రావు రాసిన వ్యాఖ్యానం హృదయోల్లాస అనే పేరుతో ప్రచురించబడింది
- హృదయోల్లాస అనే ఈ వ్యాఖ్యానానికి కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ అవార్డు లభించింది
- పుట్టపర్తి నారాయణచార్యులు, గుర్రం జాఘువా, గురజాడ అప్పరావు, శ్రీ శ్రీ వంటి గొప్పకవులు వీరి సమకాలీకులు
- ప్రస్తుత పార్యుబాగం తాపీ ధర్మ రావు రచించిన కొత్త పాళీ అనే గ్రంథంలోనిది
- **కలన పదాలకు అర్థాలు:**
- చింత... ఆలోచన
- ఏకతార్... ఒకే తీగ గల వాయిద్యం
- కాక.. వేడి
- కమ్ముచ్చు... లోహపు తీగను తయారుచేయునచి

- ఉద్యిక... కాలువ
- సార్థకం.. అర్థవంతం
- వాదర... అంచు
- ఉంక్కుచూ... ప్రయత్నించు
- వాహిాని... నది
- మారుతము... గాలి

- అవరిచిత గద్వాం:
- యోగ్యత పత్రం ఉన్నది తెలుగు సాహిత్యంలో పేరెన్నిక గన్న ముందుమాట
- అక్షర బివిటీలు కాబట్టి పదాల ఆర్థాటాలతో తెలుగు కవితను కొత్త పుంతలు తొక్కించిన యోగకవి శ్రీశ్రీ రాసిన మహాప్రస్థానం కావ్యానికి చలం రాసిన ముందుమాట పత్రం
- తన కవిత్వానికి ముందుమాట రాయమని శ్రీశ్రీ అడిగితే కవిత్వాన్ని తూచే రాట్లు తన దగ్గర లేవు అన్నాడు చలం
- తూచవద్దు అసుఖవించి ఫలవరించమన్నాడుశ్రీశ్రీ
- తనకి సామరస్యం కుదిలించాక కవి చేసి అంతర్ బహిర్ యదార్థ భావమే కవిత్వం అంటాడు..... చలం
- మిత్రుడు కస్తీల్నసు తుడిచి ప్రపంచానికి కొత్త టానిక్ తయారు చేశాడుశ్రీ శ్రీ
- కృష్ణశాస్త్రి తన బాధను అందరిలోనూ పలికినే, శ్రీ శ్రీ అందరి బాధను తన లో పలికిస్తాడు.
- శ్రీ శ్రీ కవిత్వము పాల్ రొబ్సన్ సంగీతం ఒకటే రకంగాన్నారు...సాలిన్
- ఈనాటి కవిత్వం అంటే ఏమిటి? ఎందుకు ఉంది ?ఏం చేస్తుంది అని అడిగే తెలుగు ప్రజలకు శ్రీ శ్రీ కవిత్వం ప్రత్యుత్తరం.

భాషాంశాలు :-

పదజాలం :-

గ)కింది వాక్యాలు చదివి, ఎరువు రంగులో ఉన్న పదానికి అర్థం రాసి వాటిని ఉపయోగించి సాంత వాక్యాలు రాయండి .

1.పుంచ వాసనలు నింపుకున్న మారుతం మనసుకు హశయినిస్తుంది .

జ.మారుతం = గాలి

సాంత వాక్యం : వేసవికాలంలో చల్లని గాలి కావాలి

2. నిత్యము చింతతో రగిలే మనిషికి సుఖం ఉండదు

జ.చింత = ఆలోచన

సాంతవాక్యం : మంచి ఆలోచనలే ప్రగతికి మార్గాలు

3. మనం చేసే మంచి పనుల వలన స్థిరమైన వేరు సంపాదిస్తాం.

జ.స్థిరమైన = శాశ్వతమైన

సాంతవాక్యం : శాశ్వతమైన ప్రణాళికలతో అవిధ్యను రూపుమాపాలి.

4. ఎవరైతే తమ మానసమును అదుపులో పెట్టుకుంటారో వాళ్లే గొప్ప వాట్ట అవుతారు.

జ.మానసము = మనసు

సాంతవాక్యం : మనసు ప్రశాంతంగా ఉంచుకోవాలి

5.క్రూరులతో స్నేహం ప్రాణానికే ప్రమాదం

జ. క్రూరులు = దయలేని వారు

సాంతవాక్యం : కొందరు దయలేని వారు అరాచకాలు సృష్టిస్తారు

ఆ) క్రింది వాక్యాల్లో ఒకే అర్థాన్ని ఇచ్చే పదాన్ని గుర్తించి వాటిని వేరు చేసి రాయండి.

1. అబ్రములు వల్లస్తే పంటలు పండుతాయి.జలధరముల కోసం రైతన్నలు ఎదురు చూస్తారు. ఆకాశంలో మేఘములు కదులుతుంటే చూడముచ్చటగా ఉంటుంది.

జ.అబ్రములు, జలధరములు, మేఘములు

2. యుద్ధం వల్ల నష్టం. సమరం చేస్తే మరణాలు సంభవిస్తాయి. పాశు లేసప్పదే లాభం పొందుతాం

జ. యుద్ధం ,సమరం, పాశు

3. ఆకాశంలో చుక్కలు మెరుస్తుంటాయి. ఎందరో కవులు తారలు గురించి వల్లించారు. పొర్కమి రోజు చంద్రుని చుట్టూ నక్కతాలు సందడి చేస్తాయి.

జ. చుక్కలు ,తారలు, నక్కల్తాలు

4. కోలకలు శేకానికి మూలం. దుఃఖానికి దూరమైతే సంతోషం దగ్గరవుతుంది. ఏడుస్తూ కూర్చుంటే గెలుపు దూరమవుతుంది.

జ.శేకం, దుఃఖం, ఏడుపు

ఇ) కింది పదాలకు వేరువేరు అర్థాల నిచ్చే పదాలను గుర్తించి జతపరచండి (నానార్థాలు)

1. బిక్క () అ)జగగత్తు, చూపు, గుంపు
2. వర్షం () ఆ) పేరు, బొట్టు
3. నామం () ఇ) నది,సైన్యం
4. వాహిని () ఈ) వాన,సంవత్సరం
5. లోకం () ఉ) బిశ,ఉపాయం, మార్గం

ఈ) ఈ క్రింది వాక్యాల్లో ఉన్న ప్రత్యుత్తి - విక్పత్తి పదాలను గుర్తించి రాయండి.

1. అగ్ని ప్రమాదకరం కాబట్టి పిల్లలు అగ్నితో ఆటలు ఆడకూడదు.

జ.అగ్ని (ప్ర) – అగ్ని (వి)

2. అడవికి రాజు సింహం . జంతువులకు సింగం లంటే చాలా భయం.

జ.సింహం (ప్ర) – సింగం (వి)

3. లంకిని ఒక రాక్షసి. హానుమంతుడు ఆ రక్కసిని జయించాడు.

జ.రాక్షసి (ప్ర) – రక్కసి (వి)

4. తలపెట్టిన కార్యమును సాధించాలి. ఆటంకాలు ఎదురైన కర్జమును విడువరాదు.

జ.కార్యము (ప్ర)–కర్జము (వి)

5. ఆకాశంలో నల్లని మేఘాలు కమ్ముకున్నాయి . అవి పెద్ద వాన కులస్తేమెయిలులా ఉన్నాయి.

జ.మేఘాలు (ప్ర) – మెయిలు (వి) .

వ్యాకరణంశాలు

సంఘలు :-

గుణ సంధి :- ‘అ’ కారానికి ఇ, ఉ, బు లు పరమైతే వరసగాటి, అన్ లు ఏకాదేశంగా వచ్చి గుణ సంధి జరుగుతుందని తరగతుల్లో తెలుసుకున్నారు కదా !

అ)కీంబి పదాలను విడచిసి సంధి పేరు రాయిండి.

1. రాజేష్వలి — రాజ + శేషలి = గుణ సంధి

2. పరోపకారం — పర + ఉపకారం = గుణ సంధి

3. మహాల్ఫి - మహి + భుషి = గుణ సంధి.

4. నూతనోత్సాహం — నూతన + ఉత్సాహం = గుణ సంధి

సమాసాలు :-

కర్తృధారయ సమాసం :- విశేషణానికి, నామవాచకానికి (విశేషానికి) సమాసం జిలగితే దాన్ని కర్తృధారయ సమాసం అంటారు. సమానాధికారణం అని కూడా పిలుస్తారు. ఈ పారంలో కర్తృధారయ సమాసాలను గురించి తెలుసుకుండాం.

విశేషణ పూర్వపద కర్తృధారయ సమాసం :-

విశేషణం పూర్వపదంగా ఉంటే ఆ సమాసాన్ని విశేషణ పూర్వపద కర్తృధారయ సమాసం అంటారు.

ఉదా:-

తెల్ల చీకాడ—తెల్ల పైనా చీకాడ

తెల్లని — విశేషణం (పూర్వపదం - మొదటి పదం)

చీకాడ—నామవాచకం (ఉత్సర్ పదం - రెండిం పదం)

పై ఉదాహరణను గమనిస్తే తెల్ల - చీకాడ అనే రెండు పదాలు ఉన్నాయి. మొదటి పదం తెల్ల' విశేషణం. రెండిం పదం 'చీకాడ' 'నామవాచకం. ఇలా విశేషణానికి, నామవాచాకానికి (విశేషానికి) సమాజం జిలగితే దాన్ని కర్తృధారయ సమాసం అంటారు.

అ)కీంబి పదాలకు విగ్రహ వాక్యాలు రాసి సమాసనామం తెలుపండి.

1. పొత రోజులు — పొతవి అయిన రోజులు — విశేషణ పూర్వపద కర్తృధారయ సమాసం

2. మంచి దారి : మంచిదైన దారి — విశేషణ పూర్వపద కర్తృధారయ సమాసం

3. కొత్త పుస్తకం : కొత్తదైన పుస్తకం - విశేషణ పూర్వపద కర్తృధారయ సమాసం

4. నల్లపూసలు : నల్ల వైన పూసలు - విశేషణ పూర్వపద కర్తృధారయ సమాసం

5. కొత్త కొక : కొత్తదైన కొక - విశేషణ పూర్వపద కర్తృధారయ సమాసం

6. ఎర్ర గులాబీ : ఎర్రదైనా గులాబీ - విశేషణ పూర్వపద కర్తృధారయ సమాసం

7. లేత మొగ్గ : లేతదైనా మొగ్గ - విశేషణ పూర్వపద కర్తృధారయ సమాసం

విశేషణ ఉత్తరపద కర్తృధారయ సమాసం :

విశేషణం ఉత్తరపదంగా ఉంటే ఆ సమాసాన్ని విశేషణ ఉత్తరపద కర్తృధారయ సమాసం అంటారు.

ఉదా :

కపోతవృద్ధము – వృద్ధమైన కాబోతము

కపోతము – నామవాచకం (పూర్వపదం - మొదటి పదం)

వృద్ధము – విశేషణం (ఉత్తర పదం - రెండవ పదం)

పై ఉదాహరణలో కపోతము, వృద్ధము అనే రెండు పదాలు ఉన్నాయి. మొదటి పదం కపోతము నామవాచకం (విశేషం), రెండించి పదం వృద్ధము విశేషణం. విశేషణ పదం ఉత్తరపదంగా రావడం వలన జిఱి విశేషణ ఉత్తరపద కర్తృధారయ సమాసము.

అ) కింది పదాలకు విగ్రహ వాక్యాలు రాశి సమాసనామం తెలుపండి.

1. తమ్ముకుళ్ల : కుళ్లవాడైన తమ్ముడు – విశేషణ ఉత్తరపద కర్తృధారయ సమాసం

2. కవి శ్రేష్ఠుడు : శ్రేష్ఠమైన కవి – విశేషణ ఉత్తరపద కర్తృధారయ సమాసం

3. ఒక పద్మము : మొఖమనే పద్మము – ఉపమాన ఉత్తరపద కర్తృధారయ సమాసం

4. కాల్పక వృద్ధుడు : వృద్ధుడైన కాల్పకుడు - విశేషణ ఉత్తరపద కర్తృధారయ సమాసం

5. వృక్ష రాజము : లేప్పుమైన వృక్షము – విశేషం ఉత్తరపద కర్తృధారయ సమాసం

విశేషం ఉభయపద కర్తృధారయ సమాసం.

సమాసం లోని రెండు పదాలు విశేషాలై ఉంటాయి.

ఉదా :- శీతోష్ణం – శీతం , ఉష్ణం

శీతం – విశేషం (పూర్వపదం - మొదటి పదం)

ఉష్ణం – విశేషం (ఉత్తర పదం - రెండవ పదం)

పై ఉదాహరణను గమనిస్తే శీతం, ఉష్ణం అనే రెండు పదాలు ఉన్నాయి. మొదటి పదం శీతం (విశేషం) , రెండో పదం ఉష్ణం (విశేషం). ఇలా పదాలు విశేషాలే కావడం వలన ఈ సమాసం విశేషం ఒబయపద కర్తృధారయ సమాసం అయినది.

ఇ) కింది పదాలకు విగ్రహ వాక్యాలు రాశి సమాసమామం తెలుపండి.

1. మృదుమధురం : మృదువైనబి , మధురమును – విశేషం ఒబయపద కర్తృధారయ సమాసం

2. సరసగంభీరం : సరసమును, గంభీరమును - విశేషం ఉభయపద కర్తృధారయ సమాసం

3. నిమ్మాన్నతం: నిమ్మమును, న్నతమును - విశేషం ఉభయపద కర్తృధారయ సమాసం

4. ఎగుడు బిగుడు : ఎగుడును, బిగుడును – విశేషం ఉభయపద కర్తృధారయ సమాసం

అలంకారాలు :-

అ) అంతానుప్రాస అలంకారం

కింది తరగతిలో నేర్చుకున్న అంతానుప్రాస అలంకారం - గుర్తు చేసుకుండాం

భాగవతమున భక్తి .

భారతములో యుక్తి

రామకథయే ముక్తి

పై కవితలో పాదాలన్నిటి చివర ఒకే లయతో కూడిన ప్రాస పాదాలు వచ్చాయి కదా ! ఇలా అన్ని పాదాలలోనూ చివరన ఒకే విధమైన లయాత్మక పాదాలు ఉంటే అంతానుప్రాస అలంకారం అశ్వతుంది. పై ఉదాహరణలో ‘క్తి’ అనే అక్షరం చివర ప్రాసగా వచ్చింది.

వేదశాఖలు వెలిసే నిచ్చట

ఆచి కావ్యం బలరేనిచ్చట ..

పై ఉదాహరణలో ఇచ్చట అనే పదం చివరలో ప్రాసగా రావడం జిలగింది. పాదాంతంలో లేదా పంక్తి చివరలో ఒకే ఉచ్ఛారణతో ముగిసే పదాలు లేదా అక్షరాలు ఉంటే దాన్ని అంతానుప్రాస అలంకారం అంటారు. పాతాన్ని పరిశీలించండి అంతియానుప్రాస కలిగిన పాదాలను గుర్తించి రాయండి.

ఉదా : పుట్టు గ్రుట్టిగా పోకురా .

వట్టి ప్రొడువు కాకురా

1. పాత రోజులుపోయిందా !

ఓ కవి ! రోత పాటలు మానరా !

2. నిలిచి సహించవేమిరా !

పలికి పూలకొల్ప వేమిరా !

3. స్వార్థగానము మానరా !

స్వార్థకానికిపూనరా!

చందను :-

ఈ కింది పద్య పాదాలకు ఘన విభజన చేసి పద్య లక్షణాలు రాయండి.

అ)జనితపరాక్రమ ! క్రమ విశారద ! శారద కందకుందచం

న జ భ జ జ జ ర

III IUI UUUI IUI IUI UU

జనిత పరాక్ర మ!క్రమ విశార ద ! శార ద కంద కుందచం

ఇది చంపకమాల పద్య పాదము.

లక్షణము :

1. చంపకమాల వృత్త జాతికి చెందిన పద్యము. బీనిలో నాలుగు పాదాలు ఉంటాయి
2. ప్రతిపాదము సందున,జ,భ,జ,జ,జ , ర అనే గణాలు వరుసగా ఉంటాయి
3. ప్రాసనియమం కలదు. ప్రాస యతి 11వ అక్షరం .

ఆ) దన ఘన సార సార యశ ! దాశరథి కరుణాపయోనిధి.

న	జ	భ	జ	జ	జ	ర
III	I U I	U II	I U I	I U I	I U I	U I U
దనఘు	నసార	సారయ	శదాశ	రథి క	రుణాప	యోనిధి

ఇది చంపకమాల పద్య పాదము.

లక్షణములు :

1. చంపకమాల వృత్త జాతికి చెందిన పద్య పాదము బీనిలో నాలుగు పాదాలు ఉంటాయి
2. ప్రతిపాదము సందు న, జ, భ, జ, జ, జ , ర అనే గణాలు వరుసగా ఉంటాయి
3. ప్రాసనియమం కలదు.
4. ప్రాస యతి 11వ అక్షరం .

హరివిల్లు

- హరివిల్లు పార్వంశం యొక్క ప్రక్రియ... వర్షన
- హరివిల్లు పార్వంశం యొక్క ఇతి వృత్తం... ప్రకృతి గురించి వర్ణించడం
- హరివిల్లు పార్వంశ రచయిత ... వివిధ కవులు
- హరివిల్లు పార్వంశం యొక్క మూల గ్రంథం... వివిధ రచనలు
- చెట్లు ప్రకృతి రాసుకుంటున్న కావ్యం వల్ల ప్రజ్వలిల్లుతున్నాయి . వాటి నిండా విస్తరించే పత్రాలు భావ ఛత్రములై మండిపాయే మట్టి మీద మమతల నీడలు కురిపిస్తున్నాయి... అనే గేయం రచించింది...k. బాపు రెడ్డి
- **ఉద్దేశ్యం:**
- మనిషికి, ప్రకృతికి విద్యియరాని బంధం ప్రకృతిని తరచి చూడడం మనిషి అలవాటు

- రసార్థమైన కవి కలంలో నుంచి జారువాడిన భావ పరంపరను ఆస్త్రాబించడంతో పాటు ప్రకృతి నుండి పాతాలను నేర్చుకుంటూ విద్యార్థులలో మానవీయతను మేలుకొలపడమే ఈ పాఠం యొక్క ఉద్దేశం
- **నేపథ్యం:**
- మానవుడు కలునా తేలిపి . అతని సాందర్భ తృప్తి వలన తన చుట్టూ ఉన్న ప్రకృతి సాందర్భాన్ని తిలకించి. పులకించి పునర్ వ్యక్తికరించ గలిగాడు. తన ఎద నుండి పాట కుని ఎదకు చేరవేయడానికి సాహిత్యాన్ని సేదోదుగా చేసుకున్నాడు
- వివిధ సందర్భాలలో కపులు కథాసుగుణంగా వర్ణించిన ప్రకృతి దృశ్యాలను పరిచయం చేయడంతో పాటు పడ్డ రచన సైటులోని వైవిధ్యాలను పలశీలించేందుకు అనువుగా ఈ పాఠం రూపొందించి

- **వర్ధన:**
- రచనా ప్రక్రియ ఏదైనప్పటికీ కవి చెప్పిన విషయం పాటకుని మనసును తాకేచిగా ఉండాలి అతడిలో భావ సంచలనాన్ని కలిగించాలి.
- కవి తన రచనతో పాటకునికి లంక వేసుకొని తనతో పాటు నడిపించాలి అందుకోసం కవి వివిధ పదప్రయోగాలతో తన రచనను రసాత్మకం చేస్తాడు దీనిని వర్జన అంటారు
- విషయం కేవలం విషయంగా కాకుండా సరైన పాశచికలతో కలిపి వివరిస్తాడు
- కావ్యాలలో అష్టాదశ వర్ణనలు ఉంటాయి
- ప్రబంధాలు వర్ణనలకు పుట్టిసెల్లు .
- బావ కవిత్వమైనా , అభ్యుదయ కవిత్వమైనా వర్జనలతోనే రచనకు భావపుష్టి కలుగుతుంది
- ఈ పాత్యాంశంలో పద్యాలను వివిధ కపులు రచించిన గ్రంథాల నుంచి తీసుకున్నారు
- హాలివంశం...ఎరువు
- వసు చరిత్ర...రామరాజుభూషణాడు
- రామాయణం ...మొల్ల
- రుక్మిణి పరిణయం...కూచి మంచి తిమ్మకవి
- అమృతాభషేఖం... దాశరథి కృష్ణమాచార్యులు
- శృంగార సైపథం ...శ్రీనాథుడు

- మను చరిత్ర అల్లసాని పెద్దన
- విశ్వకర్మ పురాణం వీపూర్ల వెంకటాచార్యుడు
- పండితారాధ్య చరిత్ర పాలుగలికి సౌమనాధుడు

భాషాంశాలు :-

పదజాలం :-

అ) గీత గీసిన ఉన్న పదానికి అర్థం రాసి దానిని ఉపయోగించి సాంత వాక్యం రాయిండి .

1. భానుడు తూర్పున ఉదయస్తాడు.

భానుడు = సూర్యుడు

సాంతవాక్యం : సూర్యుడు అంటే పద్మలకు ఇష్టం

2. శివుని తాండ్రవం చూస్తే ఆనందం కలుగుతుంది

తాండ్రవం = నాట్యం

సాంతవాక్యం :- నాట్యం అనేది లలిత కళలలో సమాపోర కళ

3. నాకు అప్పు భాష అంటే మిక్కెలి ఇష్టం

మిక్కెలి = ఎక్కువ

సాంతవాక్యం :- ఎక్కువగా ఏదీ చేయకూడదు

4. జంక తత్తురపాటుతో పాదలలోకి దూకింది

తత్తుర పాటు = కంగారు

సాంతవాక్యం : దేనికి కంగారు పనికిరాదు

5. సాయంకాలం కాగానే సూర్యబింబం కనుమరుగయ్యంది

కనుమరుగయింది = అదృశ్యమయింది

సాంతవాక్యం :- రాక్షస బల్లల జాతి అదృశ్యమయింది

అ) కింది పదాలకు పర్యాయపదాలు రాసి వాటితో వాక్యాలు రాయండి .

ఉదా:- నభం : ఆకాశం, గగనం

ఆకాశంలో నక్షత్రాలు మెరుస్తున్నాయి. రాజు గగనం వైపు అశ్వర్యంగా చూస్తున్నాడు

1. ధనువు = విల్లు, ధనస్సు

రాముడు శిశ్మని విల్లు ఎక్కువ పెట్టాడు. ఆ ధనస్సు ఫెల్లున విలగిపోయింది

2. పయోధరము = మేఘము, జలధరము

మేఘము నల్గా ఉంటే వర్షం పడుతుంది. ఆకాశంలో జల ధరములు చాలా ఉన్నాయి

3. కేదారము = పొలము, పంట భూమి

డబ్బు మోజలో పడి పొలములు చాపల చెరువులు చేస్తున్నారు. పంట భూమికి సీరు, ఎరువులు కావాలి.

4. సుయుము= పంట, పైరు

సత్యము పండితేనే మనకు తిండి. పైరు పచ్చగా ఉంటే వెచ్చని కూడుకు లోటుండదు

5. వెల్లవ = ప్రవాహము, వెల్లి

గంగా ప్రవాహం పవిత్రమైనది. వెన్నెల పొలవెల్లి లా ఉంది

6. నెచ్చెలి= స్నేహితురాలు, సభీ

లక్ష్మి స్నేహితురాలు సరస్వతి. సరస్వతి కి నెచ్చెలిపార్వతి

ఇ) కింది పదాలకు నానార్థాలు రాయండి.

1. ధర : భూమి, ఖరీదు

2. పంక్తి : వరుస, ఒక చండన్సు

3. తారక : నక్షత్రము ,కంటేలోని నల్ల గ్రుడ్పు

4. చుక్క : నక్షత్రము, జందువు

ఉ) కింది ప్రకృతి పదాలకు వికృతి పదాలు రాయండి.

1. సంధ్య = సందె, సంజ

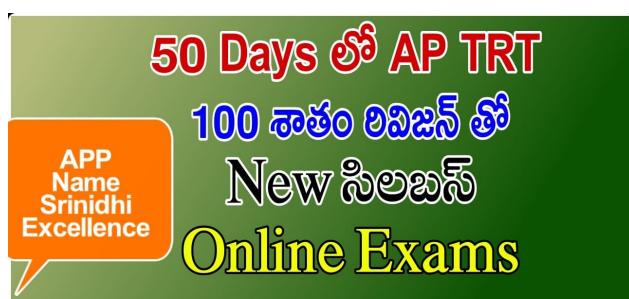
2. అకాశం = అకసము

3. ముత్యము = ముత్తియ .

4. దిశ = దేస

5. చంద్రుడు = చందురుడు

6. మేఘము = మొయిలు

Contact:- 9390856544

ఈ) కింది పదాలకు వ్యుత్యుత్తి పదాలు రాయండి.

1. సూర్యుడు : లోకమును ప్రకాశింప చేయువాడు

2. ధర : భూమిని ధలించునది

3. తోయజము : రక్షించునది.

4. శైలము : శిలలతో కూడినది

వ్యక్తరణాంశాలు :-

సంఘలు

యదాగమ సంధి:-

సూత్రం :- సంధి లేనిచోట స్వరంబు కంటే పరంబైన స్వరంబునకు యదాగమంబగు . ఆగమంబనగా వర్ణాభిక్యంబు

ఉదా :- మా + అమ్మ = మాయమ్మ

మీ + ఇల్ల = మీయిల్ల

సూత్ర వివరణ :- సంధి జరగనప్పుడు అచ్చు కంటే పరమైన అచ్చుకు యదాగమం వస్తుంది. స్వరం అంటే అచ్చుయట్టే+ ఆగమం = యదాగమం య లో అకారం ఉచ్చారానికి చేర్చబడింది. యీ అనేది అగమమవుతుంది.

తెలుగు భాషలో పూర్వ పదాంత బీర్ఫలచ్చులకు సౌధారణంగా సంధి జరగదు. ఇతర అచ్చులకు కూడా కొన్ని సందర్భాలలో సంధి జరగదు. రెండు అచ్చులని వరుసగా ఉచ్చలించడం కష్టం. కాబట్టి ఉచ్చారణ సౌకర్యం కోసం వాటి మధ్యలో యకారం చేరుతుంది బీన్సై యదాగమం అంటారు.

వర్ణాభిక్యం కంటే ఒక వర్ణం అభికంగా వచ్చి చేరడం .మిత్రవదాగమః అని లక్ష్మణం. ఆగమం మిత్రుని వంటిది కాబట్టి ఒక వర్ణం మిత్రుని వలె పక్కతు వచ్చి చేరడం అగమమని గ్రహించాలి.

రూప సౌధన : మా + అమ్మ

మా లోని ఆ పూర్వ స్వరం. అమ్మలోని ఆ కారం స్వరం కంటే పరమైన స్వరం. కాబట్టి దానికి ముందు యీ అనేది అగమం అవుతుంది.

మా + యీ+ అమ్మ = మాయమ్మ

మీ + ఇల్ల = మీ + యీ+ ఇల్ల = మీ యిల్ల

ఈ యదాగమం కళలకు మూత్రమే అని గుర్తించుకోవాలి. ధ్రుత ప్రకృతికాలాలకు సంధి లేని చోట నుగాగమం వస్తుంది.

అక్రీంది పదాలను విడచిసి సంఘలు పేర్లు రాయిండి.

1. ఇంద్రుండెగి= ఇంద్రుండు+ విగి = ఉత్స సంధి

2. అయ్యుదన్= ఆ+ఎదన్= త్రిక సంధి

3. సుధాంశుడు= సుధ = అంశుడు= సవర్ణాభీర్ష సంధి

4. బ్రహ్మాదులు = బ్రహ్మ + ఆదులు = సవర్ణాభీర్ష సంధి

5. దుగ్గాంబునిథి= దుగ్గ + అంబునిథి= సవర్ణాభీర్ష సంధి

AP DSC SGT, స్కూల్ లిస్టింగ్
Online పరీక్షల
కోసం play store నుండి
Srinidhi Excellence App
Download చేసుకోగలరు

అ)పారం చదవి కించినంధులకు నంబంభిందిన ఉదాహరణలను వెతికి రాయండి

1. సవర్ణాబీర్థ సంధి = బ్రహ్మందము ,మధురానుభూతి
2. ఉత్ప సంధి= నారదులైరి, కొండలన్నీ
3. త్రికసంధి= అక్షణ్య, అయ్యెడ

సమాసాలు:

అ)భాశీలను పూరించండి

సమాస పదం	విగ్రహ వాక్యం	సమాసం పేరు
కాలవర్తుకుడు	కాలమనెడి వర్తుకుడు	రూపక సమాసం
నాల్గు చెరగులు	నాలుగు సంఖ్య గల చెరగులు	ద్విగు సమాసం
మృగనేత్తి	మృగ నేత్తముల వంటి నేత్తలు కలబి	బహువీహి సమాసం
చుక్కల రేడు	చుక్కలకు రేడు	పుష్టి తత్పురుష సమాసం
మహాదధి	గొప్పదైనదధి	విశేషణ పూర్వపద కర్తృధారయ
నచీ నదాలు	నదియును , నాదమును	ద్వంద్వ సమాసం

అలంకారాలు

ఉత్సేష్ట అలంకారం :-

అ)లక్ష్మణ : ఉపమాన ధర్మ సామ్యం చేత ఉపమేయాన్ని ఉపమానంగా ఊహించినట్లయితే ఉత్సేష్ట అలంకారం అనుతుంది.

ఉదాహరణ : ఈ వెన్నెల పొలవెల్లియో అన్న ట్లుంది

సమస్యలు :- పై ఉదాహరణలో వెన్నెల పొలవెల్లి లా ఊహించబడింది. కాబట్టి ఉత్సేష్ట అలంకారం అయ్యంది.

చందను :

శార్యాల పద్య లక్ష్మణాలను గులించి తెలుసుకుండాం.

పారంలోని క్రింది పద్య పాదాలకు గురు, లఘువులను పరిశీలించండి.

మ	న	జ	న	త	త	గ
ఉ ఉ ఉ	॥ ఉ	। ఉ	॥ ఉ	ఉ ఉ	ఉ ఉ	ఉ
తారాన.	స్వముపం	డినన్ గ	గనకే.	దారంబు	నంజంట్	కా

శార్యాల శార్యాల పద్య లక్ష్మణాలు.

1. ఇది వృత్త జాతికి చెందిన పద్యం
2. ఇందులో నాలుగు పాదాలుంటాయి
3. ప్రతి పాదంలో 19 అక్షరాలు ఉంటాయి
4. ప్రతిపాదంలో మ, స, జ, స, త, త, గ అనే గణాలు వరుసగా వస్తాయి
5. ప్రాస నియమం ఉంది
6. ప్రతి పాదంలో 13వ అక్షరం యతి స్థానం

క్రింది పద్య పాదాలకు గురు, లఘువులను గుల్చించండి. పద్య లక్ష్మణాలను సమస్వయం చేయండి.

1. ఉదయ దరాధ రంబుప యినుండి హంటాపు టి నెంగు దెంచుచో

న	జ	భ	జ	జ	జ	ర
	। ఉ	ఉ	। ఉ	। ఉ	। ఉ	ఉ ఉ

ఇది చంపకమాల పద్య పాదము.

లక్ష్మణము:-

1. చంపకమాల పద్యంలో నాలుగు పాదాలు ఉంటాయి
2. ప్రతి పాదము నందును న, జ, భ, జ, జ, జ, ర అదే గణాలు ఉంటాయి
3. యతి 11వ అక్షరం ప్రాస నియమం కలదు

సమస్వయం :-

1. ఇచ్చిన పద్య పాదంలో వరుసగా న,జ,భ,జ,జ,జ,ర అనే గణాలు ఉన్నాయి
2. యతి 11వ అక్షరంక - న + ఉ లకు చెల్లినది.
3. అల్లన కాలవ ర్తకుండు నయోగ్యదం గెంపును ముత్తియం బులన్ .

భ ర న భ భ ర వ
 U II U I U III. U II U II U I U I U

ఇది ఉత్పలమాల పద్య పాదము.

లక్షణము :-

1. ఉత్పలమాల పద్యము నందు నాలుగు పాదాలు ఉంటాయి
2. ప్రతి పాదంలో వరుసగా భ,ర,న,భ,బ,ర,వ అనే గణాలు ఉంటాయి
3. యతి పదవ అక్షరం ప్రాస నియమం కలదు

సమస్యలు:-

1. ఇచ్చిన పాదంలో వరుసగా భ,ర,న,భ,బ,ర,వ అనే గణాలు ఉంటాయి
2. యతి పదవ అక్షరం అ - న + అ లకు చెల్లినది

3.శారదా త్రులుజ్యల లలస త్తరతా రకపో ర పంక్తులం
 భ ర న భ భ ర వ
 U II U I U I II. U II U II U I U I U

శారదాత్రులుజ్యల ల సత్తరతారక పోర పం క్తులం

ఇది ఉత్పలమాల పద్య పాదము.

లక్షణము:-

1. ఉత్పలమాల పద్యమునందు నాలుగుపాదాలు ఉంటాయి
2. ప్రతిపాదంలో వరుసగా భ, ర, న, భ, బ, ర, వ అనేగణాలుఉంటాయి
3. యతి 10వ అక్షరం
4. ప్రాస నియమం కలదు

సమన్వయం:-

1. ఇచ్చిన పాదంలో వరుసగా భ, ర, న, భ, భ, ర, వ అనేగణాలు ఉంటాయి
2. యతి పదవ అక్షరం శ— సలకు యతి చెల్లినది

మిగిలిన పాదాలకు ఘన విభజన చేయండి .

మ న జ స త త గ
ప ప ప || ప | ప | || ప ప ప | ప ప | ప

సీరంబారగంగోసితద్రుచిఫలాసీకంబుప్రాతర్థ హా

ఇది శార్యాల పద్య పాదము. .

లక్షణం :

1. శార్యాల పద్యానికి నాలుగు పాదాలు ఉంటాయి
2. ప్రతిపాదంలోనూ వరుసగామ, స, జ, స, త, త, గ అనే గణాలు వరుసగా ఉంటాయి
3. యతి 13వ అక్షరం ప్రాస నియమం కలదు

సమన్వయం :-

1. ఇచ్చిన పద్య పాదంలోమ, స, జ, స, త, త, గ అనే గణాలు వరుసగా ఉంటాయి
2. యతి 13వ అక్షరం. సీ – ని లకు చెల్లినది.

మూడవ పాదము.

మ న జ స త త గ
ప ప ప || ప | ప | || ప ప ప | ప ప | ప

సీల్రా మణితూ. రుపెత్తె ననందో చెందూర్పు నందెల్పు తత్త్వ

ఇది శార్యాల పద్య పాదము. .

లక్షణం :

1. శార్యాలపద్యానికినాలుగుపాదాలుఉంటాయి
2. ప్రతిపాదంలోనూవరుసగామ, స, జ, స, త, త, గ అనేగణాలువరుసగా ఉంటాయి

3. యతి 13వార్కరంప్రాసనియమంకలదు

సమస్వయం :-

1. ఇచ్చినపద్యపాదంలోము, స, జ, స, త, త, గలనేగణాలువరుసగాఉంటాయి
2. యతి 13వార్కరం. నీ— చె లకుచెల్లినది

నాల్గవాదము .

మ స జ స త త ర
U U U I I U I U I II U U U I U U I U

దూరశ్వస్తపలా. లరాశికీయనిందుండగినిస్సారు దై

జిబ శార్ఫాల పద్య పాదము .

లక్షణం :

1. శార్ఫాలపద్యానికినాలుగుపాదాలు ఉంటాయి
2. ప్రతిపాదంలోనూవరసగాము, స, జ, స, త, త, గలనేగణాలువరుసగాఉంటాయి
3. యతి 13వార్కరం
4. ప్రాసనియమంకలదు

సమస్వయం :-

1. ఇచ్చినపద్యపాదంలో మ, స, జ, స, త, త, గలనే గణాలువరుసగాఉంటాయి
2. యతి 13వార్కరం. దూ— దులకుచెల్లినది

అత్మకథ

- అత్మకథ పాత్యాంశం ప్రక్రియ... వచన కవిత

- అత్మకథ పాత్యంశం ఇతివృత్తం...కృషి గురించి తెలియజేయడం
- అత్మకథ పార్యంశ రచయిత ...ఎండ్లాలి సుధాకర్
- అత్మకథ పాత్యంశానికి మూల గ్రంథం...నల్ల ద్రాక్ష పంబిలి
- గీటు రాయి అనే కవిత రచించింది...దేవరకొండ బాలగంగాధర్ తిలక్
- **ఉద్దేశం:**
- సామూజిక జీవితం సమస్యల వలయం అందులో ఆటు పోట్లు ఉంటాయి
- విద్య ద్వారానే వ్యక్తికి గౌరవం లభిస్తుంది .మనిషి ఎంత ఎత్తుకు ఎబిగెనా తాను ఎక్కడ నుండి వుచ్చాడో గుర్తు ఎరగాలి తన మూలాలు మరవకూడదనే సత్యాన్ని తెలియజేయడమే ఈ పార్యంశం యొక్క ఉద్దేశం
- **నేపథ్యం:**
- స్వీచ్ఛ మానవ సహజాతం వ్యక్తి తన స్వతంత్రానికి భంగం కలిగితే సహించుడు
- మనిషిలోని మంచితనాన్ని, మానవియతను ప్రపంచం గుర్తించి గౌరవిస్తుంది అనేక సమస్యలకు కృంగిపోక ఎదురు నిలిచి ఆత్మవిశ్వాసమే పెట్టుబడిగా ఉన్నత శిఖరాలు అధిరోపించిన ఒకానీక కవి జీవితమే ఈ పాత్యంశం
- **వచన కవిత:**
- పద్మము మరియు గేయాలలో ఉండే చందీ నియమాలతో సంబంధం లేకుండా వ్యవహరిక భాషలో లయాత్మకంగా సాగే కవితను వచన కవిత అంటారు
- సరళమైన పదాలు వాక్యాలతో ధ్వని గల్భతంగా ఉండే కవిత వచన కవిత
- రచయిత తాను చెప్పుదలుచుకున్న భావాన్ని సూటిగా, స్పృష్టిగా చెప్పుదం వచన కవిత యొక్క ప్రత్యేకత
- ఆధునిక కవిత్వానికి కొత్త నెత్తురు ఎక్కించిన శ్రీ శ్రీ వచన కవితకు పట్టం కట్టారు. వారి బాటులో నడుస్తున్న కవులందరూ వచన కవితలోనే రచనలు చేస్తున్నారు
- **కవి పరిచయం:**
- నా అనుభవం నేర్చిన పాటమే నా కవిత్వం అని తన కవితా గుణాన్ని ప్రకటించిన ఆధునిక కవి ద్వాకర్ ఎండ్లాలి సుధాకర్
- ఎండ్లాలి సుధాకర్ జననం...1959 జనవరి 21
- ఎండ్లాలి సుధాకర్ మరణం...2022 జనవరి 28
- ఎండ్లాలి సుధాకర్ ప్రకాశం జిల్లా కనిగెలి తాలూకా రావికుంట పల్లెలో జన్మించారు
- వీలి తల్లిదండ్రులు ఎండ్లాలి దేవయ్య, శాంతాబాయి
- ఉన్నత చదువులు చదివిన వీరు జాపువా రచనలపై పరిశేధన చేసి PHD పట్టా పాండారు

- పొట్టి శ్రీరాములు తెలుగు విశ్వవిద్యాలయంలో, కేంద్రీయ విశ్వవిద్యాలయం(ప్రాదరాబాదు)లో లెక్చరర్ గా అసాసినీయేట్ ప్రోఫెసర్ గా , శాఖ అధిపతిగా నుమారు 30 సంవత్సరాల పాటు పనిచేశారు
- జాపువా పరిశోధన కేంద్రం తరఫున నుమారు 20 గ్రంథాలకు సంపాదకత్వం వహించారు
- జరుదులు...కవి రత్న, నవయుగ వచన కవితా చక్కవర్తి
- వర్తమానం, మల్లె మొగ్గల గొడుగు, కొత్త గజ్జలం, వర్గ కరసీయం, గోసంగి, నల్ల ద్రాక్షపంబిల, అటజనిగాంచే యాత్ర కవిత్వం, జాపువా సాహిత్యం పై విశ్లేషణ అనేవి ఈయన రచనలు
- ప్రస్తుత పాఠ్యాంశం నల్ల ద్రాక్ష మంచి పందిల అనే కవితా సంపుటి లోనిది

భాషాంశాలు:-

పదజాలం:-

1) **గీత గీసిన పదానికి అర్థం తెలుసుకొని సాంతమాటల్లో రాయండి.**

1. నాలుగు రోడ్డ చౌరస్తాలో జాతీయ జెండా ఎగరవేశారు.

జ.చౌరస్తా = నాలుగు రోడ్డ కూడలి

సాంతవాక్యం : నాలుగు రోడ్డ కూడలిలో మహిత్మ గాంధి విగ్రహాన్ని ప్రతిష్ట చేశారు

2. పూఅగుడిసె అగ్నికి ఆర్పనం అయ్యంది

జ.ఆర్పనం = ఇవ్వడం

సాంతవాక్యం: భక్తితో భక్తులు పరమాత్మనికి ప్రసాదాలను ఇచ్చుకున్నారు

3. ఆ పిల్లలు తెలివితేటల్లో చురకత్తుల్లా ఉన్నారు

జ.చురకత్తుల = పదునైన చిన్న కత్తులు

సాంతవాక్యం : పదునైన కత్తులతో రుద్రమదేవి సైన్యం శత్రువులపై విరుచుకుపడింది

AP DSC SGT, స్కూల్ అస్సిస్టండ్

Online పరీక్షల

కోసం play store నుండి

Srinidhi Excellence App
Download చేసుకోగలరు

అ) కింది పదాలకు పర్యాయపదాలు రాయండి.

1. స్వర్ణం : పసిడి, బంగారం, కనకం
2. సూర్యుడు : రవి, ఆదిత్యుడు, దృగుమని
3. కట్టు : నేత్రాలు, ఆక్షులు, నయనాలు
4. దేహం : శరీరము, కాయం, తనువు

ఇ) కింది పదాలకు నానార్థాలు రాయండి.:

1. తల : ముఖ్యమైనది, మనుకం
2. కాలం : నలువు, సమయం
3. రాము : స్త్రీ, రాముడు

ఈ) కింది ప్రకృతి పదాలకు వికృతులను జతపరచండి.?

1. భోజనం () ఐ) కత
2. ప్రాంద్యం () ఏ) పువ్వు
3. కథ () సి) బోసము
4. పుష్పం () డి) ప్రాంద్య

జ. 1- సి, 2- డి, 3 – ఐ , 4 – ఇ

వ్యక్తరణాంశాలు:-

సంధులు :-

అప్యుడిత సంధి :-

ఈ క్రింది ఉదాహరణలను పరిశీలించండి.

జీరార = జీర + జీర

బిపారిపారి= బిపారి+ బిపారి

వివేమి= ఏమి+ ఏమి

సూత్రం -1 : ఈ పదాలను విడబీసినప్పుడు పూర్వపదం, పరపదం రెండిబీలోనూ ఒకే పదం వస్తుంది. ఇలా రెండు ఒక విధమైన పదాలు వన్నే అందులో రెండవ పదాన్ని అమేడితం అంటారు .

ఉదా: అప్పబీకిన్ + అప్పబీకిన్ = అప్పటప్పబీకిన్

అక్కడన్ + అక్కడన్ = అక్కడక్కడన్

అక్కించి పదాలను విడబీసి సంధి పేరు తెలుపండి.

1. పావనమైనది = పావనము + వనది – ఉత్స సంధి

2. ధర్మమొకటి = ధర్మము + ఒకబీ – ఉత్స సంధి

3. చిష్టప్పుడు = చిష్ట + అప్పుడు – ఉత్స సంధి

4. గుర్తుకొస్తుంది = గుర్తుకు + వస్తుంది – ఉత్స సంధి

సమాసాలు:

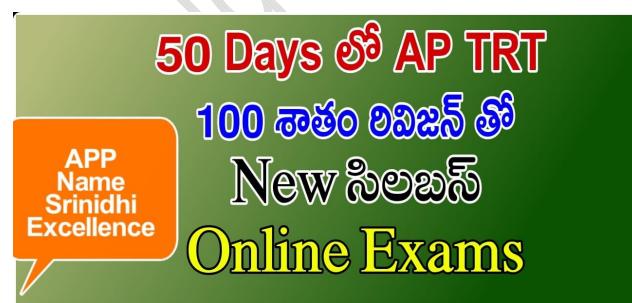
తత్త్వరుప సమాసం :- ఉత్తర పద ప్రధానంగా కలిగిన తత్త్వరుప సమాసం

ప్రథమ తత్త్వరుప సమాసం : ప్రథమ విభక్తి చివర కలిగిన పూర్వపదం, ఉత్తర పద ప్రాధాన్యత కలిగినది.

ప్రథమ తత్త్వరుప సమాసం : ప్రథమ విభక్తితో కూడిన పూర్వపదాలు కలవి (డు, ము, ను, లు)

ఉదా : మధ్యహ్యము : అహ్యము, మధ్య భాగము

సదెరేయి : రేయ సదెమి భాగము

చ్వతీయ తత్త్వరుప సమాసం :- చ్వతీయ విభక్తితో కూడిన పూర్వపదాలు కలవి (నెన్, సున్, లన్, కూళ్, గులంబి)

ఉదా:కృష్ణత్రితుడు: కృష్ణని అత్యంచిన వాడు

నెలతాల్పు : నెలను దాల్చిన వాడు

తృతీయ తత్త్వరుష సమాసం :- తృతీయ విభక్తితో కూడిన పూర్వపదాలు కలవి (చేతన, చెన్, తొడన, తోన్)

ఉదా:వాక్యలహము : వాక్య చేత కలహము

విద్య హీసుడు : విద్య చేత హీసుడు

చతుర్థ తత్త్వరుష సమాసం :- చతుర్థ విభక్తితో కూడిన పూర్వ పదాలు కలవి (కొరకున్, కై(

ఉదా:ధనాశ : ధనము కొరకు ఆశ

పాట్ట కూడు : పాట్ట కొరకు కూడు

పంచమి తత్త్వరుష సమాసం :- పంచమి విభక్తితో కూడిన పూర్వపదాలు కలవి (వలనన్, కంట్, పట్టి)

ఉదా:దొంగ భయం : దొంగ వలన భయం

పాప విముక్తుడు : పాపము వలన విముక్తుడు

షష్ఠి తత్త్వరుష సమాసం:- షష్ఠి విభక్తితో కూడిన పూర్వపదాలు కలవి (కిన్, కున్, యొక్క, లోన్, లోపలన్)

ఉదా:రాజపుత్రుడు : రాజు యొక్క పుత్రుడు

యజ్ఞ ఫలం : యజ్ఞము యొక్క ఫలం

సప్తమి తత్త్వరుష సమాసం : సప్తమి విభక్తితో కూడిన పూర్వ పదాలు కలవి (అందున్, నన్

)ఉదా:- నీతి పారగుడు: నీతియందు పారగుడు

మాట నేర్వలి : మాట యందు నేర్వలి

గ)కించి పదాలకు విగ్రహ వాక్యాలు రాసి సమాసాలను గుర్తించండి.

కర్తృధారయ సమాసం :-

1. మేలు వస్త్రాలు : మేలైన వస్త్రాలు - విశేషణ పూర్వపద కర్తృధారయ సమాసం
2. ముతక పంచెలు: మతకవి అయిన పంచెలు - విశేషణ పూర్వపద కర్తృధారయ సమాసం
3. కొత్త దేవుళ్ళు: కొత్త వారైన దేవుళ్ళు - విశేషణ పూర్వపద కర్తృధారయ సమాసం

4. వక్త ధ్వనులు : వక్తమైన ధ్వనులు – విశేషణ పూర్వపద కర్తృధారయ సమానం
5. నాలుగు పంక్తులు: నాలుగైన పంక్తులు – బ్యాగు సమానం

అలంకారాలు:

అ) **రూపకాలంకారం :** “ మా అమ్మ చేతి వంట అమృతం “

పై వాక్యంలో అమ్మ చేతి వంట ఉపమేయం, అమృతం – ఉపమానం, అమ్మ చేతి వంటకు – అమృతానికి భేదం లేదని చెప్పడం కనిపిస్తుంది (అభేదం). ఇలా చెప్పే అలంకారాన్ని రూపకాలంకారం అంటారు.

నిర్వచనం : ఉపమేయ, ఉపమానములకు భేదం లేదని చెప్పడం ద్వారా వర్ణించడానికి రూపకాలంకారం అని అంటారు.

ఉదా: ఈ మహారాజు సౌక్షామ్య ఈశ్వరుడే !

సమన్వయం : ఇక్కడ మహారాజు ఉపమేయం, ఈశ్వరుడు ఉపమానం. సౌక్షామ్య అనే పదం రాజుకు, ఈశ్వరునికి భేదం లేదు అని వర్ణించబడింది కాబట్టి ఇది రూపకాలంకారం.

నా కదుపులో అవమానాల చుడకత్తులు గుచ్ఛుకుంటాయి.

అవమానాల చురకత్తులు – అవమానాలనెడి చురకత్తులు

అవమానం – ఉపమేయం,

చురకత్తులు - ఉపమానం

అవమానాలు – చురకత్తులకు - బేధం లేదని తెలియజేయబడింది కాబట్టి ఇది రూపకాలంకారం.

చందస్సు :-

క్రింది పద్య పాదాలకు గురు లఘువులను గుర్తించండి .

సార్యాల పద్య లక్ష్మణాలను సమన్వయం చేయండి

ఉదా:-

మ స జ స త త గ

ఉ ఉ ఉ ఉ ఉ ఉ ఉ ఉ ఉ ఉ

ఆనందం బునన ర్థరాత్ర ములజం ద్రాలోకముల్ కాయ గా

లక్షణం :-

శార్యాల పద్మానికి నాలుగు పాదాలు ఉంటాయి.

ప్రతి పాదంలోనూ వరుసగా మ, స, జ, స, త, త, గ అనే గణాలు ఉంటాయి

యతి 13వ అక్షరం ప్రాస నియమం కలదు

సమస్వయం:

జిచ్ఛిన పద్య పాదంలో మ, స, జ, స, త, త, గ అనే గణాలు వరుసగా ఉన్నాయి

యతి 13వ అక్షరం – ఆ – భా కు చెల్లినది

కనుక జిచ్ఛినది శార్యాలపద్యపాదం

1.మ	స	జ	స	త	త	గ
ప ప ప.	ప	ప ప	ప ప	ప	ప	ప

మాయమేయజగంబెనితత్వమనిసం భావించిమోహంబు నన్

లక్షణం :-

శార్యాల పద్మానికి నాలుగు పాదాలు ఉంటాయి.

ప్రతి పాదంలోనూ వరుసగా మ, స, జ, స, త, త, గ అనే గణాలు ఉంటాయి

యతి 13వ అక్షరం ప్రాస నియమం కలదు

సమస్వయం:

జిచ్ఛిన పద్య పాదంలో మ, స, జ, స, త, త, గ అనే గణాలు వరుసగా ఉన్నాయి

యతి 13వ అక్షరం – మా - భాకు చెల్లినది

కనుక జిచ్ఛినది శార్యాలపద్యపాదం

2.మ	స	జ	స	త	త	గ
ప ప ప.	ప	ప	ప	ప ప	ప	ప

బావాయె. పుష్టివిత్తనాలో సుఖులేభూతల్పుత్తుటముల్

లక్ష్మణ :-

శార్యాల పద్యానికి నాలుగు పాదాలు ఉంటాయి.

ప్రతి పాదంలోనూ వరుసగా మ, స, జ, స, త, త గ అనే గణాలు ఉంటాయి

యతి 13వ అక్షరం ప్రాస నియమం కలదు

సమస్తయిం:

జిచ్చిన పద్య పాదంలో మ, స, జ, స, త, త, గ అనే గణాలు వరుసగా ఉన్నాయి

యతి 13వ అక్షరం – బా - భ్రాకు చెల్లినది

కనుక జిచ్చినది శార్యాలపద్యపాదం

3.మ స జ స త త గ

ప ఒ ఒ || ఒ ఒ || ఒ ఒ | ఒ ఒ | ఒ ఒ | ఒ

ప్రాకారం. బుగదా ప్రపారములనుత్పాటించియంత్రంబులున్

లక్ష్మణ :-

శార్యాల పద్యానికి నాలుగు పాదాలు ఉంటాయి.

ప్రతి పాదంలోనూ వరుసగా మ, స, జ, స, త, త గ అనే గణాలు ఉంటాయి

యతి 13వ అక్షరం ప్రాస నియమం కలదు

సమస్తయిం:

జిచ్చిన పద్య పాదంలో మ, స, జ, స, త, త, గ అనే గణాలు వరుసగా ఉన్నాయి

యతి 13వ అక్షరం – ప్రా - త్పాకు చెల్లినది

కనుక జిచ్చినది శార్యాలపద్యపాదం

4.మ స జ స త త గ

U U U I I U I U I II U U U I U U I U

కంటిన్స్‌నకిబూర్జుచంద్రవదనస్తల్యానినాలంకలో

లక్ష్మణ :-

శార్ధాల పద్మానికి నాలుగు పాదాలు ఉంటాయి.

ప్రతి పాదంలోనూ వరుసగా మ, స, జ, స, త, త గ అనే గణాలు ఉంటాయి

యతి 13వ అక్షరం ప్రాస నియమం కలదు

సమస్యలు:

ఇచ్చిన పద్య పాదంలో మ, స, జ, స, త, త, గ అనే గణాలు వరుసగా ఉన్నాయి

యతి 13వ అక్షరం –కం - గకు చెల్లినది

కనుక ఇచ్చినది శార్ధాల పద్యపాదం

స్నేహం

- స్నేహం పార్శ్వాంశం యొక్క ప్రతీయ... ప్రాచీన పద్యం
- స్నేహం పార్శ్వాంశం ఇతి వృత్తం ... వ్యక్తిత్వ వికాసం
- స్నేహం పార్శ్వాంశం రచయిత... వివిధ కవులు
- స్నేహగీతం అనే కవితను రచించింది... అద్దేపల్లి రామమోహన రావు
- **ఉద్దేశం:**
- విశ్వాసం లేకుండా స్నేహం ఉండదు అన్నాడు గొతమ బుద్ధుడు
- మనిషికి అవసరకాలంలో ఆదుకున్న మిత్రుడు కన్నా ప్రియమైనది ఏటి ఉండదు అన్నాడు..... గురునానక్

- కష్టకాలంలో మనకు నిజమైన మిత్రుడు ఎవరో తెలుస్తుంది అన్నాడు..... గాంధీజీ
- స్నేహం ప్రతి వ్యక్తి జీవితంలో మధురమైన అనుభూతిగా నిలుస్తుంది. ఆటలు , పాటలు పాడే వయసులో మొగ్గలా మొదలై మహా వృక్షంలో ఎదిగి జీవితాంతం తోడుగా నిలుస్తుంది
- మనం ఎటువంటి స్నేహిన్ని ఎంచుకోవాలి. ఆ స్నేహం వల్ల కలిగే ప్రయోజనాలేమటో విద్యార్థులకు తెలియచేయడమే ఈ పాఠ్యాంశం ఉద్దేశం

• పద్యం:

- సాహిత్య ప్రతీయలో విశిష్ట మైనది పద్యం. ఇది చందోబద్ధమైనది
- లయాత్మకంగానూ, గాన యోగ్యం గాను ఉంటుంది. ధారణకు అనువుగా ఉంటుంది
- మన ప్రాచీన కవులు నుండి ఆధునిక కవులు వరకు పద్య రచనకు అభిక ప్రాధాన్యత ఇచ్చారు
- కవి తన రచనలో భావవ్యక్తికరణకు అనుగుణంగా కొన్ని ప్రత్యేక పద్య శైలులు ఎంచుకుంటాడు
- ఉద్దత్తతోసం...విక్రీదితపద్యాలు
- సుకుమారత కోసం...మాలాపద్యాలు
- తాత్ప్రక భావాల కోసం...గీతపద్యాలు
- పుష్టిచయాది సందర్భాలకు...రగడలు ,పంచారామాలు మొదలైన పద్య లీతులు కావ్యాలలో కనిపిస్తాయి

• కవి పరిచయం:

- ప్రస్తుత పార్యభాగం నన్నయు, తిక్కన ,పోతన, కందుకూలి రుద్రకవి, తెనాలి అన్నయ్య కవి, విశ్వనాథ సత్యనారాయణ రచించిన గ్రంథాల నుండి ఎంపిక చేసుకున్నారు
- అబికవి జరుదు కలిగిన నన్నయ్య రాజరాజ నరేంద్ర ఆస్థాన కవి
- కవిబ్రహ్మ, ఉభయ కవి మిత్రుడు జరుదు కలిగిన తిక్కన మనుమసిధి ఆస్థాన కవి
- ప్రజా కవి జరుదు కలిగిన బమ్ముర పోతన వ శతాబ్దానికి చెందినవాడు15
- సుగ్రీవ విజయం అనే యక్కగానం రచించిన కందుకూలి రుద్రకవి వ16శతాబ్దానికి చెందినవాడు
- సుదక్కినా పరిణయం అనే గ్రంథం రచించిన తెనాలి అన్నయ్య కవి వ శత16 బ్రాహ్మణికి చెందినవాడు
- కవి సామ్రాట్ జిరుదురైన విశ్వనాథ సత్యనారాయణ వ త10 సంవత్సరం సెప్టెంబర్ 1895...ారీఖున కృష్ణ జల్లలోని నందమూరు లో జన్మించారు
- విశ్వనాథ సత్యనారాయణ తండ్రి శోభనార్థ, తల్లి పార్వతి.
- విశ్వనాథ సత్యనారాయణ తిరుపతి వెంకట కవులలో ఒకరైన చెళ్ళపిళ్ళ వెంకట శాస్త్ర వద్ద ప్రాస్తుల్ విద్యను పూర్తి చేశాడు.
- అధ్యాపకుడిగా పనిచేసిన వీరు శ్రీమద్రామాయణ కల్పవృక్షం కావ్యానికి జ్ఞానపీఠ పురస్కారాన్ని పొందారు

- వేయి పడగలు, కిన్నెరసాని పాటలు .కోకిలమ్మ, పెళ్ళ ,వికవిర అన్నవి ఈయన యొక్క రచనలు

స్నేహం

భాషాంశాలు

పదజాలం

అ)క్రింది వాక్యాలలో ఎరుపు రంగులో ఉన్న పదాలకు అర్థాన్ని రాసి వాటితో సాంత వాక్యాలు రాయండి.

ఉదా:మానవులు సంపదను మంచి మార్గంలో సంపాదించాలి. ధనాన్ని అనవసర పనులకు ఖర్చు పెట్టరాదు

1.ద్వారకానగరంలో సాధములు బంగారు వర్ణంతో మెరుస్తున్నాయి .

జ.సాధము = భవనము

సాంతవాక్యం : మా గ్రామంలోనూ భవనములు ఎక్కువే.

2.కృష్ణవికి, కుచేలుడు తండులములు బహుకలించాడు.

జ.తండులము = జయం

సాంతవాక్యం : తినడానికి జయం ఇచ్చే రైతును గౌరవించాలి.

3.శ్రీరామ, సుగ్రీవులు స్నేహం కోసం ప్రతిజ్ఞ చేశారు.

జ.ప్రతిజ్ఞ = శపథం

సాంతవాక్యం : సూర్యాస్తమయం లోగా సైంధవుని చంపుతానని అర్పిస్తుడు శపథం చేశాడు

4. చెడ్డ వాలతో సఖ్యం మంచిది కాదు .

జ.సఖ్యం = స్నేహం

సాంతవాక్యం : మంచి స్నేహం మంచి ఫలితం ఇస్తుంది

అ) క్రింది వాక్యాలు చదివి పర్యాయపదాలను గుర్తించి రాయండి.

1. మంచి మిత్రులతో స్నేహం చేయాలి. నేస్తాలతో సరిగా నడుచుకోవాలి. ఆ స్నేహితులే ఆపదలో ఆదుకుంటారు.

జ.మిత్రులు, నేస్తాలు, స్నేహితులు

2. ఆ గృహంలో తల్పములు చాలా ఉన్నాయి. ఆ శయ్యలు మెత్తనైనవి. ఆ పరుపుల పై నిద్ర సుఖంగా ఉంటుంది.

జ.తల్పములు , శయ్యలు,పరుపులు

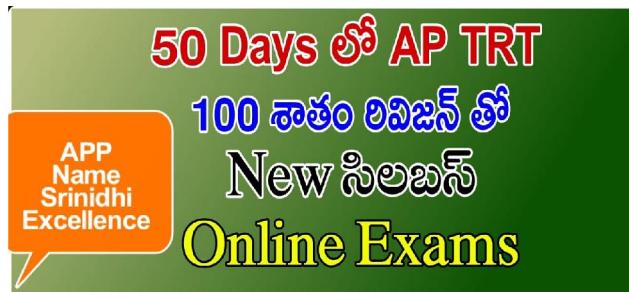
3. స్నేహ కొత్త వసనములు తెచ్చుకుంది.ఆ అంబరములంటే తనకు చాలా ఇష్టం. పుట్టినరోజున కొత్త వస్త్రాలు ధరించింది.

జ.వసనము, అంబరము ,వస్త్రము

4.ప్రతి ప్రాణికి ఉదకం అవసరం. సలీలము లేనిదే మనుగడ లేదు. కావున జలమును వృధా చేయకూడదు.

జ.ఉదకం,సలిలం,జలము

5. తామర పత్రం నీటి బిందువులతో మెరుస్తుంది అందువల్ల ఆ దళం మరింత అందంగా కనిపిస్తుంది. ఆకుతో పూలపొట్టం కడతారు.

జ.పత్రం, దళం,ఆకు

ఇ) క్రింది పదాలకు సరైన నానార్థాలను గుర్తించి రాయండి.

1. విభుదు () అ) పండు, కార్యం, పరిణామం

2. కను () ఆ) ప్రభువు, శివుడు, బ్రహ్మ

3. దళం () ఇ) చూడు, వెదకు, జన్మించు

4. ఫలం () ఈ) ఆకు, భాగం, దండు

జ. 1- ఆ, 2- ఇ, 3- ఈ, 4- అ

ఈ) క్రింద పదాలకు సరైన వ్యాఖ్యాత్వదములను గుర్తించి రాయండి .

1. గురువు () అ) మరణం లేనిది (సుధ)

2. మిత్రుడు () అ) గృహంన్ని ధలించేబి (ఇల్లాలు)
3. మోక్షం () ఇ) సర్వభూతాల పట్ల నేన్నహాఖావం కలవాడు (సూర్యుడు)
4. పురంణి () ఈ) జీవున్ని పొశం నుంచి విడిపించేబి (ముక్కి)
5. అమృత () ఉ) అజ్ఞానం అనే అంధకారమును వదిలించు వాడు (ఉపాధ్యాయుడు)

జ. 1- ఉ , 2- ఇ, 3- ఈ, 4- అ, 5- అ

ఉ) క్రింది పదాలను వివరించి రాయిండి.

1. బ్రహ్మసందం – గొప్పాదైన ,సాటిలేని ఆనందం
2. చక్రపాణి—చక్రము పాణి యందు కలవాడు(విష్ణువు)
3. కుంభవృష్టి – కొండలతో వంచి నట్లు పదే పెద్ద వాన
4. తత్తతతలాడు - కళ్ళకు మిరిమిట్లు గొలిపే వస్తువుల యొక్క నిగవిగ
5. ప్రచండ వాయువు – బాగా ఎక్కువగా, భయంకరంగా వీచే గాలి

ఉస) క్రింది వాక్యాలలో గల ప్రకృతి, వికృతులను గుర్తించి రాయిండి.

1. హనుమంతుడు కార్యము కై రాముని దగ్గరకు వెళ్లిను. ఆ కర్జమును సాధించుకొని వెళ్నేను.

జ.కార్యము (ప్ర) – కర్జము(వి)

2. రాజ్య గృహము బంగారుమయం. ఆ గీము సూర్యకాంతులతో మేరుస్తున్నది.

జ.గృహము (ప్ర) – గీము (వి)

3. పెద్దల పట్ల గౌరవం కలిగి ఉండాలి. వాలని గారవించడం మన సాంప్రదాయం

జ.గౌరవం (ప్ర) – గారవం (వి)

4. రాముడు ధర్మం కలవాడు. ఆ దమ్ముమే అతనిని కాపాడింది.

జ.ధర్ముము (ప్ర) – దమ్ముము (వి)

5. లక్ష్మీ అంటే సంపద. ఆ లచ్ఛి తో మన కష్టాలు తీరుతాయి.

జ.లక్ష్మి (త్ర) — లచ్చి (వి)

వ్యక్తరణాంశాలు

సంఘలు

అ)లు,న సంభి ఆధారంగా కింది పదాలను విడిసి రాయండి.

1. వజ్జాలు : వజ్జము + లు
2. దేశాలు : దేశము + లు
3. పుస్తకాను : పుస్తకము + ను
4. సమయాను : సమయము + ను
5. అందాలు : అందము + లు

అ)కీంచి పదాలు కలిపి రాసి సంభి పేరు రాయండి.

1. విత్య + ఆనందం : నిత్యానందం — సవర్ణబీర్చు సంభి
2. వైభవ + ఉన్నతి : వైభవాన్నతి — గుణ సంభి
3. అతి + అంత : అత్యంత — యణాదేశ సంభి
4. కానుక + ఏమైన : కానుకేమైన — ఉత్య సంభి
5. చెప్పిన + అట్లు : చెప్పినయట్లు — అత్య సంభి

సమాసములు

అ)కీంచి సమాస పదాలకు, విగ్రహ వాక్యాలు రాసి ,సమాసం పేర్లు రాయండి.

1. ఉత్తమ పురుషుడు : ఉత్తముడైన పురుషుడు — విశేషణ పూర్వపద కర్తృధారయ సమాసం
2. ద్వారకా నగరం : ద్వారకా అను పేరు గల నగరం — సంభావన పూర్వపద కర్తృధారయ సమాసం
3. భార్యాభర్తలు : భార్యాయను, భర్తయను — ద్వంద్వ సమాసం
4. ఫల పుష్టాలు : ఫలమును, పుష్టమును - ద్వంద్వ సమాసం

5. నలుచిక్కలు : నాలుగు సంఖ్య గల చిక్కలు — బ్యాగు సమానం

అలంకారాలు

చేకానుప్రాసాలంకారం :

శబ్దాలంకారాలలో చేకానుప్రాసాలంకారం ఒకటి. దీని గురించి తెలుసుకుండాం !

కింది ఉదాహరణను పరిశీలించండి

1. విచారింపని పని చేయరాదు.

పై ఉదాహరణను పరిశీలిస్తే పని అనే పదం వాక్యంలో అర్థ బేధంతో పునరావృత్తం అయ్యంది. మొదటి పని అనే పదం విచారింపని లోని పద భాగం. రెండవ పని అనే పదం కార్యం అనే అర్థాన్నిస్తుంది. కాబట్టి ఇది చేకాను ప్రాసము.

లక్షణం : పద్యపాదం లేక వాక్యంలో అర్థ బేధం కలిగిన హల్లుల జంటను వెంట వెంటనే ఉపయోగించినట్లయితే దాన్ని చేకానుప్రాస అలంకారం అంటారు

సమన్వయం : పై వాక్యంలో పని — పని అనే పదం హల్లుల జంట అర్థబేధంతో వెంట వెంటనే ఉపయోగించబడింది అందువల్ల ఇది చేకా నుప్రాసాలంకారం

లాటానుప్రాసాలంకారం :

లాటానుప్రాసాలంకారం కూడా శబ్దాలంకారమే. కింది ఉదాహరణ ద్వారా తెలుసుకుండాం !

1. కమలాక్షు నర్సీంచు కరములు కరములు .

పై పద్యపాదంలో కరములు అనే పదం అర్థబేధం లేకుండా తాత్పర్య బేధం తో ఉపయోగించబడింది. ఇక్కడ కరములు అంటే చేతులు అని అర్థం. వాక్యంలో కరములు కరములు అని వెంట వెంటనే ఉపయోగించబడం వల్ల ఆ చేతులే ఉత్తమమైన చేతులు, మిగిలిన వేబి చేతులు కావు అనే తాత్పర్య బేదాన్నిస్తున్నది. కావున ఇది లాటాను ప్రాసాలంకారం .

లక్షణం : పద్యపాదం లేక వాక్యంలో ఏదైనా ఒక పదాన్ని అర్థ బేధం లేకుండా తాత్పర్య బేధం కలుగునట్లు వెంట వెంటనే ఉపయోగిస్తే దానిని లాటాను ప్రాసాలంకారంఅంటారు.

అ)క్రింద వాక్యంలో ఉన్న అలంకారాన్ని గుర్తించి లక్షణం సమన్వయం చేయండి.

1. శ్రీ నాథుడు వర్షించు జిహ్వ, జిహ్వ.

జ.ఇచ్చిన వాక్యంలో లాటానుప్రాసలంకారం ఉంది.

లక్షణం: ఒకే పదం అర్థ బేధం లేకుండా తాత్పర్య భేదంతో రెండు సార్లు ఉపయోగిస్తే అది లాటానుప్రాసలంకారం.

సమన్వయం : ఇచ్చిన వాక్యంలో జిహ్వ = నాలుక, జిహ్వ = నిజమైన నాలుక అనే భావంలో అర్థభేదం లేకుండా ఉపయోగించారు. కనుక ఇచ్చినది లాటానుప్రాసలంకారం గల వాక్యం .

2. సీటిలోపదిన తేలు తేలుతుందా.

3. రామబాణంతగిలివాలివాలిపోయెను

జ. ఇచ్చిన వాక్యంలో చేకానుప్రాసాలంకారం ఉంది .

లక్షణం : హల్లుల జంట అర్థభేదంతో ప్రక్క ప్రక్కనే ప్రయోగిస్తే అది చేకానుప్రాస అలంకారం.

సమన్వయం : ఇచ్చిన వాక్యంలో వాలి = సుగ్రీవుని అన్న, వాలి = ఒగిలి, అనే రెండు అర్థాలతో ప్రక్క ప్రక్కనే ప్రయోగించారు కనుక ఇచ్చిన వాక్యంలో చేకానుప్రాసాలంకారం ఉంది.

4. కందర్పదర్పములకు సుందర దరహసములు .

జ. ఇచ్చిన వాక్యంలో చేకానుప్రాసాలంకారం ఉంది.

లక్షణం: హల్లుల జంట అర్థ బేధంతో ప్రక్క ప్రక్కనే ప్రయోగిస్తే అది చేకానుప్రాసాలంకారం.

సమన్వయం : ఇచ్చిన వాక్యంలో దర్ప = మన్మథుడు, దర్పము = గర్వము, సుందర = అందమైన, దరహసం = నవ్వు అనే రెండు అర్థాలతో ప్రక్క ప్రక్కనే ప్రయోగించారు. కనుక ఇచ్చిన వాక్యంలో చేకానుప్రాసాలంకారం ఉంది

చందస్సు

ఆటవెలచీ పద్య లక్షణాలు.

ఆట వెలచీపద్యం ఉప జాతికి చెందినది. పద్య లక్షణాలను పరిశీలిద్దాం.

1. ఇందులో నాలుగు పాదాలు ఉంటాయి
2. 1వ, 3వ పాదాలు ఒక విధంగానూ, 2వ 4వ పాదాలు ఒక విధంగానూ ఉంటాయి
3. 1,3 పాదాల్లో వరుసగా మూడు సూర్య గణాలు. రెండు ఇంద్ర గణాలు ఉంటాయి.

4. 2,4 పాదాల్లో ఏదు సూర్య గణాలు ఉంటాయి
5. ప్రతిపాదంలో నాలుగవ గణం లేని మొదటి అక్షరానికి యతి చెల్లుతుంది
6. యతి లేని చేట ప్రాస యతి చెందుతుంది
7. ప్రాస నియమం లేదు.

పై లక్షణాలను పరిశీలించినప్పుడు ఆటవెలచి పద్యం ఇంద్ర గణాలు, సూర్య గణాల చేత ఏర్పడుతుందని తెలుస్తుంది వీటిని గురించి తెలుసుకుండాం.

ఇంద్రగణాలు 6 అవి : నల – నగ – సల – భ – ర – త

నలము – |||||

నగము – ||| U

సలము – ||| U |

భగణము – U |||

రగణము – U |||

తగణము – U U |

సూర్య గణాలు 2 అవి :

నగణము – |||

పాగణము – U |

కీంది ఉదాహరణ ద్వారా ఆటవెలచి పద్య లక్షణాలను సమస్యలు చేధ్యాం.

	U	U	U	U
బుతుకు సూర్య	వచ్చు సూర్య	వచ్చు సూర్య	బహుబంధ ఇంద్ర	నములైన ఇంద్ర

U వచ్చు సూర్య	U గాక సూర్య	U లేఖ సూర్య	U వచ్చు సూర్య	U గాక సూర్య
-----------------------	---------------------	---------------------	-----------------------	---------------------

ప	మీ	ప	ప్రిప	ప్రిప
జీవ సూర్య	ధనము సూర్య	తైన సూర్య	జెడుగాక జింద్ర	పడుగాక జింద్ర

ప	మీ	ప	ప	మీ
మాట సూర్య	బిరుగ సూర్య	లేరు సూర్య	మాన సూర్య	ధనులు సూర్య

పై పద్య పాదాలను గణ విభజన చేయగా అటవెలచి పద్య లక్ష్మణాలను ఈ విధంగా సమన్వయం చేయవచ్చును.

- 1వ, 3 వ పాదాలలో వరుసగా మూడు సూర్య గణాలు రెండు జింద్ర గణాలు ఉండాలి. పై పద్య పాదాలలో అలాగే ఉన్నాయి. 2,4 పాదాలలో ఏదు సూర్య గణాలు ఉండాలి.
 - ప్రతిపాదంలోని 1 వ గనధ్వంశురానికి 4వ ధన లక్ష్మణానికి యతి చెల్లుతుంది .
 - పై పద్యంలో
 - 1వ పాదంలో బ – బ లకు
 - 2వ పాదంలో వ – వ లకు
 - 3వ పాదంలో జీ – జై లకు
 - 4వ పాదంలో మా – మా లకు యతి చెల్లుతున్నది.
 - పారంలో ఉన్న అట వెలచి పద్యాన్ని గణ విభజన చేసి లక్ష్మణాలను సమన్వయం చేయండి.
1. సరసజేలనిన్న సంస్తవ మొనలించు

జ.

న	గల	గల	భ	సల
మీ	ప	ప	ప	ప్రిప
సరస	జేల	నిన్న	సంస్తవ	మొనలించు

మూడు సూర్య గణాలు + రెండు జింద్ర గణాలు

యతి – స – సం లకు

2. వారల్ల సభులుగారు సీకు

జ.

గల ఉ వార	గల ఉ లెల్ల	న ॥ సభులు	గల ఉ గారు	గల ఉ సీకు
----------------	------------------	-----------------	-----------------	-----------------

అయిదు సూర్య గణాలు

ప్రాసంయతి – వార – గారు లకు

3. కష్టకాలమందుగాచు వాడొక్కండే

జ.

గల ఉ కష్ట	గల ఉ కాల	గల ఉ మందు	ర ఉ ఉ గాచు వా	త ఉ ఉ డొక్కండే
-----------------	----------------	-----------------	---------------------	----------------------

మూడు సూర్య గణాలు + రెండు ఇంద్ర గణాలు

యతి – క - గ లకు

4. నిక్ఖమైన సభుదు సీకు దలప

జ.

గల ఉ నిక్ఖ	గల ఉ మైన	న ౩౩ సభుదు	గల ఉ సీకు	న ౩౩ దలప
------------------	----------------	------------------	-----------------	----------------

ఐదు సూర్య గణాలు.

యతి – ని – సీ లకు

1 పాదం - యతి స – సం లకు

2 పాదం – ప్రాస యతి వార – వారు లకు

3 పాదం – యతి – క – గ లకు

4 పాదం – యతి ని – నీ లకు

కనుక ఇది ఆట వెలచి పద్య పాదము.

తీర్చు

- తీర్చు పాల్వాంశం యొక్క ప్రతీయ... ఆధునిక పద్యం
- తీర్చు పాల్వాంశ ఇతివృత్తం ... పరోపకారం
- తీర్చు పాల్వాంశ రచయిత... జంధ్వల పాపయ్య శాస్త్రి
- తీర్చు పాల్వాంశానికి ముందు ఇవ్వబడిన కృష్ణ గీతికలు ఎవరు రచించారు... పెరుగు రామకృష్ణ
- **ఉధేశం:**
- బుద్ధుడు నడయాదిన భారతావని శాంతి, సహనాలకు పుట్టినిల్లు. పరోపకారం మనకు జీవనాది.
- మనిషిగా జీవించడానికి కొన్ని విలువలు, నియమాలు ఏర్పాటు చేస్తే దానినే మానవత్వం అన్నారు మనిషి పురుషార్థపరుడు కావాలి అంటారు పెద్దలు
- ధర్మబద్ధంగా జీవితాలను కొనసాగిస్తూ జన్మ సాఫల్యం చేసుకోవాలన్నది ఈ పాలం ఉధేశం
- మనసు చంచలమైనది చూసిన ప్రతిది తనకు కావాలని ప్రేరేపిస్తుంది సాధనతో మనస్సుని అదుపులో ఉంచుకోవాలి
- కరుణ ,సత్యం, ధర్మం, న్యాయం, భూత దయ, అపాంస క్షమాగుణం మొదలైన సాత్మీక గుణాలను విద్యార్థులు అలవర్షుకుని ఉన్నతమైన జీవనం కొనసాగిస్తూ మానవత్వాన్ని చాటుకోవాలని తెలియజేయడమే ఈ పాల్వాంశం ఉధేశం

- **నేపద్యం:**
- ఒకరోజు సిద్ధార్థుడు రాజకుమారులతో కలిసి వన విహారానికి వెళ్ళాడు. సిద్ధార్థుడుప్రకృతి అందాన్ని, సరోవరాలను పంటచేలను, పశువుల కాపరులను, పశుపక్షాదులను చూసి అనందిస్తున్నాడు
- ఇంకాక రాజకుమారుడు దేవదత్తుడు చేత ధను ర్భాగాలు ధరించి జంతువులను వేటాడటానికి సిద్ధంగా ఉన్నాడు దేవాదత్తుడు బాణం సంబించి ఒక హంసను నేల కూల్చాడు

- సిద్ధార్థుడు హంసను రక్షించాడు. ఇది ఇద్దలి మధ్య వాదానికి దారి తీసింది .వారు న్యాయ కోసం రాజస్తానా నికి వెళ్లారు
- **ఖండ కావ్యం:**
- చిన్న కథ ,కొన్ని పాత్రలు పరిమిత పద్యాలు ఉన్న రచననే ఖండ కావ్యం అంటారు
- బీనిలో వ్యాధ పదాలకు, వర్షనలకు అవకాశం ఉండడు
- మహాకావ్యాలలోని రసవత్మైన ఘట్టాలను పాత్రలను చాలిత్తక ,దేశభక్తి సన్మివేశాలను మొదలైన వాటిని రమణీయంగా వ్యక్తికలంచడం బీని ప్రత్యేకత.
- బీనిలో పద్యాలు సంప్రదాయ వృత్తాలలో చందోబద్ధంగా ఉంటాయి
- **కవిపరిచయం..:**
- జంధ్యాల పాపయ్య శాస్త్రి న జన్మించారు4 ఆగస్టు 1912
- కరుణార్థి అని పేరు వినగానే ఘుంటసాల గారు అర్థంగా పాదిన పుష్టివిలాపం గుర్తుకొస్తుంది
- పిన్నలకు, పెద్దలకు పండిత పామరులకు అందరికీ అర్థం అయ్యేలా కమ్మని కవిత్వాన్ని అందించిన సుకవి చూడామణి జంధ్యాల పాపయ్య శాస్త్రి
- జంధ్యాల పాపయ్య శాస్త్రి కలం పేరు కరుణ స్త్రీ
- గుంటూరు జెల్లా కొప్పర్తు అనేది వీల జన్మస్థలం
- మహాలక్ష్మీమ్మ ,పరదేశయ్య వీల తల్లిదండ్రులు
- గుంటూరు AC కాలేజీలో అధ్యాపకులుగా పనిచేశారు
- అరుద్ర ,పుట్టపర్తి నారాయణాచార్యులు వీలికి సమకాలీకులు
- పండితులుగా, విమర్శకులుగా వ్యాఖ్యాతులుగా సంపాదకులుగా బాల సాహిత్య కథకు లుగా బహుముఖ ప్రజ్ఞకు ప్రత్యేకంగా నిలిచారు
- చిన్నవి, పెద్దవి మొత్తం రచించారు గ్రంథాలు 76
- ఉదయశ్రీ, విజయశ్రీ కరుణశ్రీ తెలుగు బాల శతకం వీలికి తెలుగులో సాహిత్యంలో విశేషం కీర్తి ప్రతిష్ఠలు తెచ్చిపెట్టాయి
- 1992 జూన్ న మరణించారు21...
- ప్రస్తుత పాఠ్యాంశం కరుణశ్రీ ఖండ కావ్యం నుంచి గ్రహించారు

తీర్ప

భాషాంశాలు :

వదజాలం

అ)క్రింది వాక్యాలు చదివి ఎరువు రంగులో ఉన్న పదాన్ని ఉపయోగించి అర్థాన్ని రాశి వాటితో సాంత వాక్యాలు రాయండి.

ఉదా : మానవులు సంపదము మంచి మార్గంలో సంపోదించాలి. దానాన్ని అనవసర పనులకు ఖర్చు పెట్టరాదు.

1.పిల్లలు తల్లి అంకము నందు ఆడుకుంటారు.

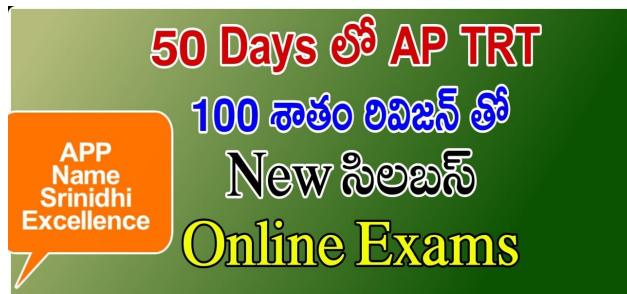
జ.అంకము = ఒడి

అమ్మ రవిని ఒళ్ళో కూర్చో బెట్టుకుని అక్కరాలు బిబ్బిస్తుంది

2. పక్కలు విను తోపలలో విహారిస్తాయి .

జ.విను తోప = ఆకాశ మార్గం

ఆకాశ మార్గం గుండా విమానాలు తిరుగుతూ ఉంటాయి.

3. ఉదయస్తున్న సూర్యుడు గగన కాంత ఆస్య సింధూర తిలకంలా ఉన్నాడు

జ.ఆస్యము= ముఖము

అమే ముఖము చంద్రజంబము వలె ప్రకాశిస్తుంది.

4. మరాలము మానస సరోవరంలో విలసిన తెల్ల కాలువలా ఉన్నది.

జ.మరాళము= హంస

సరస్వతీ దేవి వాహనం హంస

5.బాధితుల కళ్ళల్లో భాష్యములు జలజలా రాలుతాయి.

జ.భావ్యములు = కనీళ్లు

పంటలు పండక పోవడంతో రైతు కళ వెంట కనీళ్లు జలజల రావినాయి

ఆ) క్రింది వాక్యాల అధారంగా ఇచ్ఛిన పదాలకు సమానార్థక పదాలు గుర్తించి రాయండి.

1. ఆకాశంలో మేఘాలు అవలించినప్పుడు గగనం నల్లగా మారుతుంది.

జ.అంబరము = ఆకాశము గగనము

2. వేటగాళ్లకు బాణాలు తయారు చేయడం అమ్ములు సాధించడం తెలుసు.

జ.శరం= బాణము, అమ్ము

3. సరస్వలోని కలువలు తటాక జాలల అలలకు ఊయల లూగుతున్నాయి.

జ.సరోవరం = సరస్వ , తటాకం

4. సజ్జనుల మాటలు అమృత తూల్యాలు, వాలి పలుకులు ఆత్మియతను పంచుతాయి.

జ.వాకులు = మాటలు, పలుకులు

5. చేతులు భూషణాలకు మాత్రమే కాదు, హాస్తాలు శ్రమించడానికి కూడా ఉపకరిస్తాయి

జ.కరములు = చేతులు ,హాస్తాలు

AP DSC SGT, స్కూల్ లిస్టోం
Online పరీక్షల
కోసం play store నుండి
Srinidhi Excellence App
Download చేసుకోగలరు

ఆ) క్రింది వాక్యాల అధారంగా ఇచ్ఛిన పదాలకు నానార్థాలను గుర్తించి రాయండి

1. లక్ష్మి ఉన్న ఇంట సంపదకు కొరత ఉండదు.

జ.శ్రీ = లక్ష్మి ,సంపద

2. బాణము తగీలి పక్కి గాయపడింది

జ.ఖగము= పక్కి బాణము

3. చైత్రమాసంలో తేనె విస్తారంగా దొరుకుతుంది.

జ.మధు = తేనె , చైత్రము

4. ఆ ప్రాంతాలలో నెయ్య సీరు నిండుగా ఉన్నాయి.

జ.ప్రీతము= నెయ్య, సీరు

5. పర్వత సానువుల పై చంద్రుడు వెన్నెల కులపిస్తున్నాడు.

జ.సాధిము= శ్రయము, పరాక్రమము

ఈ) ఈ క్రింది పదాలకు ప్రకృతి వికృతి పదాలను రాయండి.

ప్రకృతి - వికృతి
లక్ష్మి - లక్ష్మి
హంస - అంచ
న్యాయము - నాయము
రత్నము - రత్నము
అంకము - అంక
భీతి - జీతు
తోష - తోష
ప్రాణము - వ్యాసము
రాక్షసి - రక్షసి
సంతోషము - సంతసము

వ్యాకరణాంశాలు:

సంధులు

గ)క్రింది పదాలను విడబీసి సంధి పేర్లు రాయండి.

ఉదా :- వీధులందు: వీధులు+ అందు — ఉత్స సంధి

1. కవీంద్రుడు : కవి + ఇంద్రుడు — సవర్జభీర్ సంధి
2. మునీంద్రుడు : ముని + ఇంద్రుడు — సవర్జభీర్ సంధి
3. భావాంబరము : భావ + అంబరము — సవర్జభీర్ సంధి
4. ప్రేమాంకము : ప్రేమ + అంకము — సవర్జభీర్ సంధి
5. పరమేశ్వరుడు : పరమ + ఈశ్వరుడు — సవర్జభీర్ సంధి

సమాసములు:

అ) వాక్యంలో సమాస పదాలు గుర్తించడం ఎలా ?

అర్ಥమంతమైన రెండు పదాలు కలిసి ఏకపదం కావడం సమాసం. ఒక వాక్యం లోని పదాలను నిశితంగా పరిశీలిస్తే రెండు పదాలు కలిసి ఉన్న పదం గుర్తించగలం. గుర్తించిన పదాన్ని విడివిడిగా రాయాలనుకుంటే ఆ పదంలో ముందు, వెనుకోమధ్యం ఒక కారకం (ప్రత్యయలు, విశేషణాలు, ఉపమానాలు, సంఖ్యలు, వ్యుతిరేకార్థకాలు) వస్తుంది. కా రకాన్ని బట్టి అది ఏ సమాసము గుర్తించగలం .

ఉదాహరణకు - రాజ్యసభ నిండుగా ఉన్నది.

1. రాజసభ — ఇందులో రాజ, సభ అనే పదాలు ఉన్నాయి. ఇవి రెండూ కలిసి రాజసభ అయ్యంది. ఇది సమాస పదం. రాజసభ అంటే రాజ యొక్క సభ - యొక్క అనే ప్రత్యాయం షష్ఠి విభక్తికి చెందుతుంది కాబట్టి ఇది షష్ఠి తత్త్వరుష సమాసం అవుతుంది.

కింది వాక్యాలలో సమాస పదాలు, సమాస పదాలు కానివి గుర్తించండి.

వాక్యం	సమాసం కాని పదాలు	సమాస పదము
1. ఆకాశంలోకలహంస ఎగురుతున్నది	ఆకాశం , ఎగురుతున్నది	కలహంస
2. పిల్లలు చిరునవ్వులు చిందిస్తారు	పిల్లలు , చిందిస్తారు	చిరునవ్వులు
3. అక్కడి సభా సదులు సంతప్తించారు	అక్కడి , సంతప్తించారు	సభా సదులు
4. వాడు రక్షణి బుద్ధి కలవాడు	వాడు, కలవాడు	రక్షణి బుద్ధి
5. కవులు కావ్య సంపద		

ఇచ్చారు	కవులు, ఇచ్చారు	కావ్య సంపద
---------	----------------	------------

అ) కింది వాక్యాలలోని ఎరువు రంగులో ఉన్న పదాలకు విగ్రహ వాక్యాలు రాసి సమానం పేరు తెలపండి.

ఉదాఃసమస్త జీవులకు గాలి అవసరం, సమస్తమైన జీవులు – విశేషణ పూర్వపద కర్తృధారయ సమాసం

1. పక్కలు అంబర విధిలో సంచలిస్తాయి.

అంబర వీధి: అంబరమనేడి వీధి – రూపక సమాసం

2. సరస్వులో మంజుల మరాళము ఉన్నటి

మంజుల మరాళము : మంజులమైన మరాళము - విశేషణ పూర్వపద కర్తృధారయ సమాసం

3. మహాకవులు కావ్యాలు రచించారు

మహా కవులు : గొప్పవారైన కవులు - విశేషణ పూర్వపద కర్తృధారయ సమాసం

4. పక్కలు వేటగాళ్ల బాణ హతికి చనిపోతూ ఉంటాయి.

బాణహతి: బాణము యొక్క హతి – పణ్ణి తత్త్వరుష సమాసం

5. దేవదత్త, శుద్ధి దసులు స్నేహితులు .

దేవ దత్త, శు శ్రీదసులు : దేవ దత్తుడును, శుద్ధిదసుడును – ద్వాంద్వ సమాసం

అలంకారాలు

కింది ఉదాహరణలు గమనించండి

1. అకాశంలో సంచలించే హంసల చలన విన్యాసం మహాకవుల భావాకాశంలో సంచలించే సరస్వతి పాదలాస్యంలా ఉంది.

జ. ఎక్కడ హంసల చలన విన్యాసాన్ని, సరస్వతి పాద లాస్యంగా ఉంది అని వర్ణించబడింది. ఉపమాన, ఉపమేయాలకు సామ్య రూపమైన విన్యాసం అందంగా చెప్పబడింది. అనగా ఒక వస్తువు మరొక వస్తువుతో పోట్టి చెప్పబడింది కావున ఇది ఉపమాలంకారం

2. బాణం తగిలి తెల్లని హంస భూమిపై పడటం శాపం తగిలి చల్లని చంప్రదు సముద్రంలో పడడంలా ఉంది.

జ. ఇక్కడ తెల్లని హంస భూమిపై పడడం, శాపం తగిలి తెల్లని చంప్రదు సముద్రంలో పడడంలా ఉంది. ఇక్కడ ఉపమాన, ఉపమేయాలలో సమాన ధర్మం ఉంది. ఒక వస్తువును మరొక వస్తువుతో పోట్టి చెప్పబడింది. కావున ఇది ఉపమా లంకారం.

3. బాసం దెబ్బకు హంస గాయపడడం రాపలవు కొరల్లో చంద్రుడు చిక్కడం లా ఉంది.

జ. హంస గాయపడడం – రాపలవు కొరల్లో చంద్రుడు చిక్కడం లా ఉందని సారూపణ్యాన్ని చెప్పుబడింది. ఉపమానమైన రాపలవు కొరల్లో చంద్రుడు చిక్కడం, ఉపమేయమైన హంస గాయపడడం. ఈ రెండింటిలోనూ ఒక దానిని మరొక దానితో పోటి చెప్పడం వల్ల ఇది ఉపమాలంకారమైనది .

లక్షణం : ఉపమాన, ఉపమేయాలకు ఈ రెండింటికి సామ్య రూపమైన సౌందర్యం సహృదయ రంజకంగా ఎక్కడ ఉంటుందో అక్కడ అది ఉపమా లంకారం అవుతుంది. అనగా ఒక వస్తువు మరొక వస్తువుతో పోటి చెబితే దాన్ని ఉపమాలంకారం అంటారు.

ఉపమాలంకారంలో నాలుగు ప్రధాన అంశాలు ఉంటాయి. అవి

1. ఉపమేయం – ఏ వస్తువును పోలుస్తున్నాము అది ఉపమేయం
2. ఉపమానం – ఏ వస్తువుతో పోలుస్తున్నాము అది ఉపమానం
3. ఉపమావాచకం – ఉపమేయంలోనూ, ఉపమానంలోనూ సమానంగా ఉన్న ధర్మం లేక లక్షణం
4. సమాన ధర్మం – పోలిక చెప్పటానికి రెండు వస్తువుల్లో ఉన్న సమాన గుణం.

లక్ష్యం – ఓ కృష్ణ ! నీ కీర్తి హంస వలె ఆకాశ గంగ యందు మునుగుచున్నాటి

ఇందు – కీర్తి - ఉపమేయము

హంస – ఉపమానము

వలె – ఉపమావాచకము

మునుగుచున్నాటి – సమాన ధర్మం

ఈ నాలుగు ధర్మాలు ఉన్నాయి కనుక ఇది ఉపమాలంకారము

పై ఉదాహరణలో ఉపమాన ఉపమేయాలను పోల్చడం వల్ల ఉపమాలంకారం అవుతుంది.

AP DSC SGT, స్కూల్ అసిస్టంట్

Online పరీక్షల

కోసం play store నుండి

**Srinidhi Excellence App
Download చేసుకోగలరు**

చందస్సు

1. ఈయిది శాస్త్ర ధర్మమొకయింత సహాంచిన లోక ధర్మమిం

భ ర న భ భ ర వ

U || U | U | I || U | U | U | U

ఈయిది శాస్త్ర ధర్మమొక యింత సహాంచిన లోక ధర్మమిం

జిది ఉత్పలమాల పద్య పాదము

యతి - 1 - 10 (ఈ - యిం)

ప్రాసు - రెండవ అక్షరము య కారము

లక్షణము :

1. ఉత్పలమాల పద్యము నందు నాలుగు పాదాలు ఉంటాయి
2. ప్రతిపాదమునందును భ, ర, న, భ, భ, ర, వ అనే గణాలు వరుసగా ఉంటాయి
3. పాదాభు అక్షరానికి ఆ పాదంలో పదీవ అక్షరానికి యతి చెల్లుతుంది
4. ప్రాత నియమము కలదు ప్రాసు యతి చెల్లదు.
5. ఉత్పలమాల పద్యపాదమునందు మొదటి గురువును రెండు లఘువులు చేసినచో అది చంపకమాల పద్య పాదముగును

2. గిలగిలమందువే యొరులు గిచ్చిన కాలికి ముల్లు గ్రుచ్చిన్న

న జ భ జ జ జ ర

I || I U | U | U | U | U | U | U | U | U

గిలగి ల మందు వే యొరు లు గిచ్చి న కాలి కి ముల్లు గ్రుచ్చిన్న

జిది చంపకమాల పద్య పాదం

యతి 1 - 11 (గి - గి)

ప్రాసు రెండవ అక్షరముల కారము

లక్షణము :

1. చంపకమాల పద్యము నందు నాలుగు పాదాలు ఉంటాయి

2. ప్రతిపాదమునందునున,జ,భ,జ,జ,జ,ర అనే గణాలు వరుసగా ఉంటాయి
3. పాదాభ అక్షరానికి ఆ పాదం లోని 11వ అక్షరానికి యతి చెల్లుతుంది
4. ప్రాస నియమాము కలదు ప్రాస యతి చెల్లదు
5. చంపకమాల పద్యపాదము నందు మొదటి రెండు రంగులను ఒక గురువు చేసినచో అట ఉత్సలమాల పద్య పాదము అవుతుంది.

మాట మహిమ

- మాట మహిమ పార్శ్వంశ ప్రక్రియ.....అధునిక పద్యం
- మాట మహిమ పార్శ్వంశ ఇతివృత్తం జీవన విధానం
- మాట మహిమ పార్శ్వంశాల రచయిత ...కొలకలూరి స్వరూప రాణి..

అధునిక పద్యం

- తెలుగు సాహిత్య ప్రక్రియలో విశేషమైన ప్రక్రియ..... పద్యం
- పూర్వం సాహిత్య రచనలన్నీ పద్య ప్రక్రియలోనే జలగేవి
- పద్య ముఖ్య లక్షణం..... చందస్సు
- పద్యాలలో వృత్తాలు , జాతులు, ఉప జాతులు ఉంటాయి
- అధునిక రచయితలపై కూడా ప్రాచీన పద్యం ప్రభావం ఎంతైనా ఉంది.
- అధునిక రచయితలు తమ భావాలను ప్రాచీన శైలిలో చందీబద్ధంగా రచించడం జరుగుతుంది
- అధునిక పద్యంలో పద్య శైలి ప్రాచీన పద్య లక్షణాలతో ఉంటుంది.
- రచనా వస్తువు అధునికమైనదిగా ఉంటుంది
- **కవి పరిచయం:**
- కొలకలూరి స్వరూపా రాణి జననం ...1 మే 1943
- కొలకలూరి స్వరూపా రాణి మరణం...15 అక్టోబర్ 2022.
- సంప్రదాయ కవిత్వంలో అధునికతను మేళవించిన రచయితి కొలకలూరి స్వరూప రాణి
- ఈమె తల్లిదండ్రులు వెంకటరత్నాకవి, రత్న మరియుమ్మ
- గుంటూరు జిల్లా తెనాలి తాలూకా గోవాడ గ్రామంలో స్వరూపారాణి గారు జన్మించారు
- వీర తండ్రి కవి గాయకుడు .
- బాల్యం నుండి తల్లిదండ్రుల దగ్గర సంగీత, సాహిత్య అధ్యయనం చేయడం జరిగింది

- గుంటూరు శారదానికేతనంలో, ఒంగోలులో HCM బీచర్ ట్రైనింగ్ స్కూల్లో విద్యాభ్యాసం ముగించి ఉపాధ్యాయునిగా జీవితం ప్రారంభించారు
- 10,సంవత్సరాల వయసులోనే కవిత్వం రాశారు 12
- “మేమంతా భట్టులం - విష్ణు మార్గదర్శకులు” అనే కవిత మొట్టమొదట కృష్ణ పత్రికలో వచన కవిత్వంగా ప్రచురించబడింది
- శ్రీల సమస్యలు, పేదలకం ,వరకట్టం, సతీ సహాగమనం మొదలైన అంశాలపై విశేషంగా రచనలు చేశారు
- నన్నయ మహిళ, శివతాండ్రవం, వాయునందన శతకం మొదలైన గ్రంథాలు రచించారు
- తఖవిడ జిరుదు_కవయిత్రి తిలక
- కొలకలూరి స్వరూప రాణి రచించిన చంద్రగ్రహణం తెలుగులో ప్ర ప్రదమ శ్రీవాద కవిత్వంగా విమర్శకుల ప్రశంసలు అందుకుంది
- మాట మహిమ అనే పొత్యాంశం చంద్రగ్రహణం అనే కావ్యం లోనిని .

భాషాంశాలు :

అ)క్రింది వాక్యాలు చదివి ఎఱుపు రంగులో ఉన్న పదానికి అర్థం రాసి వాటిని ఉపయోగించి సాంత వాక్యాలు రాయండి.

1. అమలిన పథమున గమనించుటకోలేమ్ము.

పథము =మార్గం

సాంతవాక్యం : ప్రతివాదు ధర్మ మార్గంలోనే నడవాలి.

2. పలుకు మాత్రము మితముగా పలుకుమన్న.

మితము = కొద్దిగా

సాంతవాక్యం : కొద్దిగానే మాట్లాడితే మధురంగా ఉంటుంది.

3. సృష్టికర్తకులాలుడై చేసే పెద్దలోక భాండము.

కులాలుడు= కుష్టులి వాడు

సాంతవాక్యం : కుమ్మరాడు కుండలు చేస్తాడు.

4. దుర్గణాలు విడనాడితే విజయం లభిస్తుంది.

దుర్గణాలు = చెడు గుణాలు

సాంతవాక్యం : సత్పవర్తన కలిగిన వాడుచెడు గుణాల జీవికి పోరాడు.

5. పాము గరజము నుండి శైఘ్రం తయారుచేస్తారు.

గరజము = విషము

సాంతవాక్యం : పాము విషంతో కొన్ని మందులు తయారుచేస్తారు .

అ) క్రింది ఎఱువు రంగులో ఉన్న పదాలకు పర్యాయపదాలు రాసి వాక్యాలలో ఉపయోగించండి.

ఉదాఃఏ) సీతలత మంచి నేస్తాలు.

బ) మిత్రులు లల్చిష్టుడూ మన మంచినే కోరుకుంటారు.

1. వహ్వ! మాటల మెదలీ జిహ్వ గాడు

జ.జిహ్వ = నాలుక, రసజ్ఞ

నాలుక లేసిదే రుచులు తెలియవు.

2. అందము చందము అంబకమొక కంట తిలకించు పల్లెత్తి పలుక లేదు.

జ. తిలకించు = చుచు, తిక్కించు

పొమూలయ పర్వతాలను చూశాను.

3. సిరి ప్రవల్తల్లిచిందును జిహ్వకోలిచి

సిరి = లక్ష్మిసంపద

శుక్రవారం లక్ష్మి పూజ చేస్తారు

ఇ) క్రింది వాక్యాలను పరిశీలించి ఎఱువు రంగులో ఉన్న పదాలకు నానార్థాలు రాయండి

1. క్షామముతాజలేక పక్కలు నీరున్న చోటుకు పయనమయ్యాయి .

జ.పయనము = ప్రస్తావనము, గమనము

2. ఆత్మలో గరలంబు నంగిట అమృతంబు .

జ.అమృతంబు = సుధ, నెయ్య

3. పనులారా మంచిని కాంచుటకేనేము.

జ.కాంచుట= చూచుట, పొందు

ఈ) క్రింది వాక్యాలలో ప్రకృతి వికృతిలను గుర్తించి రాయండి.

ఉదాహరణ అంద్రుల భాష తెలుగు. ఇది దేశభాషలలో మేటి.

భాష (ప్ర) — బాస (వి)

1. విద్యార్థులచేతుల్లోపుస్తకాలున్నాయి. ఆ పొత్తములు జ్ఞాన భాండాగారాలు.

జ.పుస్తకాలు (ప్ర) — పొత్తములు (వి)

2. ఎంత దూరమైనా నడవాలి. దఫ్వు అని ఆలోచించకూడదు.

జ.దూరము — దఫ్వు

3. హారివిల్లులో సప్తవర్ణాలు ఉంటాయి. ఆ వెన్నెలు ప్రకృతికే శోభనిస్తాయి

జ.వర్ణము — వన్నె

4. ప్రతి ఎదలో దయ ఉండాలి. అప్పుడు హృదయమే దేవాలయం అపుతుంది.

జ.హృదయము — ఎద

5. ఆపదలో ఉన్న వారికి సాయం చేయాలి. ఆ సహాయమే మనకు పుణ్యమై రక్షణ ఇస్తుంది.

జ.సహాయం — సాయం

ఈ) క్రింది జాతీయాలను ఉదాహరణలలో వివరించండి.

1. కంకణం దాల్చు : చేతికి కడియాన్ని ధలించుట, ఆమె బంగారు కడియాలను చేతికి ధలించింది.

మరొక అర్థం : వివాహచి కార్యములందు రక్షకార్థము కంకణము దాట్చి కార్యము నెరవేరు వరకు నది విప్పరు కావున కార్యము నెరవేర్చు శపదము పట్టిటుకు కంకణము కట్టుకొనుట అను వ్యవహరించు గలిగెను.

2. గెల్లిజోలబాడటం: మనిషి క్రింద మంట పెట్టి నెత్తి పైన నీళ్లు చల్లుట.

ఎవరూ చూడకుండా ఉండ సమయంలో ప్రప్తం క్రింద గోళ్లతో గిచ్చుతాడు. పటమంచి చూస్తుండగా కళ్ల నీళ్లు తుడుస్తాడు.

3. జాట్లుముదిపెట్టడం : తగాదా పెట్టుట.

కొంతమంచి స్నేహితుల మధ్య తగాదాలు పెట్టి వినోభిస్తుంటారు .

4. వంట గీళ్లించుకోవడం : పూర్తిగా విషయాన్ని అవగాహన చేసుకోవడం.

రాముడు ఎటువంటి సమస్యనైనను పూర్తిగా విషయాన్ని అవగాహన చేసుకుంటాడు.

వ్యాకరణాంశాలు:

సంఘలు :

చ్ఛిరుక్తటకార సంభి:

సూత్రము 1. కురు, చిరు, కడు, నడు, నిడు శబ్దాలలోనిఱ – డలకు అచ్చు పరమైతే చ్ఛిరుక్తట కారం ఆదేశంగా వస్తుంది.

ఉదా :-

1. కురు+ ఉనురు = కుట్ట+ ఉనురు = కుట్టునురు
2. చిరు+ ఎలుక = చిట్ట+ ఎలుక = చిట్టెలుక
3. నడు+ ఇల్లు = నట్ట + ఇల్లు = నట్టెల్లు
4. కడు+ ఎదురు= కట్ + ఎదురు = కట్టెదురు
5. నిడు + ఊరువు= నిట్ట+ ఊరువు= నిట్టురువు

సూత్రము 2: ఆపైడితం పరమైనప్పుడు కడాదుల తొలి అచ్చు మీది వర్ణాలకు అదంతమైనదిచ్ఛిరుక్తటకార వస్తుంది.

1. పట్టపగలు = పగలు + పగలు
2. కట్టకడ = కడ+ కడ
3. తుట్టతుద = తుద+ తుద
4. మొట్టమొదట = మొదట + మొదట
5. చిట్ట చివర = చివర + చివర

చ్ఛిరుక్తము అంటే ఒకే హల్లు రెండు సార్లు వచ్చుట. హల్లు కింద అదే హల్లు వచ్చుట. బీనినే చ్ఛిత్వాక్షరం అంటారు.

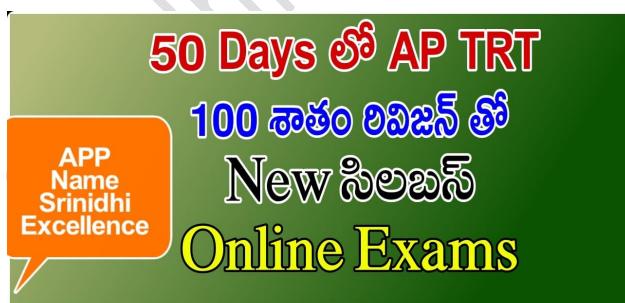
ಅ)ಕ್ರಿಂಬಿ ಪದಾಲು ವಿಡಿಸಿ ಸಂಧಿ ಹೇರು ತೆಲವಂಡಿ.

1. ರಸನೆಂಟಿಯಂ : ರಸನ + ಇಂಟಿಯಂ – ಗುಣ ಸಂಧಿ
2. ಪರಸ್ಪರಾಸುರಾಗಂ : ಪರಸ್ಪರ + ಅಸುರಾಗಂ – ಸವಜ್ಞತೀರ್ಥ ಸಂಧಿ
3. ಪರಾಧಿನಮು : ಪರ + ಅಧಿನಂ – ಸವಜ್ಞತೀರ್ಥ ಸಂಧಿ
4. ಉಲ್ವಯೆಲ್ಲ : ಉಲ್ವ+ ಎಲ್ಲ – ಯಡಾಗಮ ಸಂಧಿ

ಸಮಾಸಮುಳು

ಅ)ಕ್ರಿಂಬಿ ಪದಾಲು ಚದವಂಡಿ .ವಿಗ್ರಹ ವಾಕ್ಯಂ ತೆಲಿಪಿ ಹಿ ಸಮಾಸಮೊ ಗುಲಿಂಚಂಡಿ

1. ಪ್ರಾಣಪರ್ಣಿ : ಪ್ರಾಣಮುನಕು ಪರ್ಣಿ – ಷಪ್ತಿ ತತ್ವರುಷ ಸಮಾಸಂ
2. ಅಮೃತ ಹೃದಯಾಲು : ಅಮೃತಮು ವಂಟಿ ಹೃದಯಾಲು – ಉಪಮಾನ ಪೂರ್ವಪದ ಕರ್ತೃಧಾರಯ ಸಮಾಸಂ.
3. ಲೋಕಭಾಂಡಮು: ಲೋಕಮನೆಡು ಭಾಂಡಮು - ರೂಪಕ ಸಮಾಜಂ
4. ಜೀತಭತ್ಯಾಲು – ಜೀತಮುನುಭತ್ಯಮುನು – ದ್ವಂದ್ವ ಸಮಾಸಂ
5. ಚಿತ್ತಸುಧಿ : ಶುಧಿಮೈನ ಚಿತ್ತಮು - ವಿಶೇಷಣ ಪೂರ್ವಪದ ಕರ್ತೃಧಾರಯ ಸಮಾಸಂ.
6. ಮಧುರ ಪದಾರ್ಥಂ : ಮಧುರಮೈನ ಪದಾರ್ಥಂ – ವಿಶೇಷಣ ಉತ್ತರಪದ ಕರ್ತೃಧಾರಯ ಸಮಾಸಂ
7. ಕುರು ವೃದ್ಧಿಲು : ವೃದ್ಧಿಲೈನ ಕುರು ವಂಶಂ ಹಾರು – ವಿಶೇಷಣ ಉತ್ತರಪದ ಕರ್ತೃಧಾರಯ ಸಮಾಸಂ
8. ಥಿರೋದಾತ್ತುಡು : ಥಿರಮೈನ ಉದಾತ್ತುಡು – ವಿಶೇಷಣ ಪೂರ್ವಪದ ಕರ್ತೃಧಾರಯ ಸಮಾಸಂ

Contact:- 9390856544

ಅಲಂಕಾರಾಲು

వృత్తానుప్రాసాలంకారం :

భాషుకు సాందర్భాన్ని కలగజేసేవి అలంకారాలు. వృత్తానుప్రాస అలంకారాన్ని గురించి తెలుసుకుండాం !

లక్షణం : ఒకటి గాని అంతకంటే ఎక్కువగానే హల్లులు అనేకసార్లు వచ్చినట్లయితే అది వృత్తానుప్రాసాలంకారము అవుతుంది.

ఉదా : కటుకచరత్కరేసు కరకంపిత సాలము శీతశైలమున్

చీనిలో 'క' హల్లు అనేకసార్లు తిలిగి తిలిగి వచ్చినందువలన ఇది వృత్తానుప్రాసాలంకారం అవుతుంది.

ఉదా : ఆ క్షణమున పక్షి వాహనుడు సాక్షాత్కరించి విపక్షులు రాక్షసులను శిక్షించేసు.

చీనిలో 'క్క' అను అక్షరం పలుమార్లు వచ్చట వలన ఇది వృత్తానుప్రాసాలంకారం అవుతుంది.

ఉదా : చిటుపట చినుకులు టపటపమని పదుతున్న వేళ .

చీనిలో 'ట' అక్షరం పలుమార్లు వచ్చట వలన ఇది వృత్తానుప్రాసాలంకారమువుతుంది.

కింది ఉదాహరణలలో అలంకారాన్ని గుర్తించండి.

1. మంచార మకరంద మధురమున వేలు మధుపమ్మ పొఱవునే మధునములకు.

జ.ఈ వాక్యంలో మ అనేకసార్లు తిలిగి తిలిగి వచ్చినందువలన అది వృత్తానుప్రాస అలంకారం అయ్యంది.

2. అడిగెదనని కడువిడి జనుసడిగిన తను మగాడు నుడవడని నడయుడుగన్

జ.ఈ వాక్యంలో 'డ' వారము అనేకసార్లు తిలిగి తిలిగి వచ్చినందువలన ఇది వృత్తానుప్రాస అలంకారము అయింది.

3. సొక్కాధ్వరి-శిక్షాచీక్షా దక్క విరూపాక్ష ని కృపా వీక్షణాపేక్షిత ప్రతిక్షసుపెక్షసేయక .

జ.ఈ వాక్యంలో 'క్క' కారము అను హల్లు పలుమార్లు వచ్చట వలన ఇది వృత్తానుప్రాసాలంకారము అయింది.

చందన్లు

క్రింది ఉత్సవమాల పద్య లక్ష్మాలను పరిశీలించండి.

భ ర న భ భ ర వ

U II U I U I II U II U II U I U I U

ఎక్కడి. మంత్రతం త్రముల వెక్కడి చక్రము లేదపాచికల్

సమన్వయం :

1. భ,ర,న,భ,బ,ర,వ అనే గణాలు వచ్చాయి
2. పాదం మొదటి అక్షరంఎకి 10వ అక్షరంవెలో ఉన్న ఎకి యతి చెల్లింది
3. ప్రాణ నియమం కలదు
4. ప్రతి పాదానికి 20 అక్షరాలు ఉన్నాయి

కింద పద్య పాదాలకు ఫున విభజన చేసి లక్ష్మణ సమన్వయం రాయండి.

1. చక్కనికన్యకా మణికిజక్కని వాడుగు ప్రాణ నా ధుడున్
2. ఎక్కడ నుండి రాకయటకెల్లరునున్ సుఖులేకదా ! యశో

1.భ ర న భ భ ర వ

U II U I U I II U II U II U I U I U

చక్కని కన్యకా మణికి జక్కని వాడగు. ప్రాణ నా ధుడున్

ఇచ్చినది ఉత్సవమాల పద్యపాదం

లక్ష్మణం :

1. యతిబకటినుండిపది చ – జ
2. ప్రాణ – రెండవ అక్షరము (క్క బ్యాంట్ లకారము)

2.భ ర న భ భ ర వ

U II U I U I II U II U II U I U I U

ఎక్కడ నుండి రా కయట కెల్లరు నున్ సుఖు లే కదా!యశో

ఇది ఉత్సవమాల పద్య పాదము

లక్షణం :

1. యతి 1మండి 10ఎ – క్ర + ఎ
2. ప్రాస – రెండవ అక్షరము క్ష ద్విత్వ లకారము

ఇల్లలక గానే

- ఇల్లలకగానే పార్శ్వంశ ప్రక్కియ..కథానిక
- ఇల్లలక గానే పారం యొక్క ఇతివృత్తం ... స్త్రీ చైతన్యం
- ఇల్లలక గానే గానే పార్శ్వంశం సత్యవతి కథలు అనే మూల గ్రంథం నుంచి తీసుకోవడం జరిగింది
- ఇల్లలక గానే పార్శ్వంశ రచయిత...పి సత్యవతి
- అమ్మ జేజి అనే గేయం రచించింది...అప్ప చైతన్య
- **ఉద్దేశం:**
- ప్రతి మనిషికి కొన్ని అభి రుచులు ఉంటాయి ఆడవాళ్ల పెళ్లయపోగానే ఇల్లు చక్కబిడ్డడం లో నిమగ్గ మైపోయి , బాధ్యతలతో వంచేంటి కుండేలు అయిపోతారు
- ఇంటిపునులలో పది కోలకలను అణచి వేసుకుంటారు
- స్త్రీలు ఆత్మభమానాన్ని పెంపాంబించుకోవాలని తెలియజేయడమే ఈ పార్శ్వంశం యొక్క ప్రధానమైన ఉద్దేశం
- **ప్రవేశిక:**
- వివాహమైన స్త్రీ తన చదువును స్వజనాత్మక నైపుణ్యము లను పక్కన పెట్టపలసి వస్తుంది. యంత్రంలా ఇంట్లో పనిచేస్తు తనకో ఫేరు ఉండన్న సంగతి కూడా మర్మిపోతుంది
- ఇంటి పశులు లో మునిగి స్వీయ చైతన్యాన్ని, అత్మగౌరవాన్ని కోల్పోవడం లోని అనుచితాన్ని ఈ కథ ద్వారా తెలుసుకుండాం
- **ప్రక్కియ...కథ**
- తెలుగు సాహిత్యంలో కథ ఒక ప్రధాన ప్రక్కియ. వ్యక్తి జీవితంలో ఎదురయ్యే సంఘటనలను వివిధ పాత్రల ద్వారా, గొప్ప రచనా నైపుణ్యంతో గుండెకు హత్తుకునేలా చెప్పే వచన రచన కథ
- ప్రస్తుతం కథ , కథానిక అనే రెండు పదాలను ఒకే అర్థంలో వాడుతున్నాం. ఎందరింటి రచయితలు కథల ద్వారా తెలుగు సాహిత్యాన్ని అభివృద్ధి చేస్తున్నారు
- **కవి పరిచయం:**
- 12 జూలై 1940 న జన్మించారు
- పి సత్యవతి గుంటూరు జిల్లా కొలకలూరు లో జన్మించారు.
- అంద్ర విశ్వ విద్యాలయం నుండి అంగ్ సాహిత్యంలో MA పట్టపద్ధులయ్యారు. అంగ్ అధ్యాపకురాలిగా పని చేసి పదవి విరమణ పాంచారు

- ఈమె కథలు, నవలలు సాహిత్య సమిక్ష వ్యాసాలు రాశారు. అనేక అనువాదాలు కూడా చేశారు
- ఏ ప్రక్కియలో రాసినా స్త్రీ జీవితమే ప్రధానంగా సుమారు 70 రచనలు చేశారు
- సత్యవతి కథలు, ఇల్లలకుగానే, మత్తు నగరి, మెలకువ, రాగ భూపాలం మొదలైన కథా సంపుటాలు రచించారు
- పదుచుదనం, రైలు బండి, గొడుగు ఆ తప్ప సీబి కాదు మొదలైన నవలలు రాశారు
- ఉర్కు రచయితి ఇస్తుత్ చుక్కాయ్ కథలను తెలుగు అనువాదం చేశారు
- చాసార్ సూఫ్లు పురస్కారం, తెలుగు విశ్వవిద్యాలయ విశ్విపురస్కారం, ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం నుండి కళా రత్న ఉగాది పురస్కారం వంటివి ఎన్నో పొందారు
- ప్రస్తుత పొత్తాంశం సత్యవతి కథలు అనే కథా సంపుటి లోనిటి

భాషాంసాలు :

అ) ఎఱవు రంగులో ఉన్న పదాలకు అర్థాలు రాసి సాంత వాక్యాలలో ప్రయోగించండి .

1. కోనేరు హంపి చదరంగం ఆటలో నేర్చాల .

జ.నేర్చాల = సైపుణ్ణం గలది

మిధాలారాజ్ క్రికెట్ లో సైపుణ్ణం గలది కనుక అగ్రస్థానంలో నిలిచింది.

2. అమ్మ తీర్చిబిట్టన బొమ్మను నేను.

జ.తీర్చిబిట్టన = చక్కగా సవలంచిన

గురువులు చక్కగా సవలంచిన విద్యుత్తో నాకు తెలివి పెరుగుతుంది

3. ఉపాధ్యాయుడు మంచి మార్పులు తెచ్చుకున్న విద్యార్థి భుజం తట్టాడు.

జ. భుజం తట్టాడు = ప్రోత్సహించాడు

మా నాన్న నమ్మ అన్ని టీలోనూ ప్రోత్సహించాడు.

4. విద్యార్థికి విద్యార్జన తపసగా ఉండాలి

జ. విద్యార్జన = చదువుకోవడం

నాకు చదువుకోవటం అంటే చాలా ఇష్టం

AP DSC SGT, స్కూల్ లిస్టింగ్
Online పరీక్షల
కోసం play store నుండి
Srinidhi Excellence App
Download చేసుకోగలరు

అ) క్రింది వాక్యాలలో ఎఱవు రంగులో ఉన్న పదాలకు నిఘంటువును ఉపయోగించి సమానార్థక పదాలను రాయండి.

1. అన్నకు చదివిన పద్యం గుర్తు రాలేదు.

జ.గుర్తు = జ్ఞాపకం ,జ్ఞాపి

2. పండగ నాడు ఇంట్లో అందరూ కొత్త బట్టలు ధరించారు.

జ.బట్టలు = వస్తూలు, ఉడుపులు

3. నెప్పు జైలు నుండి ఇంబిరాకు ఉత్తరాలు రాశారు .

జ.ఉత్తరాలు = లేఖలు, జాబులు

4. కీకెట్ చూస్తున్న వారందరకు మన జట్టే గెలవాలని తపున.

జ.తపున = ఉత్కంఠ , ఎక్కువ అస్కి

5. చదువుకున్న ఇల్లాలు ఇంటిని చక్కబిడ్డుకుంటుంది.

జ.ఇల్లాలు = గృహాణి, పురంధ్రి

ఇ) క్రింది పదాలలో ప్రకృతి వికృతులను జతపరిచి రాయండి.

తీరము – గారవం – ప్రాణము – దల – బాస - గౌరవం - అచ్చెరువు – భాష – అశ్వర్యం - పానము

ప్రకృతి – వికృతి

1. తీరము – దల
2. గౌరవం – గారవం
3. ప్రాణము – పానము
4. భాష – బాస
5. అశ్వర్యం – అచ్చెరువు

వాక్యాలు :

అ)కీంది సామాన్య వాక్యాలను సంయుక్త వాక్యాలుగా మార్చి రాయండి.

1.రాధ పాట పాడుతున్నాచి. రవి పాట పాడుతున్నాడు

జ.రాధ, రవి పాట పాడుతున్నారు

2. సంచీపుడు గురువు, శ్రీకృష్ణుడు శిఖ్యుడు

జ.సాంచీపుడు, శ్రీకృష్ణుడు గురు శిఖ్యులు

3. రవి బజారుకు వెళ్లాడు, రఘు బజారుకు వెళ్లాడు

జ.రవి ,రఘు బజారుకు వెళ్లారు

4. భీముడు వీరుడు, అర్జునుడు వీరుడు.

జ.భీముడు, అర్జునుడు

అ) కింది సామాన్య వాక్యాలను సంస్కరించి వాక్యాలుగా మార్చి రాయండి.

1. శైలజ నడుస్తున్నాచి .శైలజ పాట పాడుతున్నాచి

జ. శైలజ నడుస్తా ,పాట పాడుతున్నాచి.

2.నెమలి వేగంగా వచ్చింది. నెమలి పామును సూచింది.

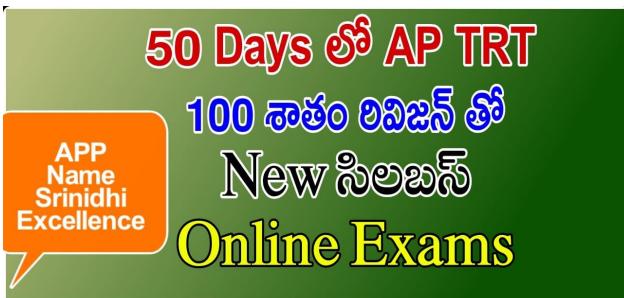
జ.నెమలి వేగంగా వచ్చి, పామును సూచింది.

3. నేను ఉదయాన్నే లేచాను .నేను వ్యాయామం చేశాను.

జ.నేను ఉదయాన్నే లేచి ,వ్యాయామం

4. ఏనుగు తొండం ఎత్తింది ,ఏనుగు ఫుంకలించింది

జ.ఏనుగు తొండం ఎత్తి , ఫుంకలించింది

Contact:- 9390856544

వ్యాక్రమాంశాలు

అ) క్రింది వాక్యాలలో ఎరుపు రంగులో ఉన్న పదాలను విడటిసి సంఘ పేరు రాయండి.

1. రామన్న కూరగాయలు పండించాడు.

2. ఊరు పల్లెలు జాతరకు కబిలి వచ్చాయి

3. మన అందలకీ ప్రత్యుష దైవాలు మన తల్లిదండ్రులు.

4. రాజుకొలువుసేసి ఉన్నాడు

1. కూరగాయలు = కూర + కాయలు = గసడదవాదేశ సంఘ

2. ఊరుపల్లెలు = ఊరు+ పల్లెలు= గసడదవాదేశ సంఘ

3. తల్లిదండ్రులు = తల్లి + తండ్రి = గసడదవాదేశ సంఘ

4. కొలువు సేసి= కొలువు + చేసి= గసడదవాదేశ సంఘ

అ) ఈ క్రింది పదాలకు సంఘ చేసే కలిపి రాయండి .

1. వాడు + కొట్టి= వాడుగొట్టి= గసడదవాదేశ సంఘ

2. నీవు + టుక్కలివి = నీవుడక్కలివి = గసడదవాదేశ సంఘ

3. వత్తురు + పోదురు = వత్తురువోదురు= గసడదవాదేశ సంఘ

4. వారు + చనిలి= వారసనిల = గసడదవాదేశ సంఘ

ఇ) కింది పట్టిక లోనే ఖాళీగల్లను పూరించండి .

సమాన పదం	విగ్రహ వాక్యం	సమానం పేరు
1. చదువునంధ్యలు		ద్వంద్వ సమానం
2.	ముషాడైన ముట్టు	
3. అశాంతి		నజ్ఞ తత్త్వరుపు సమానం
4.	పాత వైన కాగితాలు	విశేషణ పూర్వపద కర్తృధారయ సమానం
5.	నా యొక్క చరిత్ర	

సమాన పదం	విగ్రహ వాక్యం	సమానం పేరు
1. చదువునంధ్యలు	చదువు మరియు సంధ్య	ద్వంద్వ సమానం
2. ముషాదు ముట్టు	ముషాడైన ముట్టు	చ్విగు సమానం
3. అశాంతి	శాంతి కానిబి	నజ్ఞ తత్త్వరుపు సమానం
4. పాత కాగితాలు	పాతవైన కాగితాలు	విశేషణ పూర్వపద కర్తృధారయ సమానం
5. నా చరిత్ర	నా యొక్క చరిత్ర	ఘష్టి తత్త్వరుపు సమానం

రంగస్థలం

- రంగస్థలం పారం ప్రతీయ...వ్యాసం
- రంగస్థలం పారం ఇతివ్యత్రం .. సంస్కృతి గులించి తెలియ చేయడం
- రంగస్థలం పారం రచయిత ...తవికెళ్ల భరణి
- రంగస్థలం పార్శ్వాంశం నాటకం అనే మూల గ్రంథం నుంచి గ్రహించారు
- పాట అనే పాటను రచించింది.. గంటీడ గౌరునాయుడు
- **ఉద్దేశం:**
- కళారూపాలు అస్వాధించే వాలికి ఆనందాన్ని పంచుతాయి. మానవుడు సంఘజీవనం మొదలుపెట్టిన నాటి నుండి మనసుకు ఉల్లాసాన్ని కలిగించే రకరకాల ఆటపాటలను జీవితంలో భాగంగా చేసుకున్నాడు .కాల క్రమం లో అవి కళారూపాలుగా రూపుదిద్దుకున్నాయి
- పాలికథ ,బుర్రకథ , ఛందీ భాగవతం, యక్కగానం మొదలైనవి అన్ని ఈకోవ కు చెందినవే

- ఇలాంటి వాటిలో ఒకటైన నాటక రంగం గురించి, దాని బెస్ట్ త్యం గురించి వివరించడం ఈ పాఠ్యాంశం ఉద్దేశం
- **నేపథ్యం:**
- నాటకం ఒక కళారూపం మాత్రమే కాకుండా ఒక గొప్ప సాహిత్య ప్రక్రియ కూడా .ఎందరో లబ్ధ ప్రతిష్టాలైన కవులు రచనలో అనేక నాటకాలు వచ్చారు
- అత్యన్నత శిఖరాలను అభిరోపించిన నాటక రంగం సినిమా ప్రవేశంతో తన ప్రభావాన్ని కోల్పియింది .కేవలం వినోధాన్ని పంచడంతో పోటు సామాజిక సమస్యలను, సాంఘిక దురాచారాలను ఎత్తు చూపుతూ కొత్త పుంతలు తొక్కుతూ తండ్రాలో తండ్రాలో తన ఉనికిని చాటుకుంటున్న నాటకం గురించి నేటి తరం తెలుసుకోవడం కోసం ఈ పాఠ్యాంశం ఇష్టాడం జరిగింది
- **ప్రక్రియ...వ్యాసం**
- ఒక విషయాన్ని గురించిన సమాచారాన్ని, వినేషాలను పారకులకు అర్థమయ్యేలా సంగ్రహంగా రాశే ప్రక్రియను వ్యాసం అంటారు
- వ్యాసానికి ఒక స్టాప్ప్ మైన ప్రారంభం, వివరణ, ముగింపు అనే లక్ష్ణాలు ఉంటాయి
- రచయిత చిష్టయాన్ని కూలం కథంగా పరిశీలించి అవసరమైన సమాచారాన్ని తోడీకరించి వ్యాసం రూపొందిస్తారు
- **కవి పరిచయం:**
- తనికెళ్ళ భరణి పూర్తి పేరు... తనికెళ్ళ దశ భరణి శేష ప్రసాద్
- తనికెళ్ళ భరణి న జన్మించారు 14 జూలై 1956
- పశ్చిమగోదావరి జిల్లా కోదూరు మండలం జగన్నాథపురం అమ్మమ్మ గారి ఊరు. వీరు ప్రొదరాబాదులో జన్మించారు
- తల్లి లక్ష్మినరసింహ, తండ్రి రామలింగేశ్వరరావు
- తనికెళ్ళ భరణి రచించిన కవితా సంపుటాలు... అగ్నిపుల్ల, ఆత్మపాత్య, నక్షత్ర దర్శనం, పరికిణి
- తనికెళ్ళ భరణి రచించిన నాటకాలు... అద్ద కొంప, చల్ చల్ గుర్తం, కొకొరకో, గార్డబండ, గోగ్రపాణం
- తనికెళ్ళ భరణి రచించిన భక్తి గీతాలు, శభద్ శంకరా, ఆటగదరా శివ అనే మకుటంతో రచించారు
- ఈయన రచయిత మాత్రమే కాదు నటుడు, గాయకుడు కూడా
- మిధునం సినిమాకు దర్శకునిగా విశేష ప్రతిభ కనబలిచిన తనికెళ్ళ భరణి గారు సుమారు పైగా సినిమాలలో నటించారు 700
- పైగా సినిమాలకు సంభాషణలు రాశారు 52
- నంది ఫిలిం ఫీర్ పంటి ఎన్నో అవార్డులు పొందిన వీరు ప్రముఖ నటుడుగా సినిమా రంగంలో కొనసాగుతున్నారు

భాషాంశాలు:

పదజాలం

అ)క్రింది వాక్యాలలో ఎరుపు రంగులో ఉన్న పదాలకు అర్థాలు రాయండి.

1. దూరవాణి వచ్చిన తర్వాత ఉత్తరాలు కనుమరుగు అయ్యాయి

జ.కనుమరుగు = అదృశ్యము

2. ఆమె నటనకు ప్రేక్షకులు పార్షవానాలు చేశారు .

జ.పార్షవానాలు = చప్పట్లు

3. కొన్ని నాటకాలు ఎప్పటికీ నిత్యమాతనంగా ఉంటాయి.

జ.నిత్యమాతనంగా= ఎల్లప్పుడూ కొత్తగా

4. అన్నమయ్య కీర్తనలు సంగీత సాహిత్య సమ్మేళనంగా ఉంటాయి.

జ.సమ్మేళనం = కలయిక

5. గణపతి నాటకం అధ్యంతం పశోస్యం పండిస్తుంది

జ.అధ్యంతం = మొదటి నుండి చివరిదాకా

అ) కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి పర్యాయపదాలను గుర్తించి రాయండి.

1. స్త్రీల హక్కుల గురించి తెలిస్తేనే మహిళలు ముందడుగు వేయగలరు.

జ.స్త్రీలు, మహిళలు

2. ఒక గ్రామంలో నాటక ప్రీదర్శన చూసేందుకు చుట్టూప్రక్కల పల్లెటూర్ల నుండి బండి కట్టుకుని వచ్చేవారు.

జ.గ్రామం, పల్లెటూరు

3. పశోస్య కథలు చదివితే నవ్వు తెప్పిస్తాయి

జ.పశోస్యం, నవ్వు

4. నృత్య ప్రదర్శనలో శేఖా నాయుడు అద్భుతంగా నాట్యం చేసింది.

జ.నృత్యం, నాట్యం

5. నాటకం చూడడానికి వచ్చిన వీక్షకులు అందరూ ప్రేక్షకులే.

జ.వీక్షకులు, ప్రేక్షకులు

ఇ) కింది వాక్యాలను పరిశీలించండి ఎఱుపు రంగులో ఉన్న పదాలకు నానార్థాలు రాయండి.

1. పుస్తక పరిశనం మనసుకు ఉల్లాసం కలిగిస్తుంది.

జ. ఉల్లాసం = సంతోషము ప్రకాశము

2. ఎంచుకున్న మార్గం మంచిని అయితే విజయం చేరువ అఫుతుంది.

జ. చేరువ = సమిపము సమూహము సేన

3. కళాక్షేత్రం భవనాన్ని నూతనంగా నిర్మించారు.

జ. నూతనం = కొత్త, యువ, తాజా

4. కరువు కాలంలో భూతీ గదవడం కష్టం .

జ. కాలం = నలుపు, సమయము

5. ఆమె చేసిన కృషి వల్లనే విజయం సాధించింది.

జ. కృషి = యత్నము, ఉద్యోగము

వ్యాకరణాంశాల :

సంఘలు :-

రుగాగమ సంభి :

1. పేదరాలు = పేద + అలు
2. బీదరాలు= బీద + అలు
3. బాలింతరాలు = బాలింత + అలు
4. మనుమరాలు = మనుమ +అలు

పై ఉదాహరణాలలో పూర్వపదాలుగా పేద,బీద,బాలింత, మనుమ అనే పదాలున్నాయి పరపదంగా అలు శబ్దం ఉంది.

సూతము – 1: కర్మధారయ సమాసంలో పేదబి శబ్దములకు అలు శబ్దం పరమైతే రుగాగమం వస్తుంది .

ఉదా : 1. పేద + ర్మ + ఆలు = పేదరాలు

2. బీద + ర్మ + ఆలు= బీదరాలు

3. బాలింత + ర్మ + ఆలు = బాలింతరాలు

4. మనుమ + ర్మ + ఆలు = మనుమరాలు

(పేదాదులు — పేద,బీద,ముడ్డ,బాలింత ,కొమ్మ , గొట్టు, అయిదువ, మనుమ)

సూతము -2: కర్తృధారయ సమాసంలో తత్స్వమ పదాలకు ఆలూ శబ్దం పరమైతే పూర్వపదం చివర ఉన్న అత్యానికి ఉత్సంఘర్షణానుంచుటాయి.

ఉదా : 1. ధీర + ఉ + ర్మ + ఆలు = ధీరురాలు

2. గుణవంత + ఉ + ర్మ + ఆలు = గుణవంతురాలు

3. విద్యావంత+ ఉ + ర్మ + ఆలు = విద్యావంతురాలు

4. శ్రీమంత + ఉ + ర్మ + ఆలు = శ్రీమంతురాలు

5. అసాధ్య+ ఉ + ర్మ + ఆలు = అసాధ్యురాలు

పూర్వపదమైన తత్స్వమానికి అకారమునకు ఉకారం పచ్చించి. చీనిని రుగాగమమా సంభి అంటారు

క్రింద పదాలను విడచిసి సంభి పేర్లు రాయిండి..

1. లోకాసుభావం : లోక + అసుభవం - సవర్జిస్తు సంభి

2. అత్యుత్తమం : అతి + ఉత్తమం - యణాదేశ సంభి

3. మూకాభినయం : మూక + అభినయం - సవర్జిస్తు సంభి

సమాసాలు

గ)కెంబి పదాలు చదవండి. విగ్రహ వాక్యం తెలిపి, ఏ సమాసము రాయిండి.

1. పార్వతీపరినయం = పార్వతీ యొక్క పరిణయం - షష్ఠి తత్పురుష సమాసం

2. పాతిక సంపత్తిరాలు = పాతిక సంఖ్య గల సంపత్తిరాలు – ద్విగు సమాసం

3. యుగకవి= యుగకర్తృయైన కవి – విశేషణ పూర్వపద కర్తృధారయ సమాసం

4. మయ సభ = మయునిచే నిర్మించబడిన సభ – తృతీయ తత్వార్థ సమాసం

వాక్యాలు

గ)ఈ క్రింది సంస్కృత వాక్యాలను సామాన్య వాక్యాలుగా మార్చి రాయండి.

1. సైలజ సైకిల్ తొక్కుతూ, పాట పాడుతున్నది

జ.సైలజ సైకిల్ తొక్కుచున్నది, సైలజ పాట పాడుతున్నది.

2. రామూరావు అన్నం తిని, పదుకున్నాడు

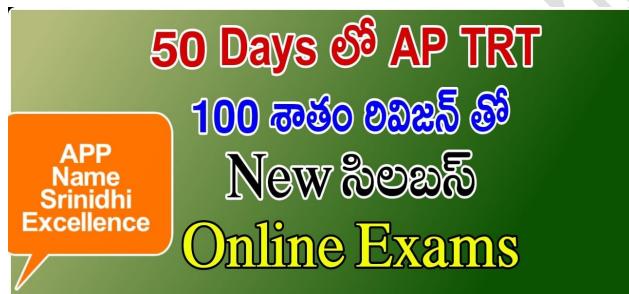
జ.రామూరావు అన్నం తిన్నాడు. రామూరావు పదుకున్నాడు

3. సీతమ్మ బట్టలు ఉత్తికి, ఆరవేసింది

జ.సీతమ్మ బట్టలు ఉత్తికింది. సీతమ్మ బట్టలను ఆరవేసింది .

4. శశిధర్ పరిగెత్తి, అలసిపోయాడు.

జ.శశిధర్ పరిగెత్తాడు. శశిధర్ అలసిపోయాడు.

అలంకారాలు:

స్వభావీక్రియలంకారం :

ఉదా : జింకలు బిత్తర చూపులు చూస్తా చెవులు లగెచి చెంగుచెంగున గెంతుతున్నాయి.

వివరణ : పై వాక్యంలో జింక ల స్వభావ సిద్ధమైన స్థితిని ఉన్నది ఉన్న ట్లుగా వర్ణించి చెప్పారు

లక్ష్మణ : జాతి, గుణ, క్రియలను ఉన్నది ఉన్న ట్లుగా మనోహరంగా వర్ణించి చెఱతే దానిని స్వభావీక్రియ అలంకారం అంటారు.

1. చల్లనిగాలికి పూలతోటలోని మొక్కలు తలలూపుతున్నాయి.

జ.ఇచ్చిన వాక్యంలో స్వభావోక్తి అలంకారం ఉంది

లక్షణం : జాతి ,గుణ , క్రియలను ఉన్నవి ఉన్నట్లుగా చక్కని పదజాలంతో చక్కగా వర్ణించి చెబతే దానిని స్వభావోక్తి అలంకారం అంటారు .

సమస్వయం : గాలికి పూల మొక్కలు కదలడాన్ని ఉన్నవి ఉన్నట్లుగా వర్ణించి చెప్పారు కనుక ఇచ్చిన వాక్యంలో స్వభావోక్తి అలంకారం ఉంది.

2. ప్రకృతి రమణీయతకు పరవశించి నెమళ్లు పులవిప్పి నాట్యంచేస్తున్నాయి.

జ.ఇచ్చిన వాక్యంలో స్వభావోక్తి అలంకారం ఉంది

లక్షణం : జాతి , గుణ , క్రియలను ఉన్నవి ఉన్నట్లుగా చక్కని పదజాలంతో చక్కగా వర్ణించి చెబతే దానిని స్వభావోక్తి అలంకారం అంటారు .

సమస్వయం : ఇచ్చిన వాక్యంలో నెమలి నాట్యాన్ని ఉన్నవి ఉన్నట్లుగా వర్ణించారు కనుక ఇచ్చినది స్వభావోక్తి అలంకారం

3. కొండపై నుండి జాలువారుతున్న సెలయేటిలో మినములు నేను మరిచి గెంతుతున్నాయి

జ.ఇచ్చిన వాక్యంలో స్వభావోక్తి అలంకారం ఉంది

లక్షణం : జాతి , గుణ , క్రియలను ఉన్నవి ఉన్నట్లుగా చక్కని పదజాలంతో చక్కగా వర్ణించి చెబతే దానిని స్వభావోక్తి అలంకారం అంటారు .

సమస్వయం : సెలయేటిలో చాపల ఈతను ఉన్నవి ఉన్నట్లుగా వర్ణించారు కనుక ఇచ్చిన దానిలో స్వభావోక్తి అలంకారం ఉంది .

4. మంచి కొండలలో ముంచే మంచును తట్టుకుంటూ సైనికులు పహారా కాస్తున్నారు.

జ.ఇచ్చిన వాక్యంలో స్వభావోక్తి అలంకారం ఉంది .

లక్షణం : జాతి గుణ క్రియలను ఉన్నవి ఉన్నట్లుగా చక్కని పదజాలంతో చక్కగా వర్ణించి చెబతే దానిని స్వభావోక్తి అలంకారం అంటారు .

సమస్వయం : ఇచ్చిన వాక్యంలో సైనికుల పహారాను ఉన్నవి ఉన్నట్లుగా వర్ణించారు కనుక ఇచ్చిన దానిలో స్వభావోక్తి అలంకారం ఉంది.

ప్రియమైన నాన్నకు

- ప్రియమైన నాన్నకు పాత్యంశం ప్రతీయ... లేఖ
- ప్రియమైన నాన్నకు పారం ఇతివృత్తం ...,,మానవ సంబంధాలు గురించి తెలుపడం
- ప్రియమైన నాన్నకు పారం యొక్క రచయిత్తి... పింగళ బాలాదేవి
- ప్రియమైన నాన్నకు పాత్యంశం తెలుగు కథ పాలజాతాలు అనే మూల ర్పంథం నుంచి తీసుకోవడం జలగింభి
- మా నాయన అనే గేయం రచించింది...రాజ పాలెం చంద్రశేఖర్ రెడ్డి
- **ఉద్దేశం:**
 - మనిషి ప్రేమతో నిండిన పలకరింపుకు పులకరిస్తాడు. ఆత్మియంగా హత్తుకుంటే ఆనందిస్తాడు ఆధునిక కాలంలో మనిషికి ఉరుకుల పరుగుల జీవన శైలి నిత్య కృత్యమైంది .
 - కుటుంబ విలువలను కాపాడడం, మానవ సంబంధాలకు ప్రొణం పోయడమే ఈ పారం ఉద్దేశం
- **నేపథ్యం:**
 - ఉత్తరం ద్వారా వాస్తవిక సంఘటనలు, అనుభవాలు, ఆలోచనలు అస్తికరంగా వ్యక్తికరించడం జరుగుతుంది
 - ఉత్తరం రాయడం ఒక కళ
 - పిల్లలు ఎదుగుదల కోసం తాను కొవ్వొత్తి లాగా కలిగిపోతూ, జడ్డలకు బంగారు భవిష్యత్తు ఇవ్వాలని నిరంతరం తపించిన తండ్రిని తలుచుకుంటూ ఒక కూతురు తండ్రి
 - ప్రతీయ... లేఖ
 - తెలుగు సాహిత్యంలో లేఖా సాహిత్యం ఒక అధ్యాత్మమైన ప్రతీయ
 - వ్యక్తులు సంస్థల మర్యాద సమాచారాన్ని, పరస్పరం పంచుకోవడానికి ఉపయోగించే సాధనమే ...లేఖ
 - లేఖల ద్వారా అతని భావాలు, అనుభవాలు, అభిప్రాయాలు, వ్యక్తముఖ్యాలు
 - కేవలం విషయ సమాచారమే కాకుండా ప్రముఖులు రాసిన లేఖలలో సాహితీ విలువలు ఉంటాయి. అందువలన వచన రచనలో ఒక సాహిత్య ప్రతీయ గా లేఖలు పేరిగుంటారు
 - సంజీవ దేవ లేఖలు, చలం లేఖలు, నెప్రూజా లేఖలు, శైరంగజేబు లేఖలు అబ్రహం వింకన్ లేఖలు ఈ కోవకు చెందినవే
 - కొండరి లేఖలు ఆలోచింపజేస్తే, మరికొండరు లేఖలు అనందాన్నిస్తాయి. అందుకే లేఖలను చైతన్యానికి ప్రతీకలు అంటారు
- **కవి పరిచయం:**
 - శ్రీమతి పింగళ బాలాదేవి తూర్పుగోదావరి జిల్లా పెద్దాపురం తాలూకా కాట్టావులపల్లి లో జన్మించారు
 - పింగళ బాలాదేవి జననం 18 జూన్ 1946
 - పింగళ బాలాదేవి మరణం 10 డిసెంబర్ 1992

- పింగళ బాలాదేవి తల్లిదండ్రులు భట్టిప్రోలు కృష్ణమూర్తి, వేల్వారి సుబ్రాదేవి
- ఉన్నత చదువులు పూర్తి చేసుకున్న ఈమె అధ్యాపక వృత్తిని స్పీకరించారు తండ్రి నుంచి వారసత్వంగా రచనా నైపుణ్యం పాండారు
- తెలుగు, హిందీ, ఒడియా బెంగాలీ భాషల్లో రచనలు చేశారు
- పింగళ బాలాదేవి రచించిన నవలలు... ఒక చీకబి ఒక వెన్నెల, పాగ మంచులో సూర్యోదయం
- పింగళ బాలాదేవి రచించిన కథా సంపుటి... నాన్నకు రాయని ఉత్తరం
- పింగళ బాలాదేవి రచించిన కవితా సంపుటాలు... కుసుమ కోమలి, ప్రశ్న, గాజు బోమ్మలు గృహప్రవేశం
- మహిళా సాధికారత, స్వతంత్రం, చదువు ఉద్వీగం కుటుంబ విలువలు ఇతివృత్తాలుగా ఈమె నవలలు కథలు, కవితలు రాశారు
- ప్రియమైన నాన్నకు అనే పార్యాంశం తెలుగు కథా పాలిజాతాల లోనిది

ప్రియమైన నాన్నకు :

భాషాంశాలు

పదజాలం :

అఱువు రంగులో ఉన్న పదాలకు అర్థం రాసి వాటిని సాంత వాక్యాల్లో రాయిండి.

1. ఏరు చిన్నపిల్లలా ఉరుకులు వేస్తుంది.

జ ఉరుకు.= దుముకు

సాంత వాక్యాలు చెట్టు మీద నుండి దుముకుకు రా !

2. వర్షభావం వల్ల కొన్ని ప్రాంతాల్లో కరువు నీడలు అలుముకున్నాయి.

జకరువు.= క్షామం

సాంతవాక్యం : నిరంతరం కృషి చేస్తే క్షామము కనబదు.

3. దేశ నాయకుల చిత్రాలు ఎన్నో స్ఫుర్తులను గుర్తు చేస్తున్నాయి.

జ స్ఫుర్తులు.= జ్ఞాపకాలు

సాంతవాక్యం : మా తాతగారు తన చిన్ననాటి జ్ఞాపకాలు మాకు చెబుతారు .

4. మా ఇంటి పేరు నాన్న అస్తిత్వాన్ని గుర్తుచేస్తుంది.

జగద్రిత్వం = ఉనికి

సాంతవాక్యం : కొందరు దేవుని ఉనికిని ప్రశ్నిస్తారు.

అ) క్రింది వాక్యాలను చదివి పర్యాయపదాలను గుర్తించి రాయండి.

ఉదా : అమ్మ ఎద ప్రేమమయింనాన్న హృదయం అసురాగమయం ..

ఎదహృదయం, = ప్రేమఅసురాగం ,

1. నేను రాసిన లేఖకు మా స్నేహాతురాలు ఉత్తరమిచ్చింది

జఉత్తరం ,లేఖ.

2. తాతయ్య జ్ఞాపకాలను కుటుంబం మననం చేసుకున్నారి.

జమననం ,జ్ఞాపకం.

3. ఆహార పదార్థాల లేపి వల్ల భోజనంలో కోరల వెలితి కనిపించింది.

జాపరిం,లేపి.z భోజనంవెలితి ,

4. ఆమె పరుగు పోటీల్లో ఆత్మత వల్ల గమ్యాన్ని తొందరగా చేరలేకపోయింది.

జ ఆత్మత.,తొందర

5. పశువుల గుంపులో వెదురుకున్న గొడ్డు భయంతో పరుగు పెట్టింది.

జభయం ,బెదురు ,గొడ్డు ,పశువు.

ఇ) క్రింది పద్యం చదివి నానార్థాలను గుర్తించి రాయండి.

భోగమన పాము పడగయ

భోగంవన శుభము కీర్తి భోజనమొపువ్వన్

భోగమన దపము , భువనము

భోగంవన మేనమామ పుత్రికయాయ్యాన్

జ భోగము.= పాము పడగ, శుభము భువనము ,తపస్సు ,భోజనము ,కీర్తి ,మరదలు

ఈ) క్రింది సూచించిన ప్రకృతి పదాలకు సరైన వికృతి పదాలను గుర్తించ రాయండి. వాటిని వాక్యాల్లో ప్రయోగించండి.

సిల కుమారుడు సేమము శ్రీ పంక్తి

క్షేమము ఆశ కొమరుడు బంతి అను

ప్రకృతి - వికృతి

1. శ్రీ - సిల
2. క్షేమం - సేమం
3. పంక్తి - బంతి
4. ఆశ - అను
5. కుమారుడు - కొమరుడు
 1. శ్రీ లక్ష్మిని అర్చిస్తే సిలకి లోటుండడు.
 2. ప్రజల క్షేమము ప్రభుత్వానికి సేమము ఇస్తుంది.
 3. తీవ్రిగ దేశంలో వ్యవహారింపబడే భాష తెలుగు
 4. తినగముల మధ్య మాటల్డడే భాష తెనుగు
 5. ఆశ పెంచుకొని ఆ ఆస తీరెలా కృషి చేయాలి.
 6. పంక్తిలో వడ్డన చేస్తూబంతి మొత్తం తృప్తిగా తినేలా చేశారు.

వ్యాకరణాంశాలు :

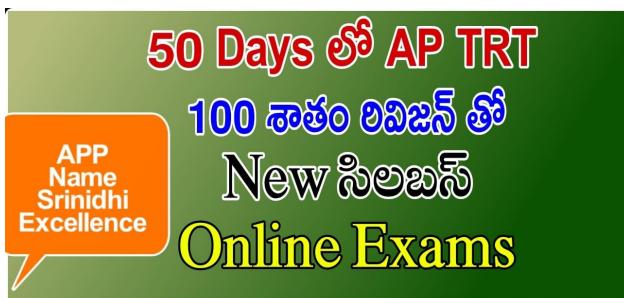
సంఘటలు :

అకింది పదాలను విడచిసి సంభి పేరు రాయండి(.

ఉదా : మీరెప్పుడు = మీరు + ఎప్పుడు – ఉకార సంభి.

1. ఉత్తరాలు : ఉత్తరము + లు – లుల సంభి,న,ల,
2. జ్ఞాపకాలు : జ్ఞాపకము + లు – లుల, గ, ల సంభి

3. పబిహేనేళ్లు : పబిహేను + లెళ్లు – ఉత్సవ సంఘ
4. మాకెవలికి : మాకు + ఎవలికీ – ఉత్సవ సంఘ
5. అటంజని : అటన్ + చని – సరళాదేశ సంఘ
6. వానింగుాళ్లు : వానిన్ + కుాళ్లు – సరళాదేశ సంఘ

అ) సరళాదేశ సంభి మరొకసారి గుర్తు చేసుకుండాం .కింది ఉదాహరణను గమనించండి.

1. రామలక్ష్ములు రాక్షసులంజుసారి
2. సత్యభామ సరకాసురునికి ప్రాణముంచీసెను

రాక్షసులంజుసారి = రాక్షసులన్ + చూసిలి

ప్రాణముంచీసెను = ప్రాణమున్ + తీసెను

పై ఉదాహరణల్లో పూర్వపదం చివర ' న్ ' అనే ధృతం ఉంది. పర పదంలోచ త అనే పరుషాలకు సంభిజలిగిజద అనే , సరళాలుగా మారాయి. క – చ – ట – త - ప లు సంభి జలిగిన తర్వాతగ – జ – ద – ద – బ – లు గా మారుతున్నాయి. ఇలా పరుషాల స్థానంలో సరళాలు ఆదేశంగా రావడానికి సరళాదేశ సంభి అంటారు.

కింది పదాలను విడచిసిసంభి పేరు రాయిండి ..

1. రాంగలదు : రాన్ + కలదు – సరళాదేశ సంభి
2. వచ్చెందలీ : వచ్చెన్ + తలీ – సరళాదేశ సంభి
3. పట్టుంబట్టను : పట్టున్ + పట్టును – సరళాదేశ సంభి
4. రావణంజంపె : రావణన్ + చంపె - సరళాదేశ సంభి
5. చాయింబోలె : చాయన్ + పోలె – సరళాదేశ సంభి

*సమాసాలు :

అక్రింది పదాలకు విగ్రహ వాక్యం రాసే సమాసం పేరు రాయిండి(.

1. తండ్రి కూతుల్లు – తండ్రియును కూతురును – ద్వంద్వ సమాసం
2. అజ్ఞానము = జ్ఞానము కానిది – నజ్ఞ తత్ప్రార్థ సమాసం

3. గౌరవాభమానులు = గౌరవము మరియు అభమానము – ద్వంద్వ సమానం

4. పరన లేఖనములు = పరనము మరియు లేఖనమును – ద్వంద్వ సమానం

*వాక్యాలు – రకాలు

అక్రింబి వాక్యాలను పరిశీలించండి.

1. నీవు పారం చదువు

2. చిత్రం గురించి వివరించండి

పై వాక్యాలు చేయాలిన పనిని తప్పనిసలగా చేయమని తెలియజేస్తున్నాయి. ఇలా విధిగా చేయమని చెప్పే వాక్యాలు విధ్వర్థ వాక్యాలు అంటారు. ఇలాంటివాక్యాలు మీరు కొన్ని రాయిండి.

1. జాతియ పతాకాన్ని జాతియ గీతాన్ని గౌరవ చేంచు
2. కన్న తల్లిని ,నేల తల్లిని పూజించు.
3. గురువుల పట్ల గౌరవభావంతో నడువు.
4. స్నేహితులపై అభమానం చూపు).

అ) క్రింబి వాక్యాలను పరిశీలించండి.

1. ప్రతి ఆదివారం సెలవు.

2. ప్రతిరోజు సూర్యుడు తూర్పున ఉదయస్తాడు.

పై వాక్యాలలో సమాచారం స్పష్టంగా కచ్చితంగా తెలుస్తుంది. ఇలా ఖచ్చితంగా సమాచారాన్ని ఇచ్చే వాక్యాలను నిష్టయార్థక వాక్యాలు అంటారు. ఇలాంటివి వాక్యాలు మీరు కొన్ని రాయిండి.

- 1 . నేను తప్పక వస్తాను
- 2 నేను బడికి వెళతాను

ఇ) క్రింబి వాక్యాలను పరిశీలించండి.

1. అతిగా సెల్ ఫోనులో ఆటలు ఆడవద్దు.

2. బస్సులో చేతులు బయట పెట్టరాదు

పై వాక్యాలను గమనిస్తే అవి చేసే పనిని నిషేఖిస్తున్నాయని తెలుస్తుంది. ఇలాంటి వాక్యాలను నిషేధార్థక వాక్యాలు అంటారు. ఇలాంటి వాక్యాలను మీరు కొన్ని రాయిండి.

1. పెద్దలను నిందించవద్ద
2. తోటి వారితో గొడవలకు వెళ్ళవద్ద

*అలంకారాలు

క్రింద ఉధాహరణలు పరిశీలించి అలంకారాన్ని ,గుర్తించండి.

1. శేష సాయికి ప్రైక్సు శిరముశిరము
జపై వాక్యంలో శిరము అనే పదం రెండుసార్లు వచ్చింది.. అర్థంలో బేధం లేదు. తాత్పర్యం మాత్రమే భేదం. కాబట్టి ఈ వాక్యం లోని శబ్దాలంకారం లాటానుప్రాసం.
2. మధుర పలంబులిచ్చు వృక్షంబు వృక్షంబు.
జపై వాక్యంలో వృక్షంబు అనే పదం. రెండు సార్లు వచ్చింది. అద్దంలో భేదం లేదు. తాత్పర్యం మాత్రమే భేదం. కాబట్టి ఈ వాక్యంలోనే శబ్దాలంకారం లాటానుప్రాసం
3. దేవా! సీకు వంద వందనాలు
జకాబట్టి ఇది చేకానుప్రాస అలంకారం .ఏ అర్థబేదంతో ప్రయోగించబడిందిపై వాక్యంలో హాల్లుల జం.
4. సీటిలో పడిన తేలు తేలుతుందా
జపై వాక్యంలో తేలు., తేలు అనే పదాలు అర్థబేదంతో ప్రయోగించబడింది. కాబట్టి ఇది చేకానుప్రాసలంకారం
5. వర్ష వర్షంలో తడుస్తా ఉంది.

జ కాబట్టి ఇది చేకానుప్రాసలంకారం .ప్రయోగించబడింది పై వాక్యంలో హాల్లులు జంట అర్థభేదంతో.

6. రామబాణం తగీలి వాలి వాలిపోయెను.

జ పై వాక్యంలో.హాల్లులు జంటఅర్థభేదంతో ప్రయోగించబడిందికాబట్టి ఇది చేకానుప్రాసలంకారం .

చేకానుప్రాసలంకారం : హాల్లులు జంట అర్థ బేధంతో ప్రయోగించబడితే అది చేకానుప్రాసలంకారం

అశావాది

- అశావాది పార్యాంశం ప్రక్కియ.....ముఖాముఖి
- అశావాది పార్యాంశం ఇతివృత్తం.....సాహితీ జీవనం గురించి తెలుపడం
- అశావాది పార్యాంశం రచయితఅశావాది ప్రకాశ రావు)
- అశావాది పార్యాంశాన్ని ప్రకాశ ప్రచీపనం అనే గ్రంథం నుంచి తీసుకోవడం జరిగింది
- నాకు కొంచెం నమ్మకం ఇష్టు అనే గేయాన్ని రచించింది..... ఆలూల పైరాగి
- **ఉద్దేశం:**
 - విద్యార్థులకు పుట్టుపూర్వీత్తరాలు, అర్థిక అసమానతలు అవరోధాలు కావని నిరూపించిన భీశాలి ... ప్రకాశరావు
 - పట్టుడల కృషి ఉంటే అక్షర సింపశసనం ఎక్కు సాహితీ సాత్మ్రాజ్యాన్ని ఏల వచ్చని నిరూపించి చూపిన కార్య దక్కుడు
 - పద్య రచనలో పట్టు సాధించి కొందరికి మాత్రమే పరిమతమైన అవ్యావధాన ప్రక్కియలో రాశించడం ద్వారా అత్యన్నత పద్ధతీ పురస్కారాన్ని అందుకుని నేటి తరానికి సూఫ్తి ప్రధాతగా నిచిచిన మహానీయుని సాహితీ జీవన ప్రస్తానాన్ని తెలుపడమే ఈ పార్యాంశ ఉద్దేశం
- **ప్రక్కియ...ముఖాముఖి**
 - ఉన్నత శిఖిరాలు అభిరోహించిన మహానీయుల జీవితంలో ఎన్నో ఎత్తుపుల్లాలు ఉంటాయి. మరెన్నో వెలుగునీడలు ఉంటాయి వాటి గురించి తెలుసుకోవడం ద్వారా మన జీవితాన్ని సుగమం చేసుకోవడానికి వీలవుతుంది
 - ప్రశ్నలు అడగడం ద్వారా సమాచారాన్ని సేకరించడమే.... ముఖాముఖి
 - ముఖాముఖి ద్వారా వ్యక్తుల వ్యక్తిత్వాన్ని, వారి అసుభవాలను జీవిత విశేషాలను స్వయంగా వారి ద్వారానే తెలుసుకొనే వీలుంటుంది
- **ప్రవేశిక:**
 - సాహితీ వ్యవసాయంలో పద్య సేద్యం చేసిన భాషా పరిమళం. సుందర శబ్దాలతో అందమైన పదాలు అల్లిన రూపం... అశావాది ప్రకాశ రావు
 - సీదే కులం అని అడిగిన వారికి నాభి కవితా కులమని చాటిన కవిత వాది అశావాది ప్రకాశ రావు
 - అవధానం కొందరి సాత్మ అది సీవెలా చేస్తావు అన్న అపహోజనలకు ఉత్తర సాహిత్య పటిమతో సమాధానం ఇచ్చిన సాజన్యమూర్తిఅశావాది ప్రకాశ రావు

- తిరుపతి వెంకట కవులను ప్రేరణగా తీసుకుని సి వి సుబ్బాన్న సత్తావదానిని గురువుగా నిలుపుకొని సాగించిన వారి సాహితీ ప్రస్తావం విశ్లేషించుకున్న వేది కైంది
- రాష్ట్రపతి సర్వేపల్లి రాధాకృష్ణన్ చేత బాల కవిగా పిలిపించుకుని, ప్రస్తుత రాష్ట్రపతి రామనాథ కోవిండ్ చేతుల మీదుగా పద్మలీ పురస్కారం అందుకున్న భాషాజీవి అశావాది ప్రకాశ రావు
- అప్పోవధానాన్ని అత్యున్నత శిఖరం అభిరోహించిన ప్రకాశ్ రావు జీవిత విశేషాలు తెలుసుకోవాలి
- ప్రస్తుత పారం అశావాది ప్రకాశరావు రచించిన ప్రకాశ ప్రచీపనం లోనిది
- **కవి పరిచయం:**
- పద్మం కమ్ముగా పాడు వాడు ,పద్మ విద్యను కాపాడువాడు , పద్మ ద్వేషునలతో రాపాడు వాడు అంటూ డాక్టర్ సినారాయణరెడ్డి . చేత కీర్తించబడిన వ్యక్తి అశావాది ప్రకాశరావు
- అశావాది ప్రకాశరావు అనంతపురం జిల్లా సింగసనుల మండలం కొరపి పల్లె గ్రామంలో నియమేద దళిత కుటుంబంలో జన్మించారు

- ఏల జననం 2 అగస్టు 1944
- ఏల మరణం 17 ఫిబ్రవరి 2022
- కుళాయమ్మ, పక్కిరపులు ఏల తల్లిదండ్రులు ..తండ్రి వృత్తి లీత్యా ఉపాధ్యాయుడు కావడంతో ప్రాథమిక విద్యకు తండ్రియే గురువు
- శతావధాని సివి సుబ్బారావు గాలని వీరు గురువుగా భావిస్తారు
- 19 సంవత్సరాల వయస్సులో అవధానం ఆరంభించారు
- 26 సంవత్సరాలు అవధానం కొనసాగించారు
- 171 అవధానాలు చేసారు
- సాహిత్యమే ప్రపంచంగా సాగిన అశావాది ప్రకాశ రావు కవి, అవధాని విమర్శకుడు పరిశేధకుడు అనువాదకుడుగా గుర్తింపు పొందారు
- భారత ప్రభుత్వం వ సంవత్సరంలో పద్మలీ పురస్కారంతో ఏలని సత్కరించింది 2021
- ఏల రచనలు... పుష్టింజలి, అంతరంగ తరంగాలు, లోక లీలా సూక్తము, అవ ధాన చాటువులు, అవ ధాన బీపిక, అవ ధాన కొముది, అవధాన వసంతము, అవ ధాన కళాతోరణం ప్రత్యాష పవనాలు

భాషాంశాలు :

పదజాలం :

అఎరువు రంగులో ఉన్న పదాలకు అర్థాలు రాయిండి. ఆ అర్థాలు ఉపయోగించి సాంత వాక్యాలు రాయిండి

1. సజ్జనులతో ఫోష్టీటేయాధాయకం

జగోష్టీ = సల్లాపము

సాంత వాక్యం : మంచి మిత్రుల సల్లాపము తో ప్రాధ్యతేలీదు

2. కొంతమంది కవులు పద్యాలను అశువు గా చెబుతారు

జ అశువు.= వేగము కలది

సాంతవాక్యం: గలికపాటి వారి పద్యం వేగంకలది

3. అవధాన ప్రతీయలో ప్రూచ్ఛకులు ప్రశ్నలు అడుగుతారు.

జప్రూచ్ఛకులు.= ప్రశ్నించేవారు

సాంతవాక్యం ప్రశ్నించేవారు సమర్థుల అయితేనే అవడానికి ఆనందంగా ఉంటుంది.

అ) క్రింది వాక్యాలలో ఎయిపు రంగులో ఉన్న పదాలకు పర్యాయపదాలు రాయిండి.

1. అవధాన ప్రతీయలో నేత్రావధానం కూడా ఉంటుంది.

జ నేత్రం.= కన్ను, నయనము , అక్షి

2. నాన్న కుటుంబం కోసం ఎంతో శ్రమిస్తాడు.

జ నాన్న.= తండ్రి పిత ,జనకుడు ,

3. ఆకాశం కొముది ప్రకాశం ఎంతో మనోహరంగా ఉంది.

జకోముది. = వెన్నెల చంద్రిక , జోన్సు

ఇ) క్రింది వాక్యాలలో ఎయిపు రంగులో ఉన్న పదాలకు నానార్థాలు రాయిండి.

1. కవికి సామూజిక స్పృహ అవసరం.

జ కవి.= శుక్రదు ,కావ్యకర్త, నీటి కాకి

2. విద్యార్థుల్లో జ్ఞాన జీవ్యతులను వెలిగించేవాడు గురువు.

జ గురువు). = బృహస్పతి, ఉపాధ్యాయుడుతండ్రి ,

3. కృషి ఉంటే మనుషులు బుషులవుతారు.

జ కృషి. = ప్రయత్నముజీవనోపాయం , సేద్యము ,

ఈ) కింది పదాలకు వ్యత్పత్తాలు రాయండి .

1. కృతులు = నెరవేలన పని గలవారు-నేర్చరులు

2. పొత్తుడు = కొడుకు కొడుకు – మనుషుడు

3. అచార్యుడు – వేద వాక్యాయనము చేయువాడు / విద్యైనా ఒక విషయముపై నిపిత పాండిత్యం కలవాడు – గురువు

ఈ) కింది పట్టిక లోనే ప్రకృతులకు – వికృతులు, వికృతులకు- ప్రకృతులు రాయండి.

దైవం ,అక్షరం,కార్యం పద్యము, కీర్తి,సంధిం,పమ్మ, కాసుక ,కవితవిజ్ఞానం ,

ప్రకృతి - వికృతి

1. దైవం - దయ్యం
2. అక్షరం – అక్షరం
3. కార్యం – కర్జం
4. పద్యం – పద్మం
5. కీర్తి – కీరతి
6. సందేహం – సంబియం
7. వ్యర్థ – వమ్మ
8. కాసుక – కానిక.

9. కవిత – కైత

10. విజ్ఞానం – విన్యాసం

ఊ) కిందిజాతీయాలను వివరించండి .

1. ఎత్తిపొదువు : గతంలో జలగిన సంఘటనల గురించి ఏదో వంక పెట్టుకుని ఇతరుల మనసును బాధపెట్టే మాటలను మాటలాడే వారి గురించి చెప్పే సందర్భంలో ఈ జాతీయం ఉపయోగిస్తారు.

2. కత్తి మీద సాము : చాలా ప్రమాదకరమైన పరిస్థితులలో చాలా జాగ్రత్తగా వ్యవహరిస్తూ చాకచక్కంతో ప్రవర్తించే సందర్భాన్ని వివరించేటప్పుడు ఈ జాతీయం ఉపయోగిస్తారు.

3. తామర తంపర : ఒక చెరువులో తామర విత్తనం ఒకటి పడితే లది లలా లలా విస్తరించి చుట్టు మొత్తం తామర పూలతో నిండిపోతుంది. అంత తొందరగా ఏది విస్తరించదు. దాని గురించి వివరించే సందర్భంలో ఈ జాతీయం ఉపయోగిస్తారు.

వ్యాకరణాంశాలు

*సంధులు :

అపార్యాంశంలోనికించి పదాలను విడచిసి సంధి పేరు రాయిండి (.

1. అష్టావధానం : అష్ట + అవధానం – సవర్జనిభసంధి

2. పుస్తకాకృతి : పుస్తక + ఆకృతి – సవర్జనిభసంధి

3. నేత్తావధానులు : నేత్త + అవధానులు – సవర్జనిభసంధి

4. ఆద్యంతం : ఆది + అంతం – యణాదేశ సంధి

5. ఉన్నతిఓద్ధీగులు : ఉన్నత + ఉద్ధీగులు – గుణ సంధి

అక్రించి పదాలను విడచిసి సంధి పేరు రాయిండి.

1. రసాచిత్యం : రస + చైచిత్యం – వృధ్యి సంధి

2. దివ్యాఖధం : దివ్య + ఖైఖధం – వృధ్యి సంధి

3. సమైక్యం : సమ + ఐక్యం - వృధ్యి సంధి

4. దేశోన్నత్యం: దేశ + చైన్నత్యం – వృధ్యి సంధి

ఇ) క్రింది విడచీసిన పదాలను కలపండిసంధి పేరు రాయండి ..

1. రస + హిక : రసైక — వృథి సంధి
2. వన + బిషధి— వనోషధి— వృథి సంధి
3. వసుధ + హిక — వసుదైక— వృథి సంధి
4. అష్ట+ ఐష్వర్యం — అష్టైష్వర్యం— వృథి సంధి

వృథి సంధి: అకారానికిపిలు పరమైతేవికారము ఐ,, ఓ, ఔ లు పరమైనప్పుడుజెకారముఅదేశమవుతాయి.

ఈ) క్రింది సమాస పదాలకు విగ్రహ వాక్యాలు రాసిసమాసం పేరు రాయండి ..

1. మధుర భాషునము: మధురమైన భాషునము— విశేషణ పూర్వపద కర్తృధారయ సమాసం
2. మూడు సంవత్సరాలు : మూడు సంఖ్య గల సంవత్సరాలు — ద్విగు సమాసం
3. కళా గోపి : కళలకు సంబంధించిన గోపి — షష్ఠి తత్త్వార్థ సమాసం

ప్రత్యక్ష - పరోక్ష కథనాలు

ప్రత్యక్ష కథనం : ఒక వ్యక్తి చెప్పిన మాటలను యథాతథంగా చెప్పడాన్ని ప్రత్యక్ష కథనం అంటారు. కింది ఉదాహరణను చూడండి.

నేను తలుచుకుంటే ఏదైనా సాధించగలను అని వల్మిత్త అన్నాడు.

పరోక్ష కథనం : వేరే వాళ్ళు చెప్పిన మాటల్ని మన మాటల్లో చెప్పడాన్ని పరోక్ష కథనం అంటారు. కింది ఉదాహరణను చూడండి.

తాను బాగా చదువుకుని ,ఒక గొప్ప స్థితికి చేరుకుంటానని మోక్ష అన్నది

ఈ రెండు అనుకారణాలే అనుకరణంలో అంతా చెప్పి కథనం చివర అనివాడతాం.. దీనిని అనుకారకంగా అంటారు.

ప్రత్యక్ష కథనాన్ని పరోక్ష కథనం లోకి మార్చడానికి పాటించవలసిన నియమాలు

- ప్రత్యక్ష కథనంలో వ్యక్తి యథాతథంగా చెప్పిన మాటలను ఉద్దరణ చిహ్నాలతో “-----” చూపించాలి. పరోక్ష కథనంలో ఉద్దరణ చిహ్నాలు ఉండవు.
- ప్రత్యక్ష కథనంలో 'నేను' పరోక్ష కథనంలో 'తను' అన్నతుంది

అక్క కథనంలోకి వాక్యాలను పరోక్ష కథనంలోకి మార్చండిక్రింబి ప్రత్య.

1. “ నాకు పరీక్షల్లి మంచి మార్పులు వచ్చాయి” అనిరఫీ చెప్పాడు.

జతనకు పరీక్షల్లి మంచి మార్పులు వచ్చాయని రఫీ చెప్పాడు..

2. “ పుష్టి బోమ్మలు బాగా వేస్తుంది ” అనే వాళ్ల నాన్నగారు అన్నారు.

జవేస్తుందని వాళ్ల నాన్నగారు అన్నారు పుష్టి బోమ్మలు బాగా.

3. “మీరంతా ఎక్కడి నుండి వస్తున్నారు”? అని శైలజ పిల్లల్ని అడిగింది.

జమ.మీరంతా ఎక్కడి నుండి వస్తున్నారని శైలజ పిల్లల్ని అడిగింది.

4. “ నాకు ఈత అంటే ఎంతో సరదా. ఈత కొట్టడం ఆరోగ్యం కూడా ” అని అక్కయ అన్నాది.

జరదా అని ఏదో కొట్టడం ఆరోగ్యం కూడా అని అక్కయ అన్నదితనకు ఈత అంటే ఎంతో స..

నేను — తాను తను,

నా — తన

నాతో — తనతో

నన్ను — తనను

నాకు — తనకు

మా — తమ

మాకు — తమకు .

మేము — తాము

అ) కింది పరోక్ష కథనం లోని వాక్యాలను ప్రత్యక్ష కథనం లోకి మార్చండి.

1. చదువుకున్న విద్యార్థికి క్రమశిక్షణ చాలా ముఖ్యమని ఉపాధ్యాయులు చెప్పారు.

జ.” చదువుకున్న విద్యార్థికి క్రమశిక్షణ చాలా ముఖ్యం “ అని ఉపాధ్యాయులు చెప్పారు

3. తన జీవితంలో ఎన్నో కష్టాల నిదురుకొని ఈ స్థితికి చేరానని కలం అన్నారు.

జ. “ నేను జీవితంలో ఎన్నో కష్టాలను ఎదురుచూని ఈ స్థితికి చేరాను “ అనే కలం అన్నారు

4. తాను ప్రకృతిఅరాధకుడినని విజయ్ అన్నాడు.

జ. “నేనికి ప్రకృతి అరాధకుడిని “ అని విజయ్ అన్నాడు.

•

ఏ దేశమేగినా

- ఏ దేశమేగినా పార్యాంశం ప్రక్కియ.....యాత్రా సాహాత్యం
- ఏ దేశమేగినా పార్యాంశ ఇతి వృత్తం.....దేశ భక్తి గురించి తెలుగుడం
- ఏ దేశమేగినా పార్యాంశ రచయిత్తి.....శ్రీమతి ఊటుకూరు లక్ష్మీకాంతమ్
- ఏ దేశమేగిన పార్యాంశం మూల గ్రంథం..... నా విదేశీ పర్వటన అనుభవాలు
- తెలుగు పాట అనే పాటను రచించి.....పేటూలి సుందర మాల్

- ఉద్దేశం:
- తెలుగులో పద్యం ,కథ , వచన కవిత మొదలైన ప్రక్కియలతో పాటు యాత్రా రచన కూడా ఒక సాహాత్యిక్కియ
- యాత్రా రచన పట్ల విద్యార్థులకు అవగాహన కలిగించడం, రచయిత్తి తన విదేశీ యాత్ర అనుభవాలను పరిచయం చేయడము భారతీయ సంస్కృతి సంప్రదాయాల పట్ల విదేశీయుల మనోభావాలు తెలియజేయడం ఈ పారం ఉద్దేశం
- నేపథ్యం:
- ఈనాడు ఊసుపోక ఊరకే దేశాలు తిలిగే లోక సంచారులు కాదు ప్రపంచానికి కావాల్సింది.. తాము తిరుగుటకు సార్థకతను కల్పించగల లోకసంచారులు కావాలి

- దేశాల తిరిగి తాము సంపాదించిన అనుభవాన్ని ,చూసిన ప్రదేశాల గులించి , ఏదో కారణం వలన దేశాలు తిరగలేక స్థిరహాసులైన లక్షలాచిమంచి ప్రజలకు అందించగలిగి ఉండాలి అని లోకసంచారి అనే పుస్తకంలో ప్రముఖ చాలిత్తక సాంస్కృతిక హింది రచయిత రాఘవల్ సాంకృతాయన్ వెల్లడించారు
- శ్రీమతి ఊటుకూరు లక్ష్మీకాంతమ్మ గారు భారత ప్రభుత్వ సాంస్కృతిక ప్రతినిధిగా వివిధ దేశాలు పర్యటించారు ఆ పర్యటన సాగిన విధానం ఆమె పొందిన అనుభవాల విశేషాలను ఈ పొరంలో తెలియజేశారు
- **ప్రక్రియ...యాత్ర రచన**
- యాత్రికుడు తాను పొందిన యాత్రా అనుభవాలను గ్రంథస్తం చేయడాన్ని యాత్రా రచన అంటారు
- వ్యక్తులు సదేశంలో గానీ, విదేశంలో గానీ విశిష్టత కలిగిన ప్రదేశాలను దర్శించినప్పుడు అక్కడ విశేషాలను, పొందిన అనుభూతిని, అనుభవాలను వివరిస్తూ సాందర ర్యాత్రకంగా రాయిడమే యాత్రా రచన
- ఈరోజుకి కూడా తీర్మానాత్రకు, విషారయాత్రకు వెళ్లి వచ్చిన వారు తమ స్నేహితులకు, ఇరుగు పొఱగు వాలికి అక్కడ వింతలు ,విశేషాలు కథలుగా చెప్పడం మనం చూడవచ్చు
- యాత్రా రచనలు చదువుతున్నప్పుడు పొలకుడు తాను కూడా అక్కడ ఉన్నట్లు అనుభూతి పొందుతాడు.
- పిల్లలు కూడా తాము వెళ్లిన ప్రదేశాల గులించి, విజ్ఞాన యాత్ర గులించి యాత్రా రచన చేయడం అవసరం
- యాత్రా రచన అంటే తమ అనుభవాలకు అక్కర రూపం కల్పించడం అన్నమాట
- **కవి పరిచయం:**
- ఊటుకూరి లక్ష్మీకాంతమ్మ పోశమగోదావరి జిల్లా ఏలూరులో జన్మించారు
- ఊటుకూరి లక్ష్మీకాంతమ్మ జననం21 డిసెంబర్ 1917
- ఊటుకూరి లక్ష్మీకాంతం మరణం.....1 డిసెంబర్ 1996
- ప్రముఖ పాత్రికేయులు నాళం కృష్ణరావు, ప్రముఖ సంఘ సేవకురాలు నాళం సుశీలమ్మ గారు ఊటుకూరి లక్ష్మీకాంతము తల్లిదండ్రులు
- ఊటుకూరి లక్ష్మీకాంతమ్మ ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయం నుండి ఉభయ భాషా ప్రవీణ పట్టా పొందారు .
- ఊటుకూరి లక్ష్మీ కాంతమ్మ మన సాహితీ మధురభారతి అనే గేయాలు రచించారు
- ఊటుకూరి లక్ష్మీకాంతం రచించిన గ్రంథాలు ..ఆంధ్రుల కీర్తన వాగ్దయ సేవ ,ఆంధ్ర కవితలు, అభిల భారత కవి ఇతరులు హాంస విజయము, అభజ్ఞాన శాటుంతలము , జాతిపిత, ఒక చిన్న బిష్ట్, నా తెలుగు మంచాల, లజ్జ ,కిరీట ధారణి భారత దేశ చరిత్ర, కొన్ని గుణపాఠములు
- ఊటుకూరి లక్ష్మీకాంతం రచించిన ఏకాంకీక...సరస్వతి సాప్త్రాజ్య వైభవము
- ఊటు కూరి లక్ష్మీకాంతమ్మ సాహితీ రుద్రమ అనే పేరుతో ఆత్మ చరిత్ర రచించారు
- ఊటుకూరి లక్ష్మీకాంతమ్మ కాంతి శిఖరాలు అనే పేరుతో భక్తి గీతాలు రచించారు
- ఊటుకూరి లక్ష్మీకాంతమ్మ అమృతవల్లి, చీకటి రాజ్యం అనే పేరుతో నవలలు రచించారు
- ప్రస్తుత పార్వంశం ఊటుకూరి లక్ష్మీకాంతమ్మ రచించిన నా విదేశీ పర్యటన అనుభవాలు లోనిటి

భాషాంశాలు

పదజాలం :

అక్రింబి వాక్యాల్లో ఎరువు రంగులో ఉన్న పదాలకు అర్థాన్ని గుర్తించి రాయండి.

(కలవరం పతిత్రత ,కలయిక ,ఎక్కిన ,గొప్పగా ,నమస్కారాలు)

1. పెద్దలు ఎదురైనవ్వుడు జీతలు అల్పంచాలి.

జ జీతలు.= నమస్కారాలు

2. మంచి మిత్రులతోనుమాగమం మనకు మేలు చేస్తుంది.

జ సమాగమం.= కలయిక

3. సీతా మహా సాధ్వి కావడం వల్ల ఆమె ఆదర్శానీయురాలైనాబి.

జసాధ్వి. = పతిత్రత

4. బయటకు వెళ్లిన పిల్లలు వేలకు చేరుకోిక తల్లి మనసుకలగుండు పడింది.

జ కలగుండు. = కలవరం

5. చదువుకుంటే జీవితంకుత్రప్పంగా మారుతుందని పెద్దలు అంటారు.

జంతుప్పంగా. = గొప్పగా

6. బచేంద్రిపాల్ ఎవరెస్ట్ శిఖరాన్ని అభిరోహించిన మొదటి భారతీయ మహిళ.

జమధిరోహించిన. = ఎక్కిన

ఆ) క్రింబి వాక్యాల్లో ఒకే అర్థాన్ని ఇచ్చే పదాలు గుర్తించి రాయండి.

1. ఒకప్పుడు జాబు ప్రధాన సమాచార వారభి. బంధుమిత్రుల మధ్య ఉత్తరాలు రాసుకోవడం పరిపాటి. లేఖలు ఎప్పటికీ ఆశ్చీయ రేఖలు.

జిజాబు., ఉత్తరం , లేఖ

2. పరీక్షల తేదీలు ప్రకటిస్తూ అధికారులు ఆదేశం ఇచ్చారు. ప్రధానీపాధ్యాయుని ఆజ్ఞను పాటించాలని ఉపాధ్యాయులు మాకు చెప్పారు. వారి అనుజ్ఞను లనుసరించి మంచి మార్పుల కోసం సాధన చేశాము.

జలముజ్ఞ ,ఆజ్ఞ ,ఆదేశం.

3. చదివిన అంశాలను జ్ఞాపకలో ఉంచుకోవాలి. ఎక్కువసార్లు చదివితే స్ఫురితిలో ఉంటాయి. అవసరమైనప్పుడు జ్ఞాపకం వస్తాయి.

జ జ్ఞాపి..స్ఫురితిజ్ఞాపకం ,

ఇ) ప్రకృతి వికృతులను జతపరచండి.

1. చీపము () అ) జాతర

2. మాణిక్యం () అ) జతనం

3. యత్సు () ఇ) నిచ్చెలు

4. యాత్ర () ఈ) దివ్య

5. నిత్యము () ఉ) మానికం

జ. 1 – ఈ , 2- ఉ , 3 – అ , 4- అ, 5 – ఇ

వ్యాకరణంశాలు:

*సంఘులు:

అనునాసిక సంఘ

వర్గ పంచమాక్షరాలు అనునాసికాలు అని దిగువ తరగతుల్లో నేర్చుకున్నారు కదా! వర్షమాలలోని ‘క’ వర్గంలో పంచమాక్షరం ‘జ్ఞ’ కింది పట్టికను గమనించండి.

కింది పదాల సంఘి, విసంఘి రూపాలను గమనించండి.

1. వాజ్ఞయం = వాక్ + మయం
2. రాస్తని = రాట్ + మణి
3. జగన్నాటకం = జగత్ + నాటకం

క	ఖ	గ	ఘ	జ్ఞ
చ	చ	జ	రు	జ్ఞ
ట	ఠ	డ	ధ	ణ
త	థ	ద	ధ	న
ప	ఫ	బ	భ	మ

*పై మూడు ఉదాహరణలలో పూర్వపదం చివరన వరుసగా వర్గ ప్రథమాక్షరాలలైన కట,, త లు ఉన్నాయి.

* పరపదంలో మొదట న మ అనునాసికాలు, ఉన్నాయివిటీకి సంధి జలగినపుడు.

క్ + మ = జ్ఞ (క బదులుగా జ్ఞ అదేశంగా వచ్చింది)

ట్ + మ = న్ఱ (ట బదులుగా ణ అదేశంగా వచ్చింది)

త్ + న = న్న (త బదులుగా న అదేశంగా వచ్చింది)

*వర్గ ప్రథమాక్షరాలైన కట, చ,, త ప లకు, 'న ' గాని ' మ ' గానీ పరమైతే అదే వర్గ అనునాసికాలు జ్ఞ, ణమ లు ,న, అదేశంగా వస్తాయి. చీనిని అనునాసిక సంధి అంటారు.

అకింబి పదాలను విడుచిసి సంధి సూత్రంతో సలచూడండి(.

1. మరుస్తందనుడు = మరుత్ + నందనుడు

2. జగన్నాథుడు = జగత్ + నాథుడు

3. రాస్తహేంద్రవరం = రాట్ + మహేంద్రవరం

ఆ) కింబి విసంధి రూపాలను కలిసి పదాలను రాయండి.

1. వాక్ + మహిమ = వాస్తుహిన

2. పుట్ + ముళ్లుడు = పుణ్ణుళ్లుడు

3. సత్త + నుతి = సన్మూతి

4. చిత్త + మయం = చిన్త్యయం

సమాసాలు.

అక్రింబి సమాస పదాలకు విగ్రహ వాక్యం రాసి సమాసాన్ని గుర్తించండి.

1. బెల్లీన్ నగరం = బెల్లీన్ అనే పేరు గల నగరం – సంఖావన పూర్వపద కర్తృధారయ సమాసం

2. శాస్త్రాభమాని = శాస్త్రము నందు అభమానం కలవాడు – బహుపీపిా సమాసం .

3. పురాణ ఇతిహసాలు = పురాణమును, ఇతిహసమును – ద్వింద్య సమాసం

4. యూత్తనుభవం = యూత్తను గూళ్లి అనుభవం – ద్వితీయ తత్త్వరుష సమాసం

* అలంకారాలు

క్రింబి వాక్యాలలోని అలంకారం గురించి సమస్వయం చేయండి.

1. సంసారసాగరం ఏదడం గొప్ప వాలికి కష్ట సాధ్యం.

జజిచ్ఛిన వాక్యంలో రూపకాలంకారం ఉంది..

లక్షణం : ఉపమాన ఉపమేయాలకు అభేదం చెబతే అటి రూపక అలంకారం

సమస్వయం : జిచ్ఛిన వాక్యంలో సంసారం (ఉపమేయం), సాగరం (ఉపమానం) నకు అభేదం చెప్పారు కనుక జిచ్ఛినది రూపక అలంకారం

2. అన్ని ధనములలో కెల్లా విద్య దానము ప్రథానమైనది

జజిచ్ఛిన వాక్యంలో రూపక అలంకారం ఉంది..

లక్షణం: ఉపమాన ఉపమేయాలకు అభేదం చెబతే అటి రూపక అలంకారం :

సమస్వయం : జిచ్ఛిన వాక్యంలో ఉపమేయమైన విద్యకు, ఉపమానమైన ధనమునకు అభేదం చెప్పారు. కనుక జిచ్ఛిన వాక్యంలో రూపక అలంకారం ఉంది.

3. వారు విజేతమై కుసుమాక్షతలు చల్లిలి.

జజిచ్ఛిన వాక్యంలో రూపక అలంకారం ఉంది..

లక్షణం ఉపమాన ఉపమేయాలకు అభేదం చెబతే అది రూపక అలంకారం :

సమస్యలు : ఇచ్చిన వాక్యంలో ఉపమేయమైన కుసుమాలకు, ఉపమానమైన అక్షతలకు అభేదం చెప్పారు కనుక ఇచ్చిన వాక్యంలో రూపక అలంకారం ఉంది.

*వాక్యాలు - రకాలు

కర్తల, కర్తృణి వాక్యాలు :

కర్త ప్రధానంగా రాసే వాక్యాలను కర్తల వాక్యాలనీకర్త ప్రధానంగా రాసే వాక్యాలను కర్తృణి వాక్యాలని లంటారని తెలుసు , కదా ! .

అక్రించి వాక్యాలను కర్తృణి వాక్యాలుగా మార్చి రాయండి(.

1. రవి జామకాయను తిన్నాడు.

జజామకాయ రవి చేత. తినబడినది.

2. భావన ప్రాజెక్టు పనిని పూర్తి చేసింది.

జప్రాజెక్టు పని భావన చేత పూర్తి చేయబడింది..

3. హర్షిత్ కబాదీ జట్టును గెలిపించాడు.

జకబడ్డి జట్టు హర్షిత్ చేత గెలిపించబడింది..

ఆ) క్రించి వాక్యాలను కర్తల వాక్యాలుగా మార్చి రాయండి.

1. చెట్టు కవిత ఇస్త్యాయల్ చే రాయబడింది.

జజిస్త్యాయల్ చెట్టు కవితను ప్రాశాడు.

2. గాంధీజీ గాలి చేత ఉప్పు సత్యాగ్రహం నడుపబడింది.

జగాంధీజీ గారు ఉప్పు సత్యాగ్రహమును నడిపారు.

3. చికాగోలో స్వామి వివేకానంద గాలిచే గొప్ప ఉపన్యాసాలు ఇవ్వబడ్డాయి.

జ.స్వామి వివేకానంద గారు చికాగోలో గొప్ప ఉపన్యాసాలను ఇచ్చారు.

నా చదువు

- నా చదువు పాఠ్యాంశం ప్రతీయ... స్వీయ చలిత్
- నా చదువు పాఠ్యాంశం ఇతి వృత్తం... సూఫ్ట్‌లైని కలిగించడం
- నా చదువు పాఠ్యాంశ రచయిత ... శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రి
- నా చదువు అనే పాఠ్యాంశం మూల గ్రంథం... అనుభవాలు జ్ఞాపకాలు
- మువ్వుల చేతి కర్త అనే గేయం రచయిత ... శేఖా మణి
- **ఉద్దేశం:**
 - విద్య వలన వినయం కలుగుతుంది వినయం వలన పాత్రత కలుగుతుంది అనేది ఆర్ధ వాక్యం
 - విద్య వ్యక్తి అభివృద్ధి తో పాటు సమాజాభివృద్ధికి కూడా తోడ్పుడుతుంది.
 - విద్యాభ్యాసం కోసం ఎంతోమంది ఎన్ని అటంకాలు వచ్చినా , ఎదురీది విధి ప్రయత్నాలు చేసి సఫలిక్కుతమయ్యారు అలాగే కోరుకున్న రంగంలో రాణించి దేశ అభివృద్ధిలో భాగస్థమ్యాలు అయ్యారు
 - విద్యార్థులకు అలాంచి వ్యక్తుల జీవిత విశేషాలను తెలియజేసి వారి బాటలో నడిచేలా చూడడం దేశ అభివృద్ధికి పాటుపడేలా చేయడం ఈ పాఠం ఉద్దేశం
- **నేపథ్యం:**
 - తెలుగు వచన కవితావానికి పట్టం కట్టిన ప్రముఖ రచయితలలో శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రి గారు అగ్ర గణ్యులు
 - ఆధునిక తెలుగు కథకు గురజాడ వారు బీజం వేసే, తర్వాత కాలంలో శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రి దానికి జవ జీవాలు కలిగించారు
 - పద్య కవిత ప్రభావానికి ఎదురిండి తెలుగు సాహిత్యాన్ని ఆధునిక వచన రచన వైపుకు చేపట్టి నడిపించిన కోవిదుడు ... శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రి
 - శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రి చక్కని తెలుగుదనంతో గ్రామీణ నైవేద్యంతో కథలు, కావ్యాలు రాయడంలో సిద్ధహస్తులు
 - శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రి తన చిన్నతనంలో చదువును సాగించిన తీరుకు ఒక ప్రత్యేకత ఉంది ఆ రోజుల్లో విద్యాభ్యాసంలో ఎదురైన సమస్యలు వాచిని అభిగమించిన విధానం నేటి తరానికి మార్గదర్శకం.

- శ్రీపాద గారు తన చిన్ననాటి సామూజిక స్థితిగతులను, అవకాశాలుగా మార్చుకుని రచయితగా, కవిగా ఎబిగిన విధానం గురించి తన ఆత్మకథ అనుభవాలు - జ్ఞాపకాలలో వివరించారు
- శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రి గారు తన బాల్యం, విద్యాభ్యాసం గురించి తెలిపిన నేపథ్యంలోని ఓ ఈ పాత్యంశం

Contact:- 9390856544

- **ప్రక్రియ...ఆత్మకథ:**
- వ్యక్తి తన జీవిత అనుభవాలు, అభిష్టాయాలను కలబోసి తనకు తానే రాసుకునే సాహితీ ప్రక్రియ..... ఆత్మకథ
- తనకై తానే రాసుకున్న జీవిత చరిత్ర
- ఇవి ఆత్మకథలు అయినా సామూజిక జీవితాన్ని కూడా ప్రతిబంబస్తాయి
- ఆత్మకథ ఉత్తమ పురుష కథనంలో ఉంటుంది.
- ఆత్మకథలను చదివడం ద్వారా పారకుడు రచయితతో కలిసి ప్రయాణిస్తున్నట్లు అనుభూతి చెందుతాడు
- ఎన్ని ఆత్మ కథలు, జీవిత చరిత్ర లు చదివితే అన్ని జీవితాలను ఏకకాలంలో జీవించిన వారం అవుతాము అంటారు
- **కవి పరిచయం:**
- వ శతాబ్దపు 20తేలుగు కథకులలో విశిష్టంగా చెప్పుకోిదగ్గ రచయితలలో శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రి గారు ఒకరు
- శ్రీపాద గారు తూర్పుగోదావరి జిల్లా పాలమూరులో జన్మించారు
- శ్రీపాద గాలి తల్లిదంప్రులు మహాలక్ష్మి సారీదమ్మ, లక్ష్మీపతి సారీమయాజులు
- శ్రీపాద గాలి కథలు...వద్ద గీంజలు, మార్గదర్శి, పుల్లంపేట, జల్ చీర, వీర పూజ, గులాబీ అత్తరు, కీల్ల లగెన, మోత మొదలైన కథలు రచించారు 75
- శ్రీపాద గారు రచించిన నవలలు...నిదానురాగం, స్నేహాన వాటిక
- శ్రీపాద గారు రచించిన నాటకాలు...శ్రీమ పాశం, రాజరాజు, రక్షాబంధనం
- శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రి రచించిన వైద్యశాస్త్ర గ్రంథాలు...అయుర్వేద యోగ ముక్తావళి
- శ్రీపాద గారు ఎన్నో అవధానాలు చేసి కనకాభిషేకం పొందారు
- శ్రీపాద వాలి వచనము తెలుగువారికి, తెలుగు తనానికి నారాయణ కవచము అని అన్నారి.... మల్లాది రామకృష్ణ శాస్త్రి

- నా చదువు అనే పార్శ్వంలో అనుభవాలు జ్ఞాపకాలు నుండి ఎంపిక చేసిన సన్మివేశాల నుండి రూపొందించడం జరిగింది

బాధాంశాలు :

- పదజాలం

అక్రింది పదాలకు సరైన అర్థాలను గుర్తించి రాయండి. వాటిని సాంత వాక్యాల్లో ప్రయోగించండి.

(వెళ్లపోవడం , పొందదగినది, నడవడిక, అనుకొన్న కార్యాన్ని నెరవేసేవాడు, నిష్టతుడు)

ఉదా : సఫలం = విజయవంతం

మనం చేసే పనులు సఫలంగాయినప్పుడేసార్థక్యం.

1. ప్రాప్యం= పొందదగినది

సాంతవాక్యం: మన కష్టానికి పొందదగినదిప్రతిఫలమే అవుతుంది.

2. పారంగతుడు= నిష్టతుడు

సాంతవాక్యం : ఘుంటసాల పాటలు పొడటంలోనిష్టతుడు

3. ప్రవర్తన = నడవడిక

సాంతవాక్యం: నడవడికబాగుంటేనే గౌరవిస్తారు

4. బీక్షపరుడు = అనుకొన్న కార్యాన్ని నెరవేసేవాడు.

సాంతవాక్యం: అనుకొన్న కార్యాన్ని నెరవేసేవాడు ఎప్పుడూ విజయం సాధిస్తాడు.

5. ఉదయించడం = వెళ్లపోవడం

సాంతవాక్యం: పనిని మధ్యలో వచిలి వెళ్లపోవడం బుట్టమంతుల లక్షణం కాదు

ఆ) క్రింది వాక్యాలను చదివి పర్యాయ పదాలను గుర్తించి రాయండి.

1. ఆ మార్గంలో వెళ్లడం మంచిది. ఆ తోపలో జనసంచారం ఎక్కువ. అందుకే జనులందరూ ఆ దారిలో వెళ్తారు.

జ మార్గం..తోపదాల ,

2. మన రహస్యం ఎవరికి చెప్పుకూడదు. మన గుట్టు విప్పడం వలన మనకే కీడు. కనుక మర్గమును మనలోనే ఉంచుకోవాలి.

జమర్గము ,గుట్టు ,రహస్యం.

3. పళ్ళికి గూడు, మనిషికి గృహం అవసరం. సాధనం మనకు రక్షణ నిస్తుంది. అలాంటి ఆవాసం అందరికి ఉండాలి.

జ గృహం ,గూడు..సాధనంఆవాసం ,

4. కోసీమ పచ్చదనానికి పుట్టిల్లు. ఈ ప్రాంతంలో కొబ్బరి చెట్లు ఎక్కువ. ఈ ప్రదేశం సందర్భకులకు కనువిందు చేస్తుంది.

జ ప్రాంతం ,సీమ..ప్రదేశం

5. మహిళలు నడయాదే దేవతామూర్తులు. వనితలను అగోరవపరచకూడదు. స్త్రీలకు తగిన చేయుాతనివ్వాలి.

జస్తీలు ,వనితలు ,మహిళలు.

ఇ) క్రింది పదాలను సరైన నానార్థాలలో జత చేయాలి.

1. పూఅనిక () అకల్వన ,ఆకృతి(

2. సిర్మాణం () అ) యత్సుంసన్నాహం ,

3. దృక్పుథం () ఇ) కుదురు ,ఆవాసం

4. పాదు () ఈ) ఏ మాత్రం , ఏ కొంచెమైనా

5. సుతరాం () ఉ) అఱప్రాయంమార్గం ,

జ. 1- అ, 2- అ, 3- ఉ, 4- ఇ, 5- ఈ

ఈ) క్రింది ప్రకృతి పదాలను చదపండి. వాటికి సరైన వికృతి పదాలను గుర్తించి వాక్యాలలో రాయండి.

శాస్త్రం ,విధి ,దేవాలయంనిద్ద ,దృష్టి „రాత్రిస్నానం ,

ఉదా : విద్య - విద్ది

మనిషికి విద్య అవసరం. విద్ది పదలక సాధించాలి.

1. దేవశం – దేవాలయం

సాంతవాక్యం: ఇల్లే దేవశం, బడే దేవాలయం

2. వీటి— వీటి

నొంతవాక్యం: మూ వీటిలో వీటి కుక్కలు ఎక్కువ ఉన్నాయి.

3. నిదుర- నిద్ర

నొంతవాక్యం: ముడ్డల నిదరకపాశతే భవిష్యత్తులో నిద్ర ఉండదు.

4. చట్టము — శాస్త్రం

నొంతవాక్యం: చట్టమునకు శాస్త్రము తెలిసినవారైన లోంగాలి.

5. రాతిల— రాత్రి

నొంతవాక్యం: నిన్న రాత్రి చంద్రుడు వచ్చి వెన్నెల రాత్రి చేశాడు

6. దిష్టి— దృష్టి

నొంతవాక్యం: దిష్టి తగులుతుందనే దృష్టి పెట్టుకోకు.

వ్యాకరణంశాలు :

*సంఘటలు :

అకింబి పదాలను విడచిసి సంధి ని గుర్తించి సూత్రం రాయండి .

1. సూర్యోదయం = సూర్య + ఉదయం = గుణ సంధి

సూత్రం : అకారమునకుజ, ఉ, బు , లు పరమైతే వానికి క్రమంగాపి, హ, అర్ లు వస్తాయి.

2. నవోదయం = నవ + ఉదయం = గుణ సంధి

సూత్రం ,ఉ ,అకారమునకు జ : బు .అర్ లు వస్తాయి ,హ ,లు పరమైతే వానికి క్రమంగా ఏ ,

3. విద్యార్థులు అంటే = విద్య + అర్థలంటే= సవర్ణార్థ సంధి

సూత్రం : అజ,, ఉ, బు లకుఅదే అచ్చులు పరమైతే వాటికి బీర్ధాలు వస్తాయి.

4. పోరుగూళ్లు= పోరుగు + ఉళ్లు = ఉత్స సంధి

సూత్రం : ఉత్తునకచ్చపరమగునపుడుసంధియగు.

5. కలగజ్ఞాత్మింబి = కలగన్ + చీట్టింబి = సరళాదేశ సంధి

సూత్రం : 1. ద్రుత ప్రకృతికము మీబి పరుషములకు సరళములగు

2. ఆ దేశ సరళములకు ముందున్న దృతమునకు జిందు సంస్కేపాలు విభాగునగు

టుగాగమ సంధి:-

తెలుగు సందులలో ఒక్కటైన టుగాగమ సంధిని గురించి తెలుసుకుండాం

ఉదా : 1. కరకుటమ్ము = కరకు + అమ్ము (ఉ + అ = ఉ + ట్ + అ)

2. నిలవుటబ్బము = నిలవు + అర్థము (ఉ + అ = ఉ + ట్ + అ)

పై ఉదాహరణలు పరిశీలిస్తే అవి కర్తృధారయ సమాసాలు. పూర్వపదం చివరి అక్షరంగాట (ఉత్తుఉన్నది). అలాగే పరపదంలోనే మొదటి అక్షరం గాఅ (అచ్చు) ఉన్నది. పూర్వపరస్వరాలు కలిసి పోయేటప్పుడు పూర్వ స్వరం అలాగే అంటూ ట్ అడేశంగా వస్తున్నది. కావున ఓనినిటుగాగమ సంధి అంటారు.

సూత్రం : కర్తృధారయ సమాసంలో పూర్వపదం చివర ' ఉ ' ఉండి దానికి అచ్చు పరమైనప్పుడు ' ట్ ' అగమంగా వస్తుంది.

కింది ఉదాహరణలను పరిశీలించాం.

ఉదా : పేరుటురము= పేరు + ఉరము(పేరుట్+ ఉరము)

చిగురుటాకు = చిగురు + ఆకు (చిగురుట్+ ఆకు)

పై ఉదాహరణలు పరిశీలిస్తే పూర్వపదం చివరి అక్షరంలో ఉత్తు ఉన్నది .

(పూర్వపదంలోని పదాలన్నీ పేర్కాది శబ్దాలు ఉన్నాయి. పేరుపాదరు మొదలైన శబ్దాలను ఫేర్కాదులు అంటారు ,చిగురు .. ఈ పదాల చివరి అక్షరంలో ఉప్పు ఉన్నది)

పరపదం మొదటి అక్షరం గా అచ్చులు ఉన్నాయి. ఇందులో పూర్వపదంలోని చివరి అక్షరంలో గల ఉత్తు అలాగే ఉంది. పరపదంలోని అచ్చు స్థానంలోటుగాగమం వస్తుంది.

అంటే ఉ = ఉగాను ఆ = ఆగాను మార్పి చెందినది కాబట్టి ఇదిటుగాగమ సంధి.

సూత్రం 2 : కర్క్షధారయంబునందుపేరువాది శబ్దాలకు అచ్చు పరమగునప్పుడుటుగాగమంవిభావగానగు.

అకెంది పదాలను విడచిసి సంధి పేరు తెలిపి సూత్రికలంచండి.

1. పాదరుటిల్లు = పాదరు+ ఇల్లు = ఉగాగమ సంధి (ఉ+ ఇ = టి)

2. తుగుటుయ్యేల = తుగు + ఉయ్యేల = ఉగాగమ సంధి (ఉ + ఉ = ఉ)

3. పల్లెటుఅరు = పల్లె + ఊరు = ఉగాగమ సంధి (ఏ + ఊ= ఉ)

4. పండుటాకు = పండు + ఆకు = (ఉ + ఆ= టా)

5. పెంకుటిల్లు = పెంకు + ఇల్లు = (ఉ + ఇ = టి)

* సమాసాలు

కింది సమాస పదాలకు వివ్రహ వాక్యాలు రాసి సమాసం పేరు రాయండి.

1. సీత భర్త = సీత యొక్క భర్త - షప్టి తత్పురుష సమాసం .
2. బావి సీరు = బావి యందిలిసీరు—సప్తమి తత్పురుష సమాసం .
3. అసాధ్యడు = సాధ్యము కానీ వాడు — నజ్జతత్పురుషసమాసం
4. అధర్మము = ధర్మము కానిది - నజ్జతత్పురుషసమాసం
5. నిద్రాపరిాలు = నిద్రయును, ఆపశిరమును - ద్వంద్వ సమాసం
6. కొత్త వీధి = కొత్తదైన వీధి — విశేషణ పూర్వపద కర్క్షధారయ సమాసం

అధునిక వచనం :

క్రింది వాక్యాలను అధునిక వచనంలోకి మార్చి రాయండి.

1. తమ శిఘ్యలందలలోనూ నాకే అగ్రతాంబుాలంబునిచ్చిలి
జతమ శిఘ్యలందలలో నాకే అగ్రతాంబుాలం ఇచ్చారు.
2. చల్లని నీటితో స్నానం సేసి, బట్టల నందు కొనియూవేసుకొనవలయును.
జచల్లని నీటితో స్నానం చేసి బట్టలు అందుకొని వేసుకోవాలి..
3. మధ్యాహ్నం తరచుగా పోయి దేవాలయ గోపురం పైయంతస్తునకూర్చునియుండిడివాదను.

జమధాన్యాహ్నం వేల తరచుగా పోయి దేవాలయ గోపురంపై అంతస్తులో కూర్చునేవాన్ని..

4. నేను మా నాన్నగాలి అనుమతితో యాదుకొనుటకుఫేళ్ళెడి వాడిని.

జనేను మా నాన్నగాలి అనుమతితో అడుకోడానికి వెళ్లివాళ్లి..

అకుపచ్చ శోకం

- అకుపచ్చ శోకం పార్శ్వంశ ప్రక్కియ...పర్యావరణ కవిత్వం
- అకుపచ్చ శోకం పారం జితివృత్తం ...పర్యావరణం గులంబి తెలియజేయడం
- అకుపచ్చ శోకం పార్శ్వంశ రచయిత...దేవిడ్ లివింగ్స్న్
- అకుపచ్చ శోకం పార్శ్వంశం డాక్టర్ కొండే పోగు బి దేవిడ్ లివింగ్ స్ట్రెన్ రచించారు
- తోటకూ వీడీఒలు అనే గేయం రచించించి భగవాన్

- ఉద్దేశం:
- భూగోళం మీద జీవకోటకి ప్రాణవాయువు నిచ్చి పచ్చదనాన్ని పంచేవి చెట్లు
- నాగలకత పేరుతో మనిషి ప్రకృతిని విచ్ఛక్షణా లేకుండా కొల్గించుతున్నారు అవసరాన్ని మించి అడవులను ధ్వంసం చేస్తున్నారు
- ప్లాస్టిక్ భూతం ఒకవైపు అడవుల సరికివేత, మరొకవైపు పర్యావరణాన్ని ప్రమాదంలోకి వెళుతున్నాయి ఈ ప్రమాదాన్ని గుల్తించి పర్యావరణాన్ని కాపాడుకోవాల్సిన అవసరాన్ని గులంబి తెలపడమే ఈ పారం ఉద్దేశం
- ప్రక్కియ...పర్యావరణ కవిత్వం:
- తెలుగు సాహిత్యంలో పర్యావరణ కవిత్వం ఒక ఆధునిక ప్రక్కియ
- మానవుని కార్బూకలాపాల వలన ప్రకృతికి, పర్యావరణానికి కలుగుతున్న పశోని దాని వలన కలిగే పర్యవసానాలను తెలియజేయడమే పర్యావరణ కవిత యొక్క ఉద్దేశం

- పర్యావరణ కవిత్వం అనే భావనలను రచయిత కవిత రూపంలో, వ్యాస రూపంలో వ్యక్తికలిస్తారు అందువలన ఓనిని కవితా వ్యాసం అంటారు
- **కవి పరిచయం:**
- కొండె పోగు జి డేవిడ్ లివింగ్ స్టన్ ప్రకాశం జిల్లా మారాక్పరంలో జన్మించారు
- తల్లిదండ్రులు సుందర ప్రకాశరావు, శ్రీమతి రూతమ్మ
- ఈయన జీవశాస్త్ర అధ్యాపకుడిగా పనిచేశారు
- ఈయన రచించిన కవితా సంపుటాలు... అరణ్యంలో కేక, దగ్గ దృష్టం, ఆకుపచ్చ శీకం
- కుట్ట చెప్పిన చుట్ట కథలు రచించారు
- అపూర్వయానం అనే నవల రచించారు
- విశ్వ ధర్మం అనే పేరుతో ఆధ్యాత్మిక వ్యాసాలు రచించారు
- ఏల కవిత్వం సరళంగా ఉంటునే, బలమైన భావాలతో నిండి ఉంటుంది
- పర్యావరణ ఇతివృత్తంగా వచన కవితలు రాయడంలో ఏలభి అంబివేసిన చేయి
- అలతి అలతి పదాలతో సూటిగా, స్వప్తంగా భావాన్ని వివరిస్తానే మానవ తప్పిదాలను ఘాటుగా విమర్శిస్తారు. భాద్యతలను గుర్తు చేస్తూ బితా నిర్దేశం చేస్తారు
- ప్రస్తుత పాఠ్యాంశం ఆకుపచ్చ శీకం అనే కవితా సంకలనం నుండి గ్రహించారు.

ఆకుపచ్చ శీకం

భాషాంశాలు :-

పదజాలం :-

అక్షింబి ఎరువు రంగులో ఉన్న పదాలకు అర్థాలు రాసి వాక్య ప్రయోగం చేయండి.

1. పత్రహారితంతో మొక్కలు ఆహారం తయారు చేసుకుంటాయి.

జహారితము. = పచ్చదనం

ఇంటి చుట్టూ పచ్చదనం ఉంటే ఇల్లు అరోగ్యంతో కలకలలాడుతుంది

2. గాలి ,వాన వలన చాలా ఉపద్రవం కలిగేంది.

జటపద్రవం. = ప్రమాదం

ప్రమాదం జలగినప్పుడే దైర్యంగా ఉండాలి

3. కబంధనిభాపువులు చాలా విశాలమైనవి.

జ బాహువులు.= చేతులు

రాముని చేతులుతయాగరక్షణ చేశాయి

4. వేసవికాలంలో చెట్ల చాయలోనేడ తీరుతారు .

జ చాయ.= నీడ

మర్ల చెట్ల నీడలో చాలా మంచి సేద తీరవచ్చు

5. జలవనరులు ఫోష్ట్కరీల గరజం తో కలుషితమమ్మతున్నాయి.

జగరళం.= విషం

లేనిపెకిని మాటలతో ఇతరుల జీవితాలలో విషంజిమ్మ కూడదు

అ) క్రింద ఎరువు రంగులో ఉన్న పదాలకు పర్యాయపదాలు రాయండి.

1. చెట్లను రక్షిస్తే ,అవి మనల్ని రక్షిస్తాయి.

జ చెట్లు.= తరువులు, భుజములు

2. పెళ్లలో వధూవరులనుముస్తాబు చేశారు.

జ. ముస్తాబు = అలంకరణాలంగా తయారు చేయడం ,

3. నగరంలో చెట్ల జాడ కనిపించడం లేదు.

జ జాడ.= గుర్తు ,ఆనవాలు

4. ఏటేటా భూగోళం మీద తాపం పెరుగుతూ ఉంది.

జ తాపం.= వేడిసెగ ,ఉప్పం ,

5. సముద్రాల్లో కూడా కాలుష్యం పెరుగుతూ ఉంది.

జనముద్రం. = ప్రయోగిజలది ,

ఇ) క్రిందినానార్థాలను జతచేయండి.

1. ఎండ () అ) విదం ఆచాకీ „దాల
2. కాలం () అ) శలీరంస్వభావం ,గుల ,
3. కాయం () ఇ) సమయంనలుపు ,
4. జాడ () ఈ) దప్పిక,కాలుట
5. దాహం () ఉ) వెలుగు, అతపం

జ. 1- ఉ, 2- ఇ, 3- అ, 4- ఈ, 5- ఈ

ఈ) క్రింది ప్రకృతి వికృతులను జతపరచండి.

- 1.మనిషి కత (అ ())
2. పట్టణం ()అసంద్రం ()
3. సముద్రం మనిషి (ఇ ())
4. చాయ పత్తనం (ఈ ())
5. కథ చాయ (ఉ ())

జ .1 ఇ - 2- ఈ, 3- అ, 4- ఉ, 5- ఈ

ఉ) క్రింది వాక్యాలలో జాతీయాలను వివరించండి.

1. అందరికీ చెట్టీకపానకంలో పుడక.

జపానకంలో పుడక. :

వివరణ : చాలా ఆసందకరమైన సందర్భంలో సంబంధం లేనిదేదో చెప్పి ఆ సందర్భానికి ఆటంకం కలిగిన సందర్భంలో ఈ జాతీయం ఉపయోగిస్తారు.

సాంతవాక్యం : నేను మంచి కథ వింటుంటే మా స్నేహితుడు మధ్యలో పానకంలో పాడకలాపిదేదోఅంటున్నాడు

2. నగరాల్లో తామరతంపరగా అపోర్ మెంట్లు నిర్మిస్తున్నారు .

జతామర తం పర. :

వివరణ : చెరువులో తామర తీగ తొందరగా విస్తరిస్తుంది. అలాగే ఏడైనా తొందరగా విస్తరిస్తున్న సందర్భంలో ఈ జాతీయం ఉపయోగిస్తారు

సాంతవాక్యం : ఈ రోజులలో కాన్ఫెంట్లుతామరతంపరగా పెలగిపోయాయి.

3. పర్మాషరణాన్ని నాశనం చేయడం అంటే కూర్చున్న కొమ్మను నరుకోఇవడమే.

జ కూర్చున్న కొమ్మను నరుకోఇవడం

వివరణ : కూర్చున్న కొమ్మను నరుకుంటుంటే ఎవడైనా కిందపడతాడు. అలాగే ఆత్మయం ఇచ్చిన వాలనే చెడగింట్లుకున్న సందర్భంలో ఈ జాతీయం ప్రయోగిస్తారు.

సాంతవాక్యం : మా బాబాయి ఉచితంగా ఇల్ల ఇచ్చిన వాలతో అనవసరంగా గొడవ పెట్టుకుని కూర్చున్న కొమ్మనే నరుకున్నాడు

4. కళ్లెదుట చెట్ల బతుకు ఉసూరుమంటుంటే మనిషి నిమ్మకునీరెత్తినట్లుఉన్నాడు.

జనిమ్మకునీరెత్తినట్లు..

వివరణ : సాధారణంగా చెట్లకు నీరు ఎక్కువైతే ఉటటిక్కి చ్చిపోతాయి, కానీ నిమ్మ చెట్లకు ఎంత నీరు ఎక్కువ అయితే అంత బలంగా బతుకుతుంది. అలాగే చాలా మందికి సమస్యలు అంటే భయం. కొంతమంది ఎటువంటి సమస్యలు వచ్చిన నిబ్బరంగా ఉంటారు. అటువంటి వాల గురించి వివరించే సందర్భంలో ఈ జాతీయం ఉపయోగిస్తారు

సాంతవాక్యం : వాళ్ల నాస్తిగారు ఎన్ని సమస్యలు వచ్చినా నిబ్బరంగా నిమ్మకునీరెత్తినట్లుంటారు

5.ప్లాస్టిక్ నిరీధానికి ప్రతి ఒకశ్రు నడుం కట్టాలి.

జనిడుం కట్టాలి.

వివరణ : ఒక పని పూర్తి చేయడానికి పూర్తిగా సంసిద్ధం కావలసిన పరిస్థితిని వివరించే సందర్భంలో ఈ జాతీయం ఉపయోగిస్తారు.

సాంతవాక్యం : అవిద్య నిర్మాలనకు నడుం కట్టాలి

వ్యాకరణ అంశాలు :

- సంఘలు :-
- అ క్రింది వాక్యాలలో ఎరువు రంగు పదాలను విడచిసి సంధి పేరు(రాయండి)
 1. కళ్ళెదుట చెట్ల బతుకు ఉన్నారు మంటుంది.
 2. మనందరికీ చెట్టిక ప్రాణ మిత్రుడు.
 3. నగరాల్లో చల్లని జానెడునీడేబి ?
 4. ప్లాస్టిక్ కొబ్బరి చెట్లు ముస్తాబైన శహాల దర్జనమిస్తుంటాయి
 1. కళ్ళెదుట = కళ్ళ + ఎదుట = ఉత్సు సంధి
 2. చెట్టిక = చెట్లు + ఒక = ఉత్సు సంధి
 3. నీడేబి = నీడ + ఏబి = అత్య సంధి
 4. ముస్తాబైన = ముస్తాబు + ఏన = ఉత్సు సంధి

అ) క్రింది పదాలను విడచిసి సంధి పేరు రాయండి.

1. తేనెటీగు = తేనె + తిగు = టుగాగము సంధి
2. పడకటిల్లు = పడక + ఇల్లు = టుగాగము సంధి
3. పర్యావరణం = పరి+ అవరణం = యణాదేశ సంధి
4. బాలింతరాలు = బాలింత + అలు= రుగాగము సంధి

ఇ) క్రిందికర్మాంశాలను కర్తల వాక్యాలుగా మార్పండి

1. చంద్రుని చేత చల్లని వెన్నెల ఇవ్వబడుతుంది.
 2. చంద్రుడు చల్లని వెన్నెలను ఇన్నాడు
 3. రైతుల చేత పంటలు పండింపబడతాయి
- జరైతులు పంటలను పండిస్తారు.
4. చెట్లు చేత ప్రాణవాయువు అందించబడుతుంది.

జ) చెట్లు ప్రాణవాయువును.అందిస్తాయి

4. గోపి చేత మొక్క నాటబడింది

జగోపి మొక్క నాటాడు.

*సమానాలు:

అక్కింది పదాలకు విగ్రహ వాక్యాలు రాసి సమాసం పేరు రాయండి(

సమాస పదంవిగ్రహ వాక్యంసమాసనామం

1. చెట్టు చేమలు = చెట్టుముచేమలను ,— ద్వంద్వ సమాసం

2. అకుపచ్చ లోకం = అకుపచ్చనైనలోకం — విశేషణ పూర్వపద కర్తృధారయ సమాసం

3. జానెడు నీడ = జానడైన నీడ — విశేషణ పూర్వపద కర్తృధారయ సమాసం

4. రావి చెట్టు = రావి అను పేరు గల చెట్టు — సంభావన పూర్వపద కర్తృధారయ సమాసం

5. పచ్చని చెట్లు = పచ్చనైన చెట్లు = విశేషణ పూర్వపద కర్తృధారయ సమాసం

*అలంకారాలు :

క్రింది వాక్యాలలో అలంకారం గుర్తించండి.

1. ఆక్షోప్స్ లా విస్తరించే మనిషి బాహువులు హాలితాన్ని హంఫ్ర్యూ చేస్తున్నాయి.

జిజ్ఞాసన వాక్యంలో ఉపమాలంకారం ఉంది..

లక్షణం :- ఉపమేయ ఉపమానాలకు చక్కని పోలిక చెబతే అది ఉపమాలంకారం.

సమన్వయం : మనిషి చేతులను ఆక్షోప్స్ తో పోల్చారు

ఉపమేయం : చేతులు ఉపమానం :ఆక్షోప్స్

సమాన ధర్మం : హంఫ్ర్యూ చేయడం.

ఉపమావాచకం : లా (వలె) కనక చిన్న దానిలో ఉపమాలంకారం ఉంది

2. ఒక్కో చోట నిలువెత్తు ప్లాస్టిక్ కొబ్బరి చెట్లు ముస్తాబైన శవాల దర్శనమిస్తుంటాయి.

జిజ్ఞాసన వాక్యంలో ఉపమాలంకారం ఉంది..

లక్షణం ఉపమేయ ఉపమానాలకు చక్కని పోలిక చెబతే అది ఉపమ -:::ాలంకారం.

సమన్వయం జిచ్చిన వాక్యంలో ప్లాస్టిక్ కొబ్బరి చెట్లను సవాలతో పోల్చారు :

ఉపమేయం ప్లాస్టిక్ కొబ్బరి చెట్లుఉపమానం : : శవాలు

సమాన ధర్మం మున్తాబు:

ఉపమావాచకం కనక చిన్న దానిలో ఉపమాలంకారం ఉంది (వలె) లా :

3. అమె కేశాలు నల్లని త్రాచాలన్న ట్లుఉన్నాయి.

జిచ్చిన వాక్యంలో ఉత్సేష అలంకారం ఉంది.

లక్షణం : ఉత్సేష అంటే ఊహా అని అర్థం.

ఉపమేయాన్ని ఉపమానంగా ఊహాస్తే అది ఉత్సేష అలంకారం.

సమన్వయం : ఇచ్చిన వాక్యంలో కేశపాసాలనుత్రాచుగా ఊహాంచారు. కనుక ఇచ్చినది ఉత్సేష అలంకారం.

4. ఆ ఇటుకులబట్టీలు వాలి పిల్లల బాల్యాన్ని సమాధి చేసిన ఈజిప్పు మహీలు అన్న ట్లుఉన్నాయి.

జిచ్చిన వాక్యంలో ఉత్సేష అలంకారం ఉంది .

లక్షణం : ఉత్సేష అంటే ఊహా అని అర్థం .

ఉపమేయాన్ని ఉపమానంగా ఊహాస్తే అది ఉత్సేష అలంకారం.

సమన్వయం ఉపమేయమైన ఇటుకుల బట్టీలను ఉపమానం అయిన ఈజిప్పు మహీలుగా :ఊహాంచారుఊహాంచారుకనుక .

.ఇచ్చినది ఉత్పత్తిలంకారం

5. ఆ వస్తున్న ఏనుగు నడుస్తున్న కొండా అన్న ట్లుంది.

జిచ్చిన వాక్యంలో ఉత్సేష అలంకారం ఉంది .

లక్షణం : ఉత్సేష అంటే ఊహా అని అర్థం .

ఉపమేయాన్ని ఉపమానంగా ఊహాస్తే అది ఉత్సేష అలంకారం.

సమన్వయం ఇచ్చిన వాక్యంలో :ఏనుగు ఉపమేయంను ఒకమానమైన నడుస్తున్న కొండగా ఊహాంచారు కనుక ఇచ్చినది .

ఉత్సేషిలంకారం

ప్రతి సబ్కెట్ పై చాప్టర్ టెస్ట్ లతో

పాటు 50 days పాటు

**APP Name
Srinidhi
Excellence**

డివిజనల్ టెస్ట్ లు

AP TRT 100% ఱిజన్

Contact:- 9390856544

అకారాలి పద్ధీక

అ	ఇ	ఉ	ఊ
అంకం	= ఒడి	ఉత్తరం	= జాబు
అఖండం	= విరాలమైన, నముస్తం	ఉత్సాహం	= ఘృణిక
అగ్రతాంబూలం	= తొలి ప్రాధాన్యత	ఉత్సాహమైనది	= శ్రేష్ఠమైనది
అధికోహించడం	= ఎక్కుడం	ఉద్ద్రంగులు	= అరితేరినవారు.
అస్వయం	= వంశం	ఉపద్రవం	= ప్రమాదం
అన్వేషణ	= వెతకడం	ఉల్లసిల్లు	= ప్రకాశించు
అన్యాయికం	= పరోక్ష ప్రస్తుతవు	ఉని	ఎ
అప్రమత్తత	= జాగురూకుతలో ఉండడం	ఎరుక	= వరిచయం
అంబకం	= బాణం	ఎలగోలు	= మొట్టమొదటి
అంబరం	= ఆకాశం	ఒరులు	ఇ
అభోగణం	= ఆకాశం	ఒఫుము	ఊ
అమృతం	= చాపు లేకుండా చేసే ఒక పాసీయం.	ఒన్నుత్త్రం	= ఇతరులు
అరాళము	= వంపులు తిరిగిన బాణం	ఒస్తుపు	ఉ
అరుగు	= వెళ్ళు, పోపు	కదశి	= నీటి ప్రవాహం
అర్పణ	= సమయించుకోవడం	కపటం	ఒ
అలరు	= ప్రకాశించు	కరపుత్రం	= గొప్పదనం
అవజ్ఞ	= తిరస్కారం, అవమానం	కాక	క
అవధానం	= ఏకాగ్రత	కానుక	= అరటి
అభైత్వం	= ఉనికి	కించవరుచు	= మోసం.
అస్వశ్రూత	= అంటరానితనం	కులీల	= ప్రకటన పుత్రం
		కులాలుడు	= వేడి
		క్రుధ	= బహుమతి
ఆకరం	= నిలయం, సమూహం	క్రుత్జల్లత	= చులకనచేయు.
ఆచార్యుడు	= బోధించేవాడు	క్రుతమ్ముత	= వంకర, దురాలోచన
ఆతపం	= వేడి	కేదారము	= కుమ్మరివాడు, కుంభకారుడు
ఆత్మకథ	= తన గురించి తాను చెప్పుకోవడం	క్రీవ	= కోపము
ఆదరం	= గౌరవం	క్రైరవు	= చేసిన మేలు మరవక పోవడం.
ఆద్యంతం	= మొదటి నుంచి చివరి వరకు	క్రైరవము	= చేసిన మేలు మరిచిపోవడం.
ఆవద	= కష్టం, ప్రమాదం.	క్రైలుగా	= పొలము, ఎగ్రకలువ
ఆద్రుత	= తడి, మెత్తని	కుంభిని	= దిక్కు
ఆలంబన	= ఆధారం	ఖగము	= తెల్లకలువ
ఆస్యం	= ముఖం	గరళం	= ఎక్కుపుగా
ఆజ్ఞ	= ఆదేరం, ఉత్తరువు.	గాత్రం	= తగ్గిపోవు
		గుంభనంగా	= భూమి, నేల,
		గుంభిని	ఖ
జందీవరము	= నల్లకలువ	ఖగము	= పణ్ణి
జనుడు	= సూర్యుడు	గుంభిని	గ
		గరళం	= విషం
ఉదాయించడం	= పారిషోవడం	గాత్రం	= దేహం, అవయవం, గొంతు
ఉడులు	= చుక్కలు	గుంభనంగా	= అజ్ఞాతంగా, బయటకు తెలియకుండా

గోత్సము	= పర్వతము.			న
గోళ్లి	= సంభాషణం	నాగి	= పుట్టు, పాములు ఆభరణాలుగా	
	చ		కలవాడు	
చనుట	= వెళ్లడం	నాథుడు	= భర్త	
చటుల	= కలిసమైన	నారాచము	= బాణం	
చాకచక్కం	= హదువు	నికరము	= గుంపు	
చింత	= అలోచన	నిక్కము	= నిజం	
చురకత్తులు	= పదుశైనకత్తులు	నిగ్రహించుకొను	= అదుపులో ఉంచుకొను	
చేరవ	= చనువు	నిత్యసూతనం	= ఎల్లప్పుచూ కొత్తగా ఉండడం	
చేరస్తా	= నాలుగు రోడ్ల కూడలి	నినదించుట	= బీగురగా చెప్పడం	
ఛాయ	= నీడ	నిమగ్గం	= పనిలో లీనమైపోవడం	
	ఇ	నిరాఫూటం	= అంతరాయం లేకుండా	
జంకు	= భయం	నూలు	= తీలలు	
జీవనసరణి	= జీవన విధానం	సృశంసుడు	= దుష్టుడు	
జ్యోత్స్మీ	= వెశ్చెలరాత్రి, వెస్టెల	సేలమాళిగ	= భూమిలోపలి గదులు	
జీర్ణం	= పాతడైన, చినిగిన		ప	
	ఉ	పక్షము	= కసురెష్టు, పదిహేను రోజులు	
టక్కరి	= మోసకారి	పరిమళం	= నువాసన	
	ఉ	పరిపుణ్ణి	= అధిక సంఖ్యి	
డెండము	= హృదయం	పర్యాటన	= పని నిమిత్తం ప్రయాణం	
	త	పాదుకలు	= పొంకోళ్లు	
తంత్రులు	= తీగలు	పికము	= కోకిల	
తథ్యము	= తప్పనిసరి	పీలిక	= గ్రంథ ప్రారంభ ఉపోధ్వాతం	
తనరారుచుండుట	= విజృంభించు, ప్రకాశించు	పురస్కారం	= నన్నాసం, బహుమతి	
తపన	= ఎక్కువ అస్తి	పృఘృతుడు	= ప్రత్యులు అడిగేవాడు	
తరుణం	= సమయం	పొందిక	= పద్ధతి, సరైన	
తలవంపు	= అవమానం	పొలిమేర	= ఉరి చివరి ప్రదేశం	
తల్పం	= వరువు	పొలపారగా	= ప్రకాశించు, అతిశయించు	
తిరస్కారం	= వద్దు అనడం	పోరు	= యుధ్భం	
తుత్తునియలు	= తీప్రంగా దెబ్బతీయు	పోతుడు	= మనుమడు	
తృతీ	= రెప్పపోటు కాలం	ప్రత్యుర్ములు	= ప్రతివాదులు	
	ఉ	ప్రతయం	= స్మషి నాశనం	
దారిప్ర్యం	= పేదరికం	ప్రపథిల్లు	= వికసించు, అభివృద్ధిచెందు	
దార్శనికులు	= ముందుచూపుగలవారు	ప్రస్తునం	= ప్రయాణం	
దివిజులు	= దేవతలు.	ప్రాచుర్యం	= గొప్ప పేరు పొందడం	
డీక్క	= వట్టుదల	ప్రాప్యం	= పొందడగినది	
దేహశీదత్త దీపం	= వెలుగుతున్న దీపం	ట్రీతి	= ఇష్టం	
దంప్ట	= కోర	ప్రేక్షకులు	= చూసేవారు	
ధాత్రి	= భూమి	ఘలం	= పండు, ఘలితం	
ధారణ	= ధరించుట		ఇ	
ధ్రువము	= హిరం	బాహువులు	= చేతులు	

	మ		విముక్త	= విముఖదిన
మచ్చుతునక	= ఉదాహరణ	విరివి	= ఎక్కువ	
మనోళ్ళ	= అందమైన	విలాసము	= షైథిగం	
మరాళము	= హంస	వివేకం	= తెలివి.	
మట్టిక	= ఈగ	విశ్రుత	= ఎక్కువ	
మానసము	= మనసు	విహాగము	= పక్కి	
ముస్కుఫీ	= ముందుమాట	వీసులు	= చెప్పలు	
ముఖాముఫి	= ఎదురెదురుగా	వంచన	= మోసం	
మురిషంగా	= ప్రేమగా		శ	
మూర్ఖుడు	= అవివేకి	శరము	= బాణం	
మృయజియం	= వస్తువులను ప్రదర్శించే చోటు	శత్రుడు	= ఇంద్రుడు	
మృణాలము	= తామరపువ్వు	శఫరి తీర్పం	= ఎగిరిపడే చేపలున్న సరస్సు	
మైత్రి	= స్నేహం	శారిక	= గోరువంక	
మ్రుక్కడి	= దుర్మార్గుడు	శిథిలం	= భిధిషైన	
మంజుల	= అందమైన	శ్రేయస్మరం	= ఉపయోగం	
	య	శ్రోతులు	= వినేవాళ్ళ	
యతి	= సన్మాని		స	
యథాలాపం	= ఏ ఉద్దేశ్యం లేకుండా	సభులు	= స్నేహితులు.	
యుగసంధి	= రెండు యుగాల మధ్య సమయం	సభ్యం	= స్నేహం	
యోష	= ప్రీ	సజ్జనులు	= మంచివారు.	
	ర	సమాగమం	= సమావేశం	
రజతోత్పవం	= 25సం. నిండిన సందర్భంగా చేసే ఉత్సవం.	సముపహారము	= ఘలితం	
రజితం	= వెండి	సహస్రాంశం	= వెయ్యావంతు	
రజస్క్రైత్రం	= యుద్ధభూమి	సారస్వతం	= వాజ్యాయం	
రిత్త	= అపవాదు, అపనింద, చెడ్డపేరు	సారమతి	= న్యాయమైన బుధి గలవాడు	
రోత	= అసహ్యం	సారధి	= నడిపేవాడు	
రంపటీల్లు	= విజృంభించు	స్థిరం	= శాశ్వతం	
	అ	స్థిరము	= నాగరి	
అయము	= నాశనం	సుతుడు	= కుమారుడు	
అస్యము	= స్వత్యం	సూస్యతం	= సత్యం	
లేశం	= అత్యల్పం	స్వజనాత్మకం	= కొత్తగా కసుగొనడం	
అంబితము	= ప్రేలాడెది	సౌజన్యము	= మంచితసం	
	ఒ	సౌధామిని	= మెరుపు	
ఒయి		సౌరు	= అంచం	
పృథ	= బాథ	సంస్కరం	= పొగడ్త	
పాక్క	= పూట	స్ఫీతం	= షీరంగా ఉండడం	
పాపమాదం	= ఎడమ కాలు	స్ఫందిలశయ్య	= పదుకునే మంచం	
పాత్సుల్యం	= ప్రేమ		హ	
పాహిని	= నది	పూతి	= దెబ్బ	
వికలం	= బాథ, కలత	పూర్ణం	= సంతోషం	
విగత దేహము	= ప్రాణం లేని శరీరాలు			
విభుదు	= ప్రభువు			

Srinidhi excellence , 9912954991